

PREIĻU NOVADA DOME

**PREIĻU NOVADA TERITORIJAS PLĀNOJUMS
2016.-2031.**

PASKAIDROJUMA RAKSTS

2016

Preiļu novada Teritorijas plānojums izstrādāts, pamatojoties uz pašvaldības ilgtspējīgas attīstības stratēģiju un ņemot vērā normatīvajos aktos par teritorijas plānošanu, izmantošanu un apbūvi noteiktās prasības, kā arī izvērtējot blakus esošo pašvaldību plānošanas dokumentus.

1. Teritorijas plānojums izstrādāts visai pašvaldības administratīvajai teritorijai.
2. Teritorijas plānojumā ietilpst:
 - a. paskaidrojuma raksts;
 - b. grafiskā daļa;
 - c. teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi.
3. Teritorijas plānojuma paskaidrojuma rakstā ietverts spēkā esošais teritorijas plānojums, sagatavotās teritorijas plānojuma redakcijas risinājuma apraksts un tā atbilstība ilgtspējīgas attīstības stratēģijai.
4. Grafiskajā daļā atbilstoši mēroga noteiktībai:
 - a. noteikts:
 - i. funkcionālais zonējums;
 - ii. teritorijas ar īpašiem noteikumiem;
 - iii. pašvaldības kompetencē esošās apgrūtinātās teritorijas;
 - iv. ciemu robežas;
 - b. attēloti:
 - i. novadu, novada pilsētu un novada pagastu robežas;
 - ii. publiskās infrastruktūras objekti, izņemot sociālās infrastruktūras objektus;
 - iii. apgrūtinātās teritorijas un objekti, kuriem nosaka aizsargjoslas saskaņā ar normatīvajiem aktiem par apgrūtinātajām teritorijām;
 - iv. citas teritorijas un objekti.
5. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos noteikts:
 - a. prasības teritorijas izmantošanai katrā funkcionālajā zonā un apakšzonā;
 - b. apbūves parametri katrā funkcionālajā zonā un apakšzonā;
 - c. nosacījumi detālplānojumu un to lokālplānojumu izstrādei, ar kuriem tiek grozīts pašvaldības teritorijas plānojums;
 - d. citas prasības, aprobežojumi un nosacījumi, ņemot vērā teritorijas īpatnības un specifiku.
6. Teritorijas plānojuma izstrādi veikta izmantojot Teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēmu /turpmāk TAPIS/.
7. Teritorijas plānošanas dokumentu saskaņošanai, atzinumu pieprasīšanai un sniegšanai izmantota TAPIS.
8. Teritorijas plānojumam pieprasa atzinumus no šādām institūcijām:
 - a. Valsts vides dienests;
 - b. Dabas aizsardzības pārvalde;
 - c. VAS "Latvijas Valsts ceļi";
 - d. Valsts meža dienests;
 - e. Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra;
 - f. Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija;
 - g. Pašvaldībām, ar kurām ir kopīgu interešu teritorijas.
 - h. Citas institūcijas un organizācijas, no kurām nepieciešams saņemt nosacījumus un atzinumus.
9. Organizēt Teritorijas plānojuma publisko apspriešanu, kas ir ne mazāka par četrām nedēļām.
10. Organizēt Ietekmes uz vidi novērtējuma nepieciešamību.

Preiļu novada teritorijas plānojums izstrādāts /30.04.2015. domes lēmums Nr.7 1.§/ tika pieprasīti nosacījumi, pamatojoties uz MK noteikumu Nr. 628 p.4. minētajām institūcijām.

Tika izsūtīti un ievietoti TAPIS nosacījumi šādām institūcijām:

	Izsūtīts	Saņemti nosacījumi
Valsts zemes dienesta Latgales reģionālā nodaļa	22.05.2015. Nr. 17-1/96/593	09.06.2015. Nr.2-04-L/177
VAS "Latvenergo"	22.05.2015. Nr. 17-1/96/594	15.06.2015. Nr. 01VD00-13/157

AS "Latvijas Gāze	22.05.2015. Nr. 17-1/96/595	29.06.2015. Nr.27.4-1/2260
Latgales plānošanas reģions	22.05.2015. Nr. 17-1/96/596	12.06.2015. Nr. 2-4.3/242
Dienvidlatgales reģionālā lauksaimniecības pārvalde	22.05.2015. Nr. 17-1/96/597	
Daugavpils novada dome	22.05.2015. Nr. 17-1/96/598	03.07.2015. Nr.2.1-08/731
Līvānu novada dome	22.05.2015. Nr. 17-1/96/599	27.06.2015. Nr.2-1.6/2196
Vārkavas novada dome	22.05.2015. Nr. 17-1/96/600	
Riebiņu novada dome	22.05.2015. Nr. 17-1/96/601	01.06.2015. Nr.1.3.-09/315
Latvijas ģeotelpiskās informācijas aģentūra	22.05.2015. Nr. 17-1/96/602	03.06.2015. Nr.350/1.1.-14.2/482
Valsts meža dienesta Preiļu birojs	22.05.2015. Nr. 17-1/96/603	19.06.2015. Nr.VM4.7-7/341
VAS "Latvijas Valsts ceļi" Latgales reģiona Preiļu nodaļa	22.05.2015. Nr. 17-1/96/604	06.07.2015. Nr.4.6-78
Dabas aizsardzības pārvaldes Rēzeknes birojs	22.05.2015. Nr. 17-1/96/605	25.06.2015. Nr.4.8/67/2015-N
Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija	22.05.2015. Nr. 17-1/96/606	11.06.2015. Nr.06-05/1384

Preiļu novada teritorijas plānojums apstiprināts un kā saistošie noteikumi pieņemti grozījumu grafiskā daļa un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi ar **Preiļu novada domes ... sēdes lēmumu** (protokola Nr. ...).

Saturs

1. Teritorijas plānojuma struktūra un sastāvs	5
2. Preiļu novada attīstības priekšnoteikumi un pamatvirzieni.....	7
2.1 Teritorijas plānojuma izstrādāšanas pamatprincipi	7
2.2 Preiļu novads reģionālajā un nacionālajā kontekstā.....	8
2.3 Teritorijas attīstības vīzija, prioritātes, priekšnoteikumi un iespējas.....	9
2.4 Citi ar plānojumu saistītie dokumenti	12
2.5 Kopīgo interešu teritorijas.....	13
3. Preiļu novada esošās situācijas raksturojums, pašreizējā izmantošana un tendences	14
3.1 Preiļu novada ģeogrāfiskais novietojums	14
3.2 Dabas resursu un apstākļu raksturojums.....	15
3.3 Iedzīvotāji	29
3.4 Izglītības, sociālā un kultūras infrastruktūra.....	34
3.5 Plānojuma struktūra un zemju izmantošana	38
3.6 Inženiertehniskās infrastruktūras raksturojums.....	45
3.7 Satiksmes infrastruktūra	53
3.8 Kapsētas	56
3.9 Paaugstināta riska objekti un teritorijas.....	57
3.10 Preiļu novada teritorijas telpiskās attīstības priekšlikumi	60
3.11 Teritorijas attīstības koncepcija	61
3.12 Zemes lietošanas mērķi Preiļu novadā.....	62
3.13 Apbūves un izmantošanas teritorijas.....	63
3.14 Turpmākās izpētes un plānošanas teritorijas, detālpilānojuma teritorijas.....	67
4. Novada attīstības stratēģija	68
5. Horizontālie attīstības virzieni.....	71
6. Teritorijas plānojuma grozīšanas kārtība.....	72
7. Izmantotā literatūra un informācijas avoti	73

1. Teritorijas plānojuma struktūra un sastāvs

Teritorijas plānojuma sastāvu reglamentē Latvijas likumdošana:

- Ministru kabineta noteikumi Nr.628 "Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem"(14.10.2014.)
- Teritorijas attīstības plānošanas likums (12.03.2014.)
- Ministru kabineta noteikumi Nr.240 "Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi" (30.04.2015.)
- Būvniecības likums (01.07.2015.)
- Likums "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" (01.01.2015.)
- Kā arī Latvijas Republikas likumdošanas akti.

Paskaidrojuma raksts

- Paskaidrojuma rakstā ietverts teritorijas dabas apstākļu raksturojums; sociāli ekonomiskais raksturojums, to ietekmējošie faktori; attīstības iespējas un tendences; teritorijas telpiskās struktūras un zemju izmantošanas raksturojums, vides kvalitātes raksturojums, kā arī cita informācija.
- Paskaidrojuma raksta sagatavošanā izmantoti Preiļu novada domes, Daugavpils reģionālās vides pārvaldes, Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūras rīcībā esošie un valsts statistikas dati, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes, Centrālās statistikas pārvaldes u.c. dati. Plānojums tapis sadarbībā ar valsts iestādēm un uzņēmumiem, kā arī ņemot vērā iedzīvotāju priekšlikumus.

Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi

- Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi ir Preiļu novada teritorijas plānojuma daļa, kas nosaka: vispārīgās prasības vietējā līmeņa teritorijas attīstības plānošanai, teritorijas izmantošanai un apbūvei, teritorijas izmantošanas veidu klasifikāciju. Plānojot teritoriju un veidojot vidi, ievēro līdzvērtīgu iespēju principu, kas paredz iespēju visiem sabiedrības locekļiem pilnvērtīgi piedalīties sabiedrības dzīvē, nodrošinot līdzvērtīgu pieejamību transporta infrastruktūrai, ārtelpai, mājokļiem, mācību un ārstniecības iestādēm, darba vietām, kultūras, sporta, atpūtas un citiem objektiem, kā arī informācijas, sakaru, elektroniskajiem un citiem pakalpojumiem. 4
- Vides un publiskās infrastruktūras plānošanā, arhitektūras projektu izstrādē un ieviešanā izmanto universālā dizaina risinājumus, lai nodrošinātu pieejamu vidi ar vienlīdzīgām līdzdarbības iespējām visiem sabiedrības locekļiem.

Preiļu novada teritorijas plānojuma grafiskā daļa satur šādas kartes:

- Preiļu novada teritorijas plānotā/atļautā izmantošana:
Aizkalnes pagasta plānotā/atļautā izmantošana;
Pelēču pagasta plānotā/atļautā izmantošana;
Preiļu pagasta plānotā/atļautā izmantošana;
Saunas pagasta plānotā/atļautā izmantošana;
Preiļu pilsētas plānotā/atļautā izmantošana.

Vides pārskats

Vides pārskatā apkopota un analizēta Preiļu novada esošā vides kvalitāte, norādīts Preiļu novada teritorijas plānojuma risinājumu apraksts un pamatojums attiecībā uz iespējamām vides ietekmēm, kā arī sniegti ieteikumi vides problēmu risināšanai vai samazināšanai.

2. Preiļu novada attīstības priekšnoteikumi un pamatvirzieni

2.1 Teritorijas plānojuma izstrādāšanas pamatprincipi

Preiļu novada teritorijas plānojums izstrādāts, balstoties uz šādiem teritorijas attīstības pamatprincipiem:

2.2 Preiļu novads reģionālajā un nacionālajā kontekstā

Preiļu novads atrodas Latgales plānošanas reģionā. Preiļu novada teritoriju šķērso valsts galvenie autoceļi, dzelzceļa līnija (Pelēču pag., Ārdava), 1. un 2. šķiras valsts autoceļi. Preiļu novads ir telpiski saistīts ar lielajām Latgales pilsētām Daugavpili, Rēzekni un Zemgales plānošanas reģiona pilsētu Jēkabpili.

Preiļu novads atrodas Latgales plānošanas reģionā un atrodas 3 lielo pilsētu

– Daugavpils, Rēzeknes un Jēkabpils centrā, kas nodrošina nelielu attālumu un labu ceļu infrastruktūru līdz šīm pilsētām

Izstrādājot Preiļu novada teritorijas plānojumu, tika ņemti vērā augstākstāvošie plānojumi – Nacionālais attīstības plāns, Latgales telpiskais struktūras plāns, Latgales reģiona teritorijas plānojums un blakus esošo novadu teritoriju plānojumi

2.3 Teritorijas attīstības vizija, prioritātes, priekšnoteikumi un iespējas

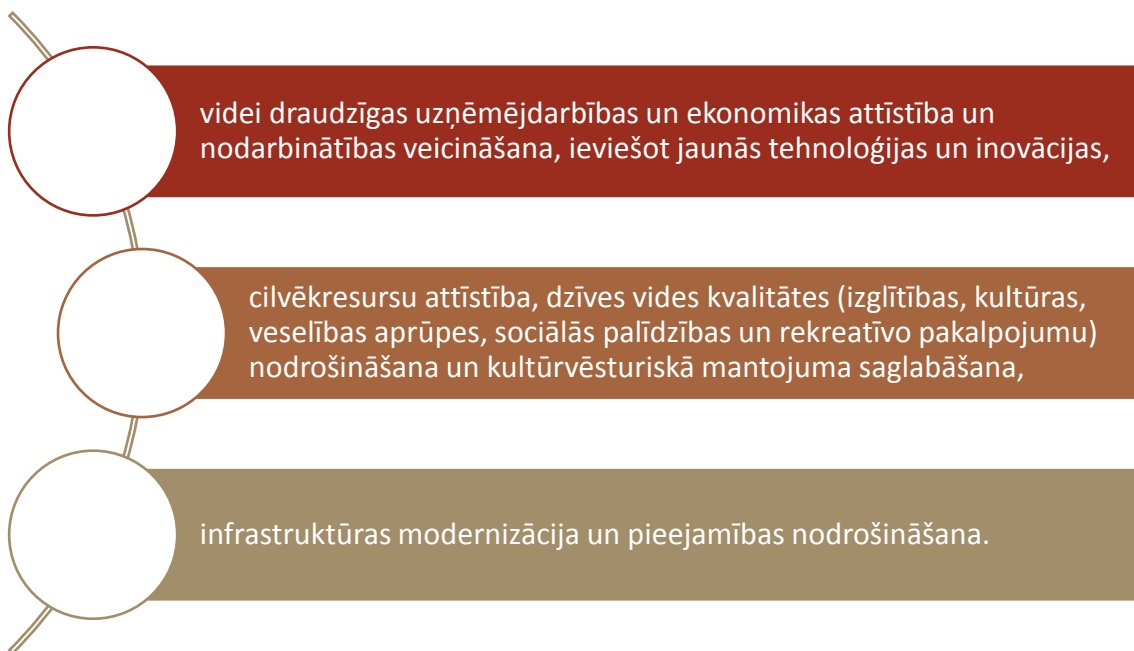
Preiļu novada raksturojumu var veikt, izmantojot SVID (stiprās, vājās puses, iespējas un draudi) analīzi.

2.4 Preiļu novada nākotnes vīzija un attīstības virzieni

Preiļu novada dome ir izstrādājusi un apstiprinājusi Preiļu novada attīstības programmu līdz 2017.gadam, kuras vispārīgais mērķis ir sekmēt novada un tā iedzīvotāju labklājību, nodrošināt priekšnosacījumus ilgtspējīgai un līdzsvarotai novada attīstībai, nodrošinot tā konkurētspēju un integrāciju Eiropā, sekmēt tautsaimniecisko attīstību, nodrošinot veselīgu, labvēlīgu un drošu vidi tautsaimniecības darbībai un visiem novada iedzīvotājiem.

Izvirzīto mērķu sasniegšanai, identificēti trīs galvenie novada attīstības virzieni:

Uzņēmējdarbības attīstības un nodarbinātības veicināšanas prioritātes

- Uzņēmējdarbības paplašināšana;
- Novada ekonomiskās un rūpnieciskās konkurētspējas palielināšana;
- Ārvalstu investoru piesaistīšana;
- Uzņēmējdarbības veicināšana un jaunu darba vietu radīšana;
- Darba spēka adaptēšanās spēju sekmēšana;
- Vienlīdzīgu nodarbinātības iespēju stiprināšana;
- Bezdarba līmeņa samazināšana novadā.

Izglītības attīstības prioritātes

- Arodizglītības stiprināšana;
- Izglītības infrastruktūras attīstība informācijas un komunikāciju tehnoloģiju jomā;
- Vispārējās izglītības attīstības programmas izstrāde;
- Pieaugušo izglītības uzlabošana.

Vietējo dabas resursu ilgtspējīgas, videi draudzīgas izmantošanas veicināšanas prioritātes

- Novada līmeņa vides politikas attīstība;
- Dabas saglabāšana un bioloģiskās daudzveidības aizsardzība;
- Piesārņojuma novēršana un kontrole.

Preiļu novada attīstības stratēģija ir saglabāt tās vienreizējo kultūrvēsturisko mantojumu, dabas kompleksu – romantisko Preiļu ainavu parku.

Sociālā aprūpe

- Sniegt kvalitatīvu sociālo palīdzību;
- Veikt sociālo darbu ar personām, ģimenēm un personu grupām;
- Veikt sociālā darba plānošanu;
- Sniegt sociālos pakalpojumus un organizēt to sniegšanu sociāli maznodrošinātām personām, ģimenēm ar bērniem, kurās ir bērna attīstībai nelabvēlīgi apstākļi, audžuģimenēm, aizbildņiem, personām, kuras aprūpē kādu no ģimenes locekļiem, invalīdiem, pensijas vecuma personām, personām ar garīga rakstura traucējumiem un citām personu grupām, kurām tas nepieciešams;
- Izveidot un uzturēt datu bāzi par sociālās palīdzības saņēmējiem, kā arī sniegtās palīdzības pakalpojuma veidu un apjomu;
- Izstrādāt un ieviest sociālo pakalpojumu attīstības koncepcijas, mērķprogrammas un priekšlikumus jaunu pakalpojumu un sociālās palīdzības ieviešanai;
- Informēt iedzīvotājus par sociālajiem pakalpojumiem un sociālo palīdzību;
- Izveidot Preiļu novada Pansiju un Krīzes centru.

Sociālo problēmu novēršanas prioritāte - Sociālo apstākļu uzlabošana Preiļu novadā

Pasākumi:

- Nabadzības mazināšana;
- Sociālā palīdzība sociāli neaizsargātajām grupām;
- Sociālo pakalpojumu nodrošināšanas uzlabošana .

Kultūras mantojuma attīstības prioritātes

- Kultūras institūciju attīstība;
- Atbalsts kultūras izglītībai;
- Kultūras mantojuma saglabāšana un attīstība.

Veselības aprūpes galvenā prioritāte - Veselības aprūpes sistēmas uzlabošana

Pasākumi:

- Medicīnisko pakalpojumu pieejamības uzlabošana novadā;
- Veselīga dzīvesveida popularizēšana.

Transporta sektora attīstības programma

- Pieejamības uzlabošana, attīstot novada ceļu infrastruktūru;
- Pieejamības uzlabošana, attīstot dažādus transporta veidus.

Preiļi – novada centrs un reģionālas nozīmes pilsēta

Preiļu novada attīstības politika ir vērsta uz pilsētas potenciāla izmantošanu, apkārtējās teritorijas apkalpē un reģionālās lomas stiprināšanā:

- Reģionālas nozīmes iestāžu izvietošana;
- Reģionālā un transreģionālā sadarbība, projektu piesaiste;
- Apkārtējo lauku teritoriju apkalpojošu iestāžu attīstība;
- Administratīvās kapacitātes kāpināšana.

Prespektīvās attīstības finansiālie aspekti

Jebkuras pašvaldības ekonomisko attīstību lielā mērā nosaka ieguldāmo investīciju apjoms, kurām var būt dažādi avoti, no kuriem lielākais ir uzņēmumu, organizāciju un privātfirmu investīcijas. Īpaša nozīme ir pašvaldības ieguldījumiem, jo tie ieguldīti teritorijas sociālās un tehniskās infrastruktūras attīstībā. Arvien lielāka nozīme ir dažādiem valstī izveidotiem speciālajiem attīstības fondiem, piem., Pašvaldību kreditēšanas fonds, Valsts un pašvaldību autoceļu fondi, Mežsaimniecības attīstības fonds, ES strukturālajiem fondiem - Phare, ERAF, ESF,

Kohēzijas fonds, pārrobežu programmām kā: Interreg, Latvijas-Lietuvas, Latvijas-Lietuvas-Baltkrievijas, Latvijas-Igaunijas-Krievijas u.c. programmām.

Lai uzlabotos Preiļu novada pašvaldības finansu iespējas, nepieciešams veikt virkni pasākumu:

- novada iedzīvotāju pašcieņas un izglītības līmeņa paaugstināšana, izmantojot masu saziņas līdzekļus, kultūras pasākumus u.c.;
- nepieciešams pārskatīt nodokļu nosacījumus;
- veicināt teritorijas līdzsvarotu attīstību;
- nodrošinot izglītotu un darbaspējīgu cilvēku atgriešanos Preiļu novadā.

2.5 Citi ar plānojumu saistītie dokumenti

Preiļu novadā 2013. gadā tika izstrādāta un apstiprināta Preiļu novada ilgtspējīgas stratēģija 2013.-2033.,

Izstrādājot Preiļu novada teritorijas plānojumu, tika ņemti vērā attīstības programmas sniegtie priekšlikumi novada attīstībai.

Preiļu novada dome ir pieņēmusi vairākus saistošos noteikumus:

- Preiļu novada pašvaldības nolikums
- Preiļu novada labiekārtošanas noteikumi;
- Par pašvaldības nodevām Preiļu novadā;
- Par nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumiem Preiļu novadā;
- Par pasažieru pārvadājumu ar vieglajiem taksometriem licencēšanu un maksimālās braukšanas maksas (tarifu) apstiprināšanu par pasažieru pārvadājumiem ar vieglajiem taksometriem Preiļu novadā;
- Par reklāmu, izkārtņu un citu informatīvo materiālu izvietojumu publiskās vietās Preiļu novadā;
- Preiļu novada teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi (teritorijas plānojuma grafiskā daļa (kartes));
- Preiļu novada kapsētu uzturēšanas noteikumi;
- Par ūdensapgādes un kanalizācijas tīklu un būvju ekspluatāciju, lietošanu un aizsardzību Preiļu novadā;
- Par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu Preiļu novadā;
- Par aizliegumu ģenētiski modificēto kultūraugu audzēšanu Preiļu novadā;
- risināšanā;

- Par sociālo dzīvokļu izīrēšanu Preiļu novadā;
 - Par augstas detalizācijas topogrāfiskās informācijas aprites kārtību Preiļu novadā;
 - Par sociālo palīdzību Preiļu novadā;
 - Par licencēto makšķerēšanu Pelēču ezerā Preiļu novada Aizkalnes pagasta teritorijā 2014.-2016.;
 - Par koku ciršanu ārpus meža Preiļu novada pašvaldības teritorijā;
 - Par ielu tirdzniecības un tirgus statusa piešķiršanas kārtību Preiļu novadā;
 - Par administratīvo atbildību Preiļu novadā
 - Preiļu novada pašvaldības palīdzības piešķiršanas kārtība energoefektivitātes pasākumu veikšanai daudzdzīvokļu dzīvojamās mājās
- Ir izstrādātas arī vairākas programmas un noteikumi, kuri tika ņemtas vērā izstrādājot TPG:

- Preiļu novada un Pelēču un Saunas pašvaldību apvienošanās projekta gala versija;
- Preiļu novada un Pelēču un Saunas pašvaldību apvienošanās projekta ziņojums;
- Preiļu novada Teritorijas plānojums – Paskaidrojuma raksts;
- Preiļu novada attīstības programma 2011.-2017.;
- Preiļu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013.-2033.;
- Preiļu novada tūrisma mārketinga attīstības programma;
- Darba tirgus izpēte Preiļu novada attīstībai - esošās situācijas izpēte;

- Darba tirgus izpēte Preiļu novada attīstībai - rīcības programma;
- Preiļu novada domes vides politika.

2.6 Kopīgo interešu teritorijas

Vārkavas novads

- Vārkavas novadam (Rožkalnu pagasts un Upmalas pagasts) ar Preiļu novadu kopīgās interešu teritorijas ir upes – Dubna un Šusta.

Līvānu novads

- Līvānu novadam (Līvānu pilsēta, Rožupes, Sutru, Turku, Jersikas pagasti) ar Preiļu novadu ir kopējās interešu teritorijas: ceļi, aizsargjoslas, meži.

Riebiņu novads

- Preiļu novadam ar Riebiņu novadu (Rušonas pagasts, Sīlukalna pagasts, Stabulnieku pagasts, Silajāņu pagasts, Galēnu pagasts un Riebiņu pagasts) kopīgs ir Lielais Solkas ezers, Mazais Streiku ezers un Robežnīca.

Daugavpils novads

- Ar Daugavpils novadu kopīgo interešu teritorija ir Ārdavas ezers un kopīgie dabas objekti – Dubna un Vīragnas ezers.

3. Preiļu novada esošās situācijas raksturojums, pašreizējā izmantošana un tendences

3.1 Preiļu novada ģeogrāfiskais novietojums

Preiļu novads atrodas Austrumlatvijas D daļā, Latgales kultūrvēsturiskā novada centrā. Preiļu novada platība ir 36 441 ha. Preiļu novadu veido Preiļu pilsēta un 4 pagasti: Preiļu, Aizkalnes, Pelēču un Saunas.

Preiļu pilsēta

Teritorijas platība – 5 km².

Preiļi ir viena no senākajām apdzīvotajām vietām Latgalē. Preiļi kā apdzīvota vieta pirmo reizi vēstures avotos minēti ap 1250. gadu. Preiļi un Preiļu zeme no 13. gs. sāk. līdz 1376. gadam ietilpa Rīgas vēlākajā bīskapijā. Preiļu pilsēta izveidojusies saplūstot – Preiļu muižai, Preiļu ciemam un Preiļu brīvciešiem. Preiļu pilsētas tiesības iegūst 1928.gadā. Pirmskara laikā Preiļi bija sīktirdzniecības centrs. Preiļi strauji ir izauguši pēckara laikā.

1949. gada 31. decembrī Preiļi tika apstiprināti Preiļu par rajona centru. Sākās dažādu uzņēmumu un sabiedrisko ēku celtniecība, pieauga iedzīvotāju skaits, attīstījās rūpniecība. Iedzīvotāju skaits palielinājies galvenokārt mehāniskā pieauguma rezultātā, galvenokārt uz lauku iedzīvotāju un iebraucēju rēķina. Kopš 2000. gada oktobra Preiļi ir Preiļu novada administratīvais centrs.

Aizkalnes pagasts

Teritorijas platība – 73,3 km².

Aizkalnes pagasts atrodas 11km no novada centra un robežojas ar Vārkavas, Preiļu, Rušonas un Pelēču pagastiem.

Aizkalne jau vēsturiski ir bijusi sen apdzīvots centrs. Tagadējais Aizkalnes pagasts aizņem tikai apmēram trešdaļu no agrākā Aizkalnes pagasta. Līdz 1930. gadam pagasts saucās par Jasmuižas pagastu.

1964. gadā Jasmuižas dzīvojamā ēkā pēc restaurācijas iekārtots Raiņa memoriālais muzejs "Jasmuiža" – Raiņa

Literatūras un mākslas vēstures muzeja filiāle. Raiņa memoriālais muzejs "Jasmuiža" ir kļuvis par vienu no ievērojamākajiem tūrisma centriem Preiļu novadā.

Preiļu pagasts

Teritorijas platība – 79,3 km².

Preiļu pagasts robežojas ar Preiļu pilsētu, Saunas, Riebiņu, Rušonas, Aizkalnes, Vārkavas un Sutru pagastiem.

Latvijas brīvvalsts laikā Preiļu pagasts bija ievērojami lielāks. Pašreizējais pagasts sastāda tikai apmēram 1/3 no bijušās pagasta teritorijas.

Pelēču pagasts

Teritorijas platība - 84,2km² .

Pelēču pagasta centrs atrodas 16km no novada centra – Preiļiem. Pagasts robežojas ar Daugavpils rajona Dubnas un Višķu pagastiem, kā arī ar Rožkalnu, Upmalas, Vārkavas, Aizkalnes un Rušonas pagastiem. Pa pagasta R robežu plūst Dubnas upe.

Pelēču ciems ir savienoti ar Aizkalni un Arendoli. Latvijas brīvvalsts laikā Pelēču pagasts ietilpa Aizkalnes pagastā.

Saunas pagasts

Teritorijas platība – 122,4km².

Saunas pagasts robežojas ar Rožupes, Rudzātu, Sīlukalna, Stabulnieku, Riebiņu, Preiļu un Sutru pagastiem. Pagastā ir sazarots ceļu tīkls, kas savstarpēji savieno pagasta lielākās apdzīvotās vietas. Šis ir piektais lielākais pagasts Preiļu rajonā. Pagasta centrs atrodas Pīkuļos.

Tagadējais Saunas pagasts tika izveidots pēc 2. pasaules kara no bijušā Preiļu pagasta. Nelielas platības tika pievienotas arī no Vārkavas un Rudzētu pagastiem.

Pagastā 10,6% jeb vairāk kā 1300ha no pagasta aizņem purvi.

3.2 Dabas resursu un apstākļu raksturojums

Derīgie izrakteņi

Apzinot derīgo izrakteņu krājumus Preiļu novadā pēc LR Ministru kabinetā noteiktās klasifikācijas, var uzskatīt, ka novada teritorijā ir maz nozīmīgu atradņu. Arī izpētes darbi par Preiļu rajonā (tajā skaitā novadā) esošajiem derīgajiem izrakteņiem, kas veikti pagājušā gadsimta astoņdesmitajos gados, apliecina, ka derīgo izrakteņu atradnes ir nelielas un to izstrāde no saimnieciskā viedokļa neatmaksājas (informācijas avots – Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra). Pēdējos gados nav konstatēta informācija par kādu potenciāli nozīmīgu derīgo izrakteņu teritoriju, tāpēc veikt izpētes darbus tuvākajos 10 gados nav pamata, izņemot to, ka ir jāapseko izmantotās atradnes un jārisina jautājums par to rekultivāciju.

No Preiļu novada teritorijā esošajiem ezeriem kā potenciālās sapropēja vietas ir pētīti Šusta ezers, Liminkas ezers (Aizkalnes pagasta teritorija), Pelēču ezers un Dovules ezers (Aizkalnes pagasta teritorijā). Nozīmīgie no sapropēja ieguves viedokļa, kā arī visvairāk aizaugušie ir Šusta un Dovules ezeri. Katra ezera tuvumā ir ceļš, kā arī lauksaimniecībā izmantojamās zemes. Tomēr katrs ezers papildus ir jāvērtē individuāli no sapropēja kvalitatīvajiem rādītājiem, ieguves apjomiem, sapropēja tālākas izmantošanas (vairumtirdzniecībai

vai apkārtējo lauksaimniecības zemju mēslošanai) un citiem izmaksu parametriem.

Aplūkojot Preiļu novadu no purvu teritoriju viedokļa, tad nozīmīgas teritorijas kūdras ieguvei ir Saunas pagastā – Pauniņu (Krievusalas) purva atradne (Nr. Kūdras fondā 4539) un Steporu purva kūdras atradne (Nr. Kūdras fondā 4525). Minēto atradņu lielākā daļa no teritorijas atrodas uz LVM valdījumā esošajām zemēm.

Preiļu novada teritorijā šobrīd netiek veikta derīgo izrakteņu ieguve, bet ir apzinātas iespējamās derīgo izrakteņu atradnes.

Novada teritorijā ir apzinātas 12 kūdras atradnes, no kurām vienu rūpnieciski var izmantot, vairākas atradnes Pelēču un Saunas pagastos.

Izpētītas ir smilts un smilts – grants atradnes Preiļu novadā. Šobrīd rūpnieciskajai ieguvei netiek izmantota neviena no atradnēm.

Preiļu novada Saunas pagastā ir zināmas derīgo izrakteņu - bezakmens māla un smilts atradnes. Retāk sastopama kūdra un grants. Esošajos karjeros nepieciešams veikt ģeoloģisko izpēti, kura būtu nepieciešama, lai izzinātu esošās dolomīta atradnes. Visas minētās atradnes atrodas uz zemes īpašnieku zemes un netiek plānota derīgo izrakteņu ieguve.

Klimats

Preiļu novads, tāpat kā visa Latvija atrodas mērenās joslas mežu zonas jaukto mežu apakšzonā. Preiļu novads atrodas gan Jersikas līdzenumā, gan Feimaņu paugurainē, ir vērojamas arī nelielas klimata atšķirības reljefa iespaidā. Jersikas līdzenumā klimats ir klasificējams kā mēreni kontinentāls, vidēji mitrs un silts, ar augstāko kontinentalitātes pakāpi Latvijā. Šeit gada vidējā temperatūra ir 5,5°C līdz

6°C. Aukstākā mēneša janvāra vidējā temperatūra ir no –6,5°C līdz – 7°C (minimālā –30°C), bet jūlijā +17,7°C līdz 18°C (maksimālā +34°C). Veģetācijas periods ilgst 133 – 140 dienas un aktīvo temperatūru summa 2000 – 1200°C ir viena no visaugstākajām Latvijā. Nokrišņu daudzums ir nedaudz mazāks par vidējo un sasniedz 580 – 620mm gadā. Sniega segas

biezums vidēji 25 – 28cm un tā saglabājas līdz 112 dienām.

Turklāt Latgales augstienes Feimaņu paugurainē klimats ir mēreni kontinentāls un gada vidējā temperatūra nepārsniedz 5,5°C. Aukstākais mēnesis ir februāris. Aktīvo temperatūru summa samazinās līdz 2050°C. Bez sala periods 140 – 145 dienas, nokrišņu daudzums 650mm gadā un sniega segas ilgums 115 dienas gadā.

Latvijā dienas garums decembrī ir 6 – 7 stundas, jūnijā 17 – 18 stundas.

Augsnes sasalums sasniedz 60 cm, ļoti bargās ziemās 100 – 150 cm dziļumā.

Lielākais vēja ātrums ir rudens mēnešos – oktobrī un novembrī, mazākais –

vasarā. Valdošie DR, D vēji ar vidējo ātrumu 3 – 6m/s.

Visos gadalaikos veidojas migla (35 – 60 dienas gadā), vasarā ir pērkona negaisi, gadā vidēji līdz 25 dienām augstienēs. Nereti ir krusa, atkala, sniegputenis.

Preiļos klimats ir kontinentālāks nekā republikas rietumu daļā. Ziemas aukstākas ar noturīgāku sniega segu, vasaras siltākas.

Preiļu novads ietilpst Dienvidaustrumlatvijas klimatiskajā rajonā. Pēc agroklimatiskā dalījuma ietilpst mitrajā kontinentālajā agroklimatiskā rajona mēreni siltajā (Austrumlatvijas zemiene) apakšrajonā un siltajā apakšrajonā (Latgales augstiene).

Augsnes

Augsnes veidus tās mehānisko sastāvu nosaka cilmieži un nogulumi. Pamatojoties uz reljefa un augsnes cilmiežiem tiek veikta augšņu rajonēšana. Iedala rajonos un apakšrajonos.

Pēc augšņu rajonēšanas kartēm Preiļu novads ietilpst Austrumlatvijas līdzenuma augšņu rajonā Jersikas līdzenuma apakšrajonā un Austrumlatvijas pauguraino augstieņu augšņu rajonā, kuram nav izdalīti apakšrajoni.

Austrumlatvijas līdzenuma augšņu rajons: Jersikas līdzenuma apakšrajons – cilmiežus veido smilšmāla, māla un mālsmilts nogulumi. Vidēji podzolētās daļēji iekultivētas augsnes, pie upēm – velēngleja palieņu augsnes, velēnu podzolētās augsnes

un purvu augsnes. Pēc mehāniskā sastāva dominē viegli – smagi smilšmāli.

Austrumlatvijas pauguraino augstieņu rajons, augsnes veidojušās uz karbonātu saturošas smilšmāla morēnas, ko bieži sedz smilts un mālsmilts; sastopami arī grantaini nogulumi. Nelielās platībās sastopams bezakmeņu māls un puteklains smilšmāls. Nokrišņi veicina erozijas procesu, kas atklāj karbonātu cilmiežus. Zemākajās vietās ir pārpurvotas plavas un purvi. Izplatītas podzolētās velēnu podzolaugsnes, vietām arī erodētas vāji un vidēji podzolētās velēnu podzolaugsnes. Pēc mehāniskā sastāva dominē mālsmilts un smilšmāls.

Virszemes ūdeņi

Preiļu novads nav īpaši bagāts ar virszemes ūdeņiem. Preiļu novada Aizkalnes un Pelēču pagasta teritorijās atrodas Jašas upe - Dubnas labā pieteka, Preiļu rajona DA daļā. Garums – 28 km, baseins – 191 km², gada notece 0,038 km³, kritums 52 m. Iztek no Jašas ezera. Tek pa ieplakām Feimaņu paugurainē, gar tās un Jersikas līdzenumu malu ietek Dubnas upē. Kopumā upes ūdens ir tīrs. Uz upes uzceltas divas hidroelektrostacijas – Pelēču HES un Korna

HES (Preiļu novada Aizkalnes pagasts). Jašas upes ūdeņi ir piemēroti karpveidīgo zivju audzēšanai, upi var izmantot tūrismam un atpūtai, Šusta – Dubnas labā krasta pieteka, kas reizē ir arī robežupe starp Pelēču un Vārkavas pagastiem. Šusta ir 14 km gara, baseina platība – 86,6 km². Upes ūdeņi ir piemēroti karpveidīgo zivju audzēšanai un Šustas pietekas – Rauda un Blīdene, kā arī Pelēču pagasta teritorijā atrodas Gubaika – Jašas labā pieteka. Upe ir

10 km gara, tās baseins ir 23,4 km². Upe tek Pelēču pagasta teritorijā. Upes ūdeņi ir piemēroti karpveidīgo zivju audzēšanai, Vordovka, Robežnīca, Vīrangas strauts un Solka.

Preiļu pagasta teritorijā tek Feimanka, 72 km gara upe, kas aizņem 370km² un upes kritums ir 0.86 m/km un Preiļupe - Feimankas kreisā krasta pieteka, ir 19 km gara, aizņem 104 km² un upes kritums ir 2,2 m/km. Pa Saunas pagasta dienvidu robežu plūst Oša, Dubnas labā krasta pieteka Preiļu rajonā, garums 62 km, baseins 636 km², gada notece 0,12 km³, kritums - 44 m. Sākas Latgales augstienes

ZR nogāzē, tek pa Jersikas līdzenumu, purvainu un daļēju meliorētu apvidu.

Gultne stipri līkumaina, augštecē ir taisnota. Krasti apauguši ar kokiem un krūmiem, stingri, noslīdeņi nav novērojami. Upe stipri aizaugusi ar ūdens augiem. Saunas pagastā Ošas upes kopgarums 3,4 km. Kreisā krasta pietekas: Zvergža 1,3 km, Ivaisis - 8,2 km, Sauna - 19,6 km, Sumanka - 3,2 km.

Preiļu novada upju kvalitātes mērķi attiecībā uz ķīmiskajām un bioloģiskajām normām attiecināmi uz karpveidīgo zivju ūdeņi.

1. tabula

Ezeri Preiļu novadā.

Nr.	Nosaukums	Pagasts	Platība ha
1.	Ārdavas	Pelēču	72,50
2.	Badēja	Preiļu	1,40
3.	Logučū/nosusināts/	Pelēču	1,80
4.	Liminkas	Aizkalnes	12,70
5.	Pelēču	Pelēču	82,00
6.	Šusta	Aizkalnes	73,40
7.	Zilma/Dovules/	Aizkalnes	21,80

Detalizēts ezeru apraksts Paskaidrojuma raksta pielikumā Nr.1

Peldvietu novietojums

Peldvietu izveidošanas un uzturēšanas kārtību nosaka LR MK 06.04.2010. noteikumi Nr. 341 "Peldvietu izveidošanas un uzturēšanas kārtība".

Peldvieta – labiekārtota vieta atpūtas zonā, kas paredzēta peldēšanai.

Pludmale – ezera vai upes krasta teritorija starp ūdens līmeni un vietu, kur sākas dabiskā sauszemes veģetācija.

Preiļu novada dome 2013.gadā realizēja pārrobežu projektu "Tūrisma attīstības veicināšana Latgales-Utenas-Vitebskas pārrobežu reģionos/ BELLA DVINA 2, LLB-1-098", kura ietvaros tika izveidota un labiekārtota publiskā pludmale pie Preiļu

parka dīkiem. Projekta ietvaros tika izveidota pludmale ar ģerbtuvēm, glābšanas torni un labiekārtota pieguļošā teritorija: izbūvēta BMX trase, izveidoti bērnu rotaļu laukums, pludmales voljebola un futbola laukumi, neliela estrādīte, autostāvvietas.

Pastāv alternatīva peldvietas ierīkošanai Liminkas, Pelēču vai Dovules ezeru krastos, veicot iepriekšēju saskaņošanu ar privātīpašniekiem.

Preiļu novada Valsts nozīmes ūdensnotekas

Preiļu novada Valsts novadgrāvji un polderi ir attēloti 5. tabulā. Tie visi ir regulēti 20. gs. 60jos un 70jos gados. Ap valsts novadgrāvjiem ir noteikta aizsargjosla (skat. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi un grafiskos pielikumus). Pašvaldībai pieguļošās meliorētās platības ir jākopj un jāuztur labā stāvoklī. Preiļu novadā, pēc meliorācijas kadastra datiem

atrodas sekojošas meliorācijas sistēmas un būves:

1. meliorētās platības:

- Aizkalnes pagasts – 2326 ha;
- Pelēču pagasts – 1917 ha;
- Preiļu pagasts - 3436 ha;
 - Saunas pagasts – 5006 ha

Kopējā meliorētā platība Preiļu Preiļu novadā sastāda 12 685 ha.

2. tabula

ŪSIK kods	Nosaukums	Kopējais garums, km	Regulētā posma garums, km
432:01	Dubna	114,113	71,720
4322:01	Oša	63,1135	56,096
43222:01	Sumanka	16,539	14,514
43226:01	Sauna	39,332	28,793
432262:01	Jašores strauts	13,225	13,225
4322662:01	Nr. 10	10,275	10,275
4322662:01	Nr.11	9,991	9,991
43226622:01	Nr.12	6,794	6,794
432272:01	Ivaisis	11,767	11,767
432274:01	Zvergža	9,508	9,508
4324:01	Feimanka	68,167	59,669
43242:01	Sanaužas strauts	14,882	14,882
432432:01	Nr.23	7,031	7,031
43244:01	Preiļupe	21,294	9,097
432442:01	Nr.40	6,924	6,924
432552:01	Ūdzeņa	17,208	16,951
43256:01	Šusta	8,718	8,718
4325632:01	Dzilna	18,117	5,264
43256322:01	Nr. 74	5,810	5,810
432574:01	Nr.105	5,052	5,052
432576:01	Nr. 86	5,333	5,333
43258:01	Jaša	33,728	5,422
432582:01	Gubaika	7,216	5,514
432584:01	Nr.2	6,290	6,290

Polderi

3.tabula

ŪSIK kods	Būves nosaukums	Poldera platība, km ²	Poldera baseins, km ²	Poldera dambju garums, km
4325761	Strimena poldera sūkņu stacija	4,61	2,76	3,10

Tuvāko gadu laikā paredzēts veikt rekonstrukciju regulētajos posmos valsts ūdensnotekām: Oša, Sauna un Jašores strauts.

Aizsargjoslas ap meliorācijas būvēm nosaka un ierīcēm nosaka - Aizsargjoslu likuma 18.pants ar grozījumiem, kas izdarīti ar 21.02.2002. likumu, kas stājas spēkā no 26.03.2002. un MK 13.05.2003. noteikumu

Nr. 258 „Noteikumi par ekspluatācijas aizsargjoslu ap meliorācijas būvēm un ierīcēm noteikšanas metodiku lauksaimniecībā izmantojamās zemēs un meža zemē”.

- Aizsargjoslas ap meliorācijas būvēm un ierīcēm tiek noteiktas, lai nodrošinātu

meliorācijas būvju un ierīču ekspluatāciju un drošību.

- Metodikas projektu, pēc kuras nosaka aizsargjoslas ap meliorācijas būvēm un ierīcēm, lauksaimniecībā izmantojamām zemēm un meža zemēm izstrādā Zemkopības ministrija.

Pazemes ūdeņi

Pazemes ūdeņi ir noteikti par valsts nozīmes derīgajiem izrakteņiem. Latvijā tradicionāli pazemes ūdeņus izmanto kā dzeramo ūdeni un minerālūdeni, kā arī rūpniecības un sadzīves vajadzībām. Latvijā tiek izmantoti visi brīvā ūdens apmaiņas horizonti un horizontu kompleksi. Visintensīvāk tiek izmantoti Famenas, Pļaviņu – Daugavas un Arukilas – Amatas ūdens horizontu kompleksi. Preiļu pilsētā un tai pieguļošajā teritorijā kopējā nogulumiežu sega sasniedz 825 – 870 m biezumu, ūdens apmaiņas zonas biezums ir 240 – 250 m. Aktīvā ūdens apmaiņas zonu veido kvartāra un devona nogulumi.

Kvartāra nogulumi ir 15 – 35 m biezi morēnas smilšmāli (ūdeni mazcaurlaidīgi nogulumi). Saldūdeņu mineralizācija ir līdz 0.45 g/l. Šos ūdeņus izmanto grodu akās.

Perspektīvā Preiļu pilsētas dzeramā ūdens ieguve būs no diviem slāņiem.

Pļaviņu D3pl ūdens horizonts. Tas ieguļ Rēzeknes ielā 20 – 25 m, Pils ielā 18 – 20 m dziļumā. Horizonta augšējā daļā ir mazplaisaini dolomīti, apakšējā daļā – merģeļi, kuru biezums ir 2.4 – 8.4 m. un nodala šo horizontu no Amatas

D2am – D3am horizontiem. Ūdeni saturošo horizonta biezums vidēji ir 10 m. Satur spiedienūdeņus. Ūdeņi ir hidrogēnkarbonātu magnija – kalcija ūdeņi ar mineralizāciju 0.32 – 0.40 g/l, cietību – 7 mmol/l, kas atbilst dzeramā ūdens standartam, izņemot paaugstināto dzelzs saturu – līdz 1.1 mg/l. Dzelzs ir divvērtīgā dzelzs jonu veidā formā. Dzelzs daudzums ūdenī šajā horizontā ir mazāks kā zemāk izvietotajos horizontos.

Gaujas – Amatas D3gj - am horizonts ieguļ tieši zem D3pl horizonta 35 – 50 m dziļumā un to veido smilšakmeņu, aleirolītu un mālu mija. Augšējos Amatas slāņos (D3am), kuru biezums ir vidēji 15 m,

pārsvārā ir aleirolīti. Apakšējā Gaujas horizonta biezums ir 100 – 110 m. Tas nav pilnībā caururbts. Ūdens ir vāji agresīvs attiecībā pret dzelzs caurulēm.

Arukilas – Burtnieku ūdens horizonts D3ar – br, kas ieguļ zem Gaujas – Amata horizonta ir tam analogs, gan pēc iežu sastāva, gan pēc ķīmiskā sastāva, bet nevar būt alternatīvs ekonomisko apsvērumu dēļ, jo urbuma dziļums palielinās līdz 150 – 200 m, nepalielinoties to ražībai.

Kvartāra nogulumu ūdens horizonti, ņemot vērā to litoloģisko sastāvu un nelielos biezumus, nevar tikt izmantoti centralizētās ūdensapgādes vajadzībām.

Pazemes ūdeņu aizsardzības teritorijas.

Aizsargjoslu likums paredz aizsargjoslu katrai ūdens ņemšanas vietai. To noteikšanu regulē LR 05.02.1997. Aizsargjoslu likums, MK 20.01.2004. noteikumi Nr.43 “Aizsargjoslu ap ūdens ņemšanas vietām noteikšanas metodika”

Pazemes ūdeņu aizsardzības teritorija tiek definēta kā “Virszemes un pazemes teritorija ap ūdens ieguves urbumu vai ūdensgūtni, kas kalpo kā ūdens apgādes avots un kuras teritorijā iespējama piesārņojuma virzība uz ūdensapgādes urbumiem vai ūdensgūtnēm”.

Sanitārās aizsardzības joslas tiek noteiktas, lai aizsargātu no piesārņošanas atsevišķus ūdensapgādes urbumus vai arī ūdensgūtnes.

Katram artēziskajam urbumam paredzētas trīs sanitārās aizsardzības joslas.

Preiļu novadā pazemes ūdeņu aizsargjoslas aprēķinātas SIA “Preiļu saimnieks” artēziskajiem urbumiem Preiļu pilsētā, Aizkalnes, Preiļu, Peleču un Saunas pagastu centros.

Preiļu pilsētas ūdensapgādei tiek izmantoti Pļaviņu un Gaujas ūdens horizonti.

Preiļos pavisam ir 37 artēziskie urbumi, Preiļu pagasta teritorijā – 17 artēziskie urbumi, Aizkalnes pagastā – 10, Pelēču pagastā – 13 un Saunas pagastā - 15 artēziskie urbumi.

SIA "Preiļu saimnieks" nodrošina Preiļu pilsētas centralizēto ūdensapgādi no sešiem ūdensapgādes urbumiem.

Ūdensapgādei Liču ciematā izmanto vienu artēzisko urbumu. Ūdensapgādei Aizkalnes ciematā ir ierīkotas trīs artēziskās akas. Aizkalnes ciemata ūdensapgādei izmanto divas artēziskās akas, viens artēziskais urbums ir rezervē. 2005.gadā tika realizēts Aizkalnes ciemata ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmu rekonstrukcijas projekts ERAF Nacionālās programmas ietvaros, kura rezultātā tika izveidots jauns artēziskais urbums, kas nodrošinās stabilu ciemata ūdensapgādi.

Pelēču ciemā ar centralizētās ūdensapgādes sistēmas pakalpojumiem tiek nodrošināta pagasta padomes ēka, pamatskola un kultūras nams. Pārējie pagasta iedzīvotāji izmanto individuālās akas vai arī urbumus.

Ūdensapgādes sistēma Pelēču ciemā sastāv no diviem artēziskajiem urbumiem, dzeramā ūdens atdzelžošanas stacijas. 2013.gadā Pelēču ciemā tika realizēts ERAF projekts "Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība Priekuļu ciemā", kā realizācijas rezultātā tika rekonstruētas esošā ūdensvada un kanalizācijas sistēma.

Saunas pagastā centralizēta ūdens apgāde ir Priekuļos, L-Anspokos, Smelteros. Pagasta pārvaldei pieder 3 pazemes urbumi, kas šobrīd tiek ekspluatēti. 2013.gadā Priekuļu ciemā tika realizēts ERAF projekts "Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība Priekuļu ciemā", kā realizācijas rezultātā tika rekonstruētas esošā ūdensvada un kanalizācijas sistēma.

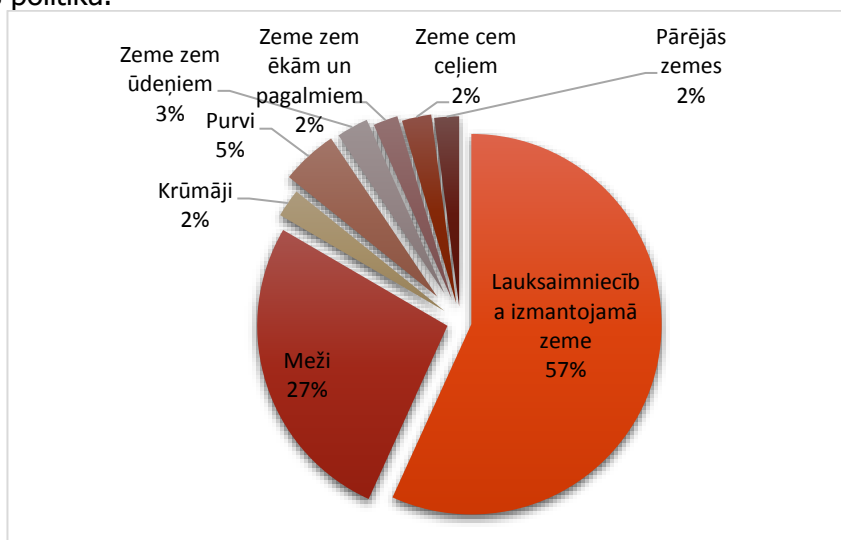
Artēzisko urbumu sarakstu skatīt Paskaidrojuma raksta pielikumos, kā arī tie ir atspoguļoti arī grafiskajā daļā.

Bezsaimnieka artēzisko urbumu tamponāžu jāveic saskaņā ar LR MK 06.09.2011. "Zemes dziļu izmantošanas licenču un bieži sastopamo derīgo izrakteņu ieguves atļauju izsniegšanas kārtība".

Zemes fonda struktūra

Ja līdz šim veidojot zemes politiku, primārais bija zemes īpašumtiesību atjaunošanas jautājums, tad tagad arvien aktuālāks kļūst jautājums par racionālu lauksaimniecībā izmantojamās zemes apsaimniekošanas politiku.

Vislielāko platību aizņem lauksaimniecībā izmantojamās zemes 58% no kopējā zemes fonda. Meži veido 26,43% no kopējās platības. Ūdeņi Preiļu novadā aizņem 2,6% no kopējās platības.

Mežs – ekosistēma, kurā galvenais organiskās masas ražotājs ir kokaudze. Tā ietver gan kokaudzi, gan pameža, gan zemsedzes augus un meža dzīvniekus, gan augsni ar tās bagātīgo faunu. Starp visiem tās elementiem notiek savstarpēji saistīta mijiedarbība.

Preiļu novada kopējā mežu platība ir 10 733,8 ha, teritorijas mežainums ir 28%, mežus apsaimnieko 495 īpašnieki. Vidēji uz vienu apsaimniekotāju 8,7 ha. 7,4% kopējās platības aizņem valsts meži, ko apsaimnieko Valsts meža dienesta Dienvidlatgales virsmežsaimniecības Preiļu mežniecība, tai skaitā Pelēču pagastā – 558,7 ha, Saunas pagastā 1404,7 ha, Aizkalnes pagastā – 3556,6 ha. Valsts mežs izvietots uz 18 zemes vienībām 2320 ha /skat. tabulu Nr.8/.

Aizkalnes pagasta meža zemes aizņem 2405,6 ha, teritorijas mežainums 32,8%, 247 apsaimniekotāji, vidēji 9.7 ha uz vienu apsaimniekotāju. Valstij pieder 318,4 ha meža. 2235,9 ha ir saimnieciskie meži, bet 169,7 ha ir aizsargājамie meži, kuros saimnieciskā darbība ir aizliegta vai ierobežota.

Preiļu pagasta meža zemes aizņem 1888,2 ha, teritorijas mežainums 23,8%, 248 apsaimniekotāji, vidēji 7,6 ha uz vienu apsaimniekotāju. 1885,8 ha ir saimnieciskie meži, bet 2,4 ha ir saimnieciskie meži – aizsargājамais parks, kurā saimnieciskā darbība ir ierobežota.

Preiļu novada meži atrodas Preiļu virsmežniecības divu mežniecību teritorijās – Aizkalnes pagasta mežus kontrolē Aglonas mežniecība, bet Preiļu pagasta – Preiļu mežniecība.

Preiļu novadā pārstāvēti gandrīz visi meža augšanas apstākļu tipi, nav vienīgi grīnis, slapjais mētrājs, viršu ārenis un mētru ārenis. Dominējošie ir sausieņu meži (sils, mētrājs, lāns, damaksnis, vēris, gārša), kas sastāda 65.5% (Latvijā vidēji 59%). No sausieņu mežiem visbiežāk sastopamie Preiļu novadā ir vēris un sils.

Slapjo mežu īpatsvars ir sevišķi purvainu (purvājs, niedrājs, dumbrājs,

liekņa), kas sastāda 12.8% vidēji ir nedaudz lielāks kā Latvijā (Latvijā vidēji 10%). Savukārt slapjaini 7.1%, kas ir zemāks par vidējo Latvijā (10%).

Nosusināto mežu – kūdreņu un āreņu īpatsvars Preiļu novadā satāda attiecīgi 10.5% un 4.1%, Latvijā vidēji 10% kūdreņi un āreņi – 9%.

Preiļu novada meži kopumā ir bagātāki (auglīgāki) nekā meži vidēji Latvijā. Eitrofās (visauglīgā mežu grupa) sastāda 49% Preiļu pagastā un 59 % Aizkalnes pagastā (Latvijā vidēji 32%), oligotrofās (mazauglīgās) – tikai 2% Preiļu pagastā un 1% Aizkalnes pagastā (Latvijā vidēji 11%), mezotrofās (vidēji auglīgās) mežu grupas sastāda 49% Preiļu pagastā un 40% Aizkalnes pagastā (Latvijā vidēji 57%). Skatīt 4. tabulu.

Pelēču pagastā meži aizņem 2602,9 ha jeb 30,9%. Valsts mežu platības Pelēču pagastā aizņem 550,4 ha, ko apsaimnieko a/s „Latvijas valsts meži” Dienvidlatgales mežsaimniecība.

Jebkura īpašuma vai lietojuma veida mežu teritorijas izmantošanu, atbilstoši Meža likumam, pārrauga Valsts meža dienests, kas ir Zemkopības ministrijas pārraudzībā esoša valsts civiltiestāde, kas atbild par vienotu meža politikas realizāciju visos Latvijas mežos, uzrauga normatīvo aktu ievērošanu, realizē atbalsta programmas ilgtspējīgas mežsaimniecības nodrošināšanai. Mežu apsaimniekošanu un uzraudzību veic Preiļu virsmežniecība.

No meža zemēm, kas sastāda 2602,9 ha, meža platības sastāda 2480,6 ha; izcirtumi – 120,6 ha; purvi – 94 ha; lauce – 30,6 ha; meža dzīvnieku piebarojамie laukumi – 20,6 ha; ceļi, kvartālstīgas un grāvju trases – 10,9 ha; pārējās platības aizņem: degumi, iznīkusi audze un vējgāzes.

Saunas pagastā meža veģetācijas zona ir skuju koku platlapju mežu apakšzonas ziemeļrietumu rajona Baltijas apakšrajons. Tikai daļu no pagasta teritorijas klāj meži. Pagasta mežainums ir 18 %, tas ir zemāks nekā rajonā (28 %) un

Latvijā (44%) vidēji. Mežos dominējošā koku suga ir egle un priede.

Pārsvarā sastopami DM (damakšņu) un DMS slapjo damakšņu augšanas apstākļu tipi. Gandrīz puse aizņem audzes uz pārmitrām augsnēm un kopējās meža zemju platības.

Nozīmīgākais meža izmantošanas veids ir koksnes ieguve. Straujais mežizstrādes pieaugums izskaidrojams ar privāto mežu iekļaušanu saimnieciskajā aprītē, mežizstrādes un kokapstrādes uzņēmumu veidošanos un ražošanas jaudu attīstību. Lai nodrošinātu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, dabas un vides aizsardzību, mežsaimniecības darbi netiek veikti noteiktās dabas teritorijās.

Privātajos mežos Saunas pagastā tiek izzāģēts ap 3,5 tūkst. m³ koksnes, kas atbilst ikgadējam vidējam pieaugumam, tātad ar šādu apjomu var rēķināties ilglaicīgā perspektīvā. Latvijā ir iesācies t.s. „Zaļās sertifikācijas” process. Tas nozīmē, ka „meža apsaimniekošana ir ilgtspējīga un videi

draudzīga, atbilst visām likumdošanas prasībām.

Mežu apsaimniekošanas mērķi Preiļu novadā:

Ilgtermiņa mērķus nosaka ilgstošam laika posmam - 25-50 gadiem, lai plānotu meža apsaimniekošanas uzdevumus:

- Palielināt apsaimniekojamā īpašuma un meža vērtību;
- Nodrošināt iespējami lielus un vienmērīgus ciršanas apjomus, bet nepārsniedzot noteiktos ilgtspējīgos ciršanas apjomus, noteiktam laika periodam;
- Bioloģiskās daudzveidības (ģenētisko resursu, reto un apdraudēto sugu un ekosistēmu) saglabāšana un ar to saistīto dabas vērtību - augsnes, ūdeņu un ainavu aizsardzība;
- Saglabāt dabas un kultūrvēsturiskās vērtības apsaimniekotajā platībā;
- Pēc iespējas meža apsaimniekošanā respektēt vietējo iedzīvotāju intereses.

Purvi

Purvi - zemes virsmas nogabali, kuriem raksturīgs pastāvīgs vai ilgstošs periodisks mitrums, specifiska veģetācija un kūdras uzkrāšanās (slāņa biezums virs 30cm). To veidošanos nosaka klimats, reljefs, ūdens necaurļaidīgie ieži purvu pamatnē:

- **zemie purvi** - veidojas vietās, kur pieplūst gruntsūdeņi vai minerālvielām bagāti upju ūdeņi un izveidojusies necaurļaidīga pamatne (ieplakas, senezeri, ezeru krasti. Virsa ieliekta, ļoti slapji, kūdra stipri mineralizējusies (6 -15%), reakcija neitrāla (ph 6-7), ar barības vielām bagāti.
- **pārejas purvi** - zemajos purvos kūdras slānim kļūstot biežākam (apmēram par 1 mm gadā) samazinās gruntsūdens nozīme un palielinās nokrišņu nozīme.

- **augstie purvi** - nomaina pārejas p., augsnes reakcija kļūst skāba (ph 3 - 4), minerālvielu daudzums kūdrā (2 - 4 %). Augi pārtiek no nokrišņiem, barības vielām nabagi.

Preiļu novadā purvi no kopējām zemes platībām aizņem 1828,7 ha.

Aizkalnes pagastā purvi aizņem 168 ha, kas ir 2,3% no kopējās pagasta platības. Preiļu pagastā purvi aizņem 118 ga, ha, kas sastāda 1,5% no kopējās pagasta platības. Pelēču pagastā purvi aizņem 352,3 ha no kopējās pagasta platības, kas ir 4,2%. Lielākais purvs Pelēču pagastā ir Aulejas purvs, kura platības ir apmēram 22 ha. Aizsargājams ir Pelēču ezera purvs, kura kopējā platība ir 12 ha.. Saunas pagastā ir 5 purvi ar kopējo platību 900 ha. Pārsvarā tie ir augstā tipa purvi. Saunas pagastā lielākie purvi ir: Žogotas purvs un Stoporu purvs, kā

arī Pauniņu un Dzeņu purvi. Visi minētie purvi ir „Latvijas valsts mežu” īpašums.

Aplūkojot Preiļu novadu no purvu teritoriju viedokļa, tad nozīmīgas teritorijas kūdras ieguvei ir Saunas pagastā – Pauniņu (Krievusalas) purva atradne (Nr. Kūdras fondā 4539) un Steporu purva kūdras atradne (Nr. Kūdras fondā 4525). Minēto atradni lielākā daļa no teritorijas atrodas uz LVM valdījumā esošajām zemēm. Purviem ir noteiktas aizsargjolas, kas attēlotas arī grafiskajā daļā.

Aizsargjostas ap purviem tiek noteiktas, lai saglabātu bioloģisko daudzveidību un stabilizētu mitruma režīmu

meža un purvu saskares (pārejas) zonā. Minimālie aizsargjoslu platumi ap purviem tiek noteikti:

- 10 līdz 100 hektārus lielām platībām – 20 metru josla;
- par 100 hektāriem lielākām platībām – 50 metru josla meža augšanas apstākļu tipos uz sausām, nosusinātām, slapjām minerālaugsnēm un nosusinātām kūdras augsnēm un vismaz 100 metru josla meža augšanas apstākļu tipos uz slapjām kūdras augsnēm.

Ainavas

Ainava – dabas un cilvēku veidots vietējs klimata, ūdeņu, veģetācijas un dzīvnieku, augšņu, to cilmiežu un reljefa formu, kā arī zemes lietojuma veidu, apbūves un citu elementu ģeogrāfiskais sakopojums un izkārtojums uz zemes.

Pēc esošā dalījuma, kas ir veikts Latvijā, Preiļu novadā ietilpst ainavapvidus – Aizkalnes pauguraine ar Maltas vilņaini.

Līdz ar to ainavu apsaimniekošana un aizsardzība ir ļoti complicēts dažādu pasākumu kopums, kurā jāprot saskaņot dažādu interešu grupu vēlmes. Tai jābalstās uz ilgspejīgas attīstības principiem, mēģinot savienot ainavu kontrolētu attīstību ar ekonomiskajām un sociālajām izmaiņām, kas parasti izraisa būtiskas izmaiņas arī ainavā. Svarīgi ir apzināties, ka ainavas veidošana ir nepārtraukts process.

Ņemot vērā teritorijas attīstības perspektīvas, ainavu apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumiem jānodrošina:

- gan ainavas vizuālo vērtību pilnveidošanu,
- gan ekoloģiskās situācijas nostabilizēšanu,
- gan kultūrainavai raksturīgo elementu harmonijas saglabāšanu.

Ainavu apsaimniekošanai un aizsardzībai jāsekmē:

- iedzīvotāju vēlmi saimniekot šajā ainavā,
- ceļotāju un tūristu interesi par to,

- netraucētu teritorijas attīstību, kā arī saskaņotību ar citu jomu attīstības plāniem.

Ainavu apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumiem, ņemot vērā teritorijas attīstības perspektīvas, jānodrošina gan ainavas vizuālo vērtību pilnveidošana, gan arī ekoloģiskās situācijas nostabilizēšana, Šiem pasākumiem jāsekmē kultūrainavai raksturīgo elementu harmonijas saglabāšana. Ainavu apsaimniekošana un aizsardzība nedrīkst kļūt par teritorijas attīstību traucējošu faktoru, bet tai ir jāsekmē vietas attīstība: iedzīvotāju vēlmi saimniekot šajā ainavā un ceļotāju un tūristu interesi par to. Līdz ar to ainavu apsaimniekošana un aizsardzība ir ļoti complicēts dažādu pasākumu kopums, kurā jāprot saskaņot dažādu interešu grupu vēlmes. Tai jābalstās uz ilgspejīgas attīstības principiem, mēģinot savienot ainavu kontrolētu attīstību ar ekonomiskajām un sociālajām izmaiņām, kas parasti izraisa būtiskas izmaiņas arī ainavā. Svarīgi ir apzināties, ka ainavas veidošana ir nepārtraukts process.

Ainavu aizsardzība ietver sevī veselu pasākumu kompleksu:

- ainavu visaptverošu inventarizāciju, kas sniedz priekšstatu par ainavu attīstību, to vērtībām un iespējamiem draudiem;
- lēmumu pieņemšanu par prioritātēm ainavu vai to elementu aizsardzībā;

- ainavu plānojuma izstrādāšanu, kurā tiek noteikta konkrēta rīcība (ainavu veidošana, ainavu kopšana, ainavu rekonstrukcija u.tml.) ainavu apsaimniekošanā;
- ainavu aizsardzības interešu iestrādāšanu teritorijas plānojumos un apbūves noteikumos;
- ainavu aizsardzības jautājumu iestrādāšanu mežierīcības projektos un citu nozaru plānos;
- teritoriju labiekārtošanas un ainavu arhitektonisko plānu izstrādāšanu;
- ainavu dizaina plānu izstrādāšanu lauksaimniecības zemju apmežošanas gadījumos;
- iedzīvotāju izglītošanu ainavu veidošanas un aizsardzības jautājumos;
- dažādu ekonomisko mehānismu izmantošanu zemes īpašnieku un nomnieku ieinteresētības paaugstināšanā, lai uzlabotu ainavu kvalitāti, piemēram:
 - zemes (nekustamā īpašuma) nodokļa samazināšanu par vērtīgo ainavu apsaimniekošanu;
 - subsīdiju mehānisma izmantošanu;
 - ES līdzekļu piešķiršanu zemnieku saimniecībām, kas ar savu darbību sekmē bioloģiskās daudzveidības un lauku ainavas saglabāšanu.

Ainavas veidošana un aizsardzība, pateicoties tās kompleksajam saturam un straujajām izmaiņām laika gaitā, ir viens no galvenajiem jautājumiem, ko risina ar teritorijas plānojumu palīdzību. Tā ir cieši saistīta ar dažādu nozaru (zemkopības, mežsaimniecības u.c.) attīstības plāniem, tāpēc, tikai saskaņojot to savstarpējās intereses ar ainavas aizsardzības mērķiem, ir iespējams optimizēt vidi cilvēka dzīvei, darbam un atpūtai, reizē saglabājot ainavas bioloģisko daudzveidību, estētisko un kultūrvēsturisko vērtību.

Izejot no šiem kritērijiem arī tiek iezīmēti atsevišķi **novada areāli**, kuri turpmākā teritorijas plānojuma gaitā varētu tikt nopietnāk izpētīti, veikta atbilstoša šo teritoriju inventarizācija un cita veida darbība, kas sekmētu šo ainaviski vērtīgo

teritoriju saglabāšanu un iekļaušanu to vērtībai atbilstošā statusā:

Aizkalnes pagastā - Jašas upes baseins Aizkalnē;

Preiļu pagastā - apkārtnē ap Anspoku kalniem, Preiļupītes apkārtnē.

Pelēču pagastā ir vairākas ievērojamas ainavas. Preiļu novada teritorijas plānojumā ir uzskaitītas sekojošas īpaši vērtīgās ainaviskās teritorijas: Strimēnu polderis, Pelēču ezera apkārtnē, Gornijašu kapsēta un Pelēču HES.

Pelēču HES ir uzcelts uz bijušajām ūdensdzirnavām. Šajā ainavā iekļaujas arī Jašas upes senleja un daļa no Jašas dabas lieguma.

Pelēču ezera apkārtni pagasta teritorijā veido Pelēču ezera purvs, kas ir aizsargājama dabas teritorija. Purvs ir nozīmīgs pārejas purvu un slīkšņu aizsardzības vieta, kas veidojas, aizaugot Pelēču ezeram.

Gornijašu kapsēta ir kultūrvēsturisks objekts. Tajā atrodas valsts nozīmes arhitektūras piemineklis – Gornijašas kapliča un vairāki mākslas pieminekļi – gleznas.

Strimēnu polderis ir meliorēta lauksaimniecības teritorija, kurā darbojas meliorācijas sistēma.

Preiļu novada **Saunas pagastā** jāmin teritorijas reljefa izteiksmīgums, kas pastāv veiksmīgā kombinācijā ar upēm un cilvēka lauksaimnieciskās darbības rezultātā zaudēto platību, apmežojumu. Saunas pagasta attīstībai kā ainaviskas vietas tiek uzskatītas Ošas upes teritorija un Jezufinovas parks.

3.2.1 Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un objekti

Preiļu novada administratīvajā teritorijā atrodas daudzi dabas pieminekļi, kuru aizsardzības režīmu reglamentē LR 05.02.1997. „Aizsargjoslu likums”, LR likums „Meža likums”, likums „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”, LR 16.03.2000. likums „Sugu un biotopu aizsardzības likums”, MK 18.12.2012. Nr. 940 “Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu” un LR MK 16.03.2010. noteikumi Nr. 264 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”.

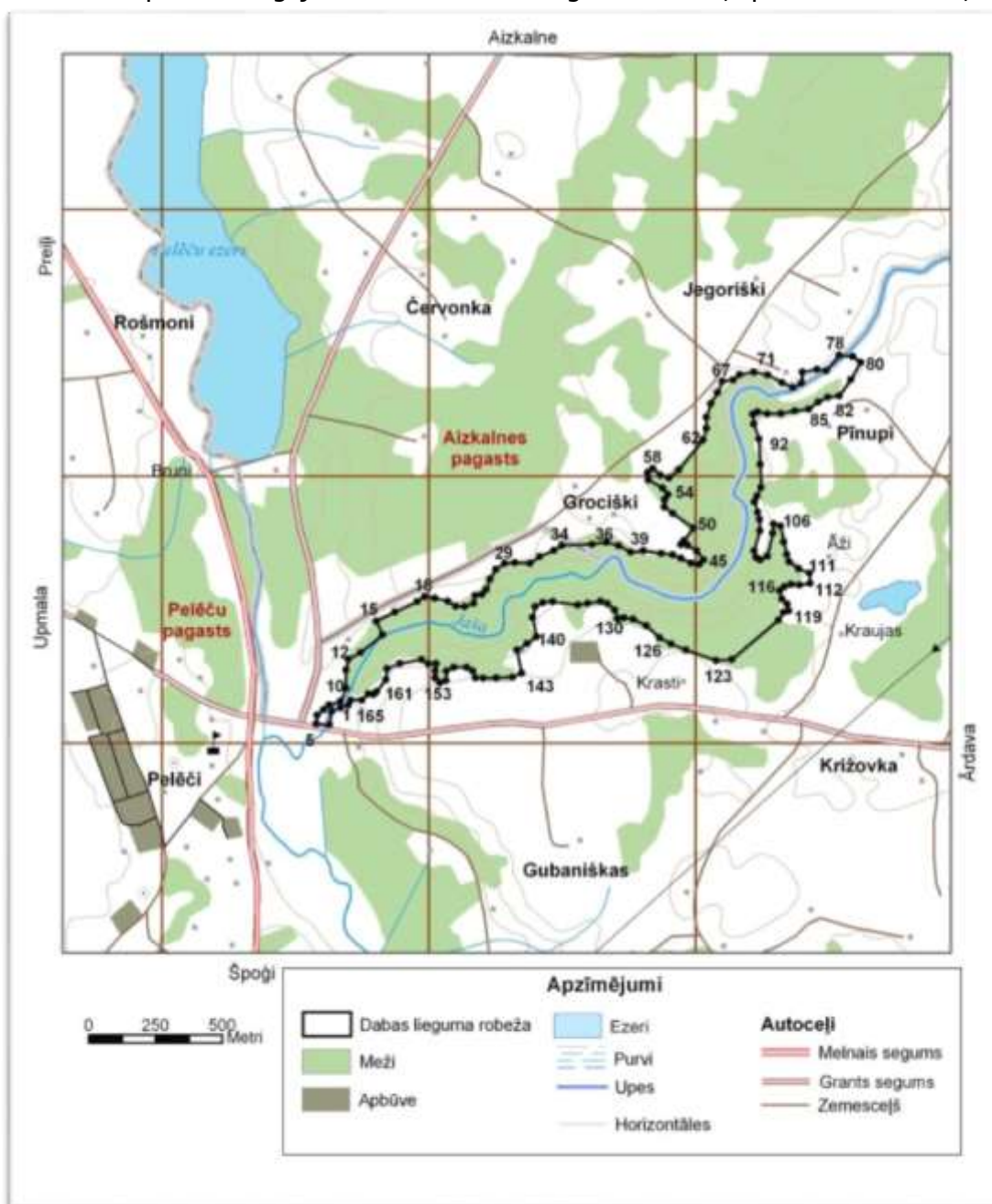
Preiļu novada īpaši aizsargājamie dabas pieminekļu saraksts pielikumā Nr.2

1. Teritorijas plānojums izstrādāts ņemot vērā LR Aizsargjoslu likuma prasības. Plānojumā noteiktas esošo objektu vides un dabas resursu aizsardzības, ekspluatācijas, sanitārās, drošības u.c. aizsargjoslas un attēlotas grafiski.
2. Plānojumā ietverta informācija par novada teritorijā esošajiem ūdensobjektiem: ūdensteču garumi, ūdenstilpju platības un noteikto virszemes ūdensobjektu aizsargjoslu platumi.
3. Saskaņā ar LR Aizsargjoslu likuma 11. pantu un 33. panta 1. daļu un atbilstoši 04.02.2003. Ministru kabineta noteikumu Nr. 63 „Meža aizsargjoslu ap pilsētām noteikšanas metodika” teritorijas plānojumā attēlota meža aizsargjosla ap Preiļu pilsētu.
4. Saskaņā ar 18.12.2012. MK noteikumu Nr.940 “Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu” 53. punktu, izstrādājot pašvaldības teritorijas plānojumu ņemtas vērā mikroliegumu izvietojumu un to aizsardzības un apsaimniekošanas prasības.
5. Saskaņā ar LR likuma Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām 14. pantu, teritorijas plānojumā iekļauta informācija par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām.

Preiļu pilsētā atrodas vietējās nozīmes īpaši aizsargājamā dabas teritorija, dabas piemineklis, dendroloģiskais stādījums "Preiļu pilsētas parks un dižkoku aleja Raiņa bulvārī".

Preiļu novada teritorijā atrodas Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (izveidotas 2004. gadā): Dabas liegums "Jaša", platība ir 69 ha, tas ir

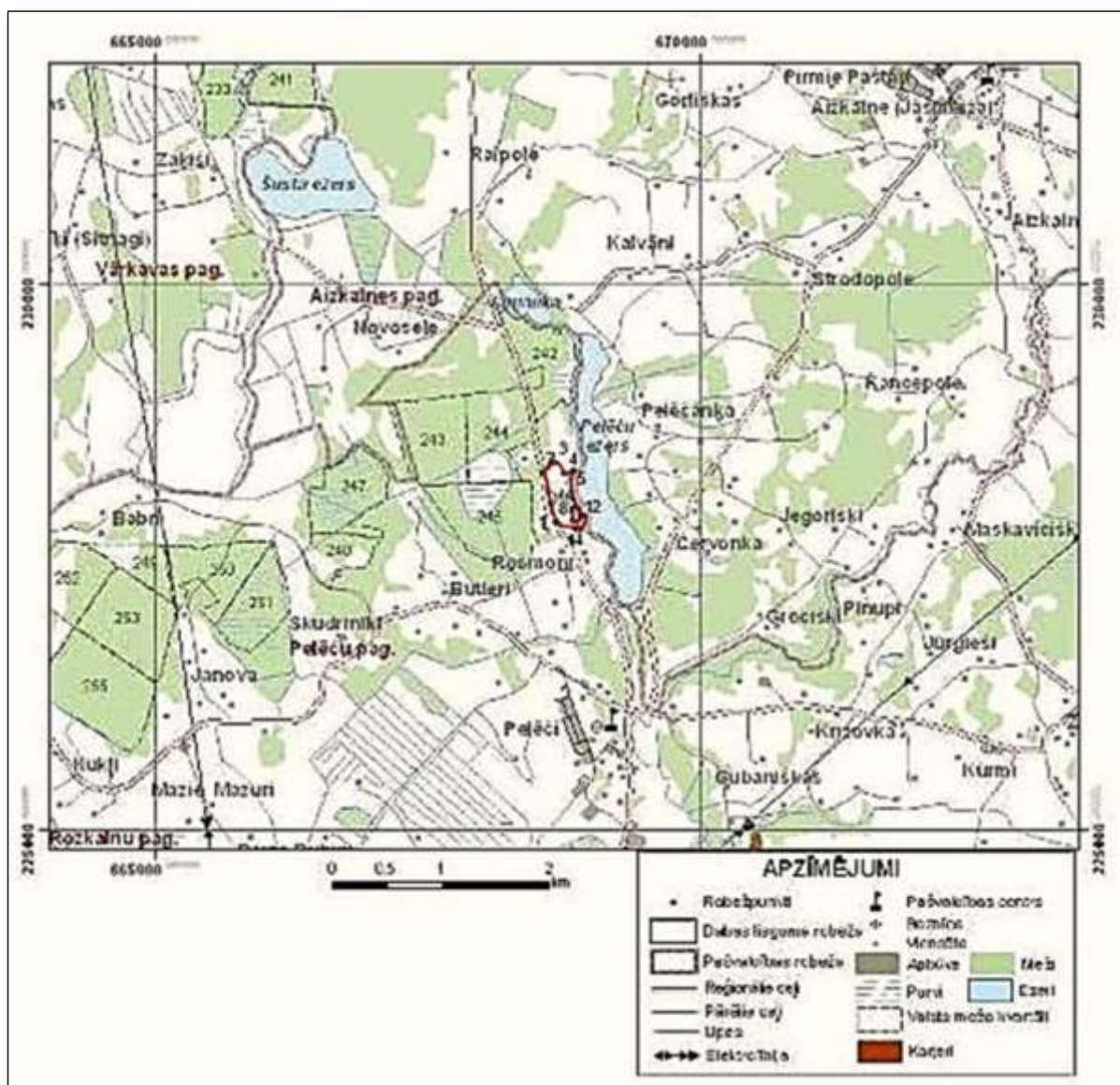

aizsardzībā kopš 2004. gada, izveidots saskaņā ar LR MK 24.04.2004. noteikumiem Nr. 266 „Grozījumi MK 15.06.1999. noteikumu Nr. 212 „Noteikumi par dabas liegumiem”.

- Dabas liegums ir arī Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas Natura 2000 teritorija. Teritorija izveidota, lai saglabātu vienu no izcili reprezentatīvām nogāžu un gravu mežu teritorijām Austrumlatvijā. Konstatēti vismaz 8 Eiropas un Latvijas nozīmes aizsargājami biotopi, tostarp arī avoksnāji, avotu purvi, upju straujtes, akmeņu sakopojumi upē. Sastopamas aizsargājamās augu sugas – villainā gundega, spožais suņburkšķis, laxis u.c. Specifisks mikroklimats Jašas upes

kanjonveidīgajā gravā – paaugstināts gaisa mitrums - nodrošina lielu epifītisko sūnu, vārpstingliemežu un citu gliemju daudzveidību. Teritorijas meži atbilst ļoti vērtīgiem dabisko mežu biotopiem. Dabas liegumam „Jaša” nav izstrādāts dabas aizsardzības plāns, kā arī nav individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu. Liegumā darbības reglamentē LR 11.01.2014. likums „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” un LR MK 16.03.2010. noteikumi Nr. 264 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”.

- Dabas liegums „Pelēču ezera purvs”. Dabas lieguma platība ir 12 ha, un tas ir aizsardzībā kopš 1999. gada, izveidots

- saskaņā ar LR MK 15.06.1999. noteikumiem Nr. 212 „Noteikumi par dabas liegumiem”.
- Dabas liegums ir arī starptautiskās vērtības Natura 2000 teritorija. Aizsargājamā teritorija ir neliela, purvs ir nozīmīgs pārejas purvu un slīkšņu aizsardzības vieta, kas veidojas, aizaugot Pelēču ezeram. Sastopamas retas vaskalāro un sūnu sugas. Dabas lieguma teritorija ir jutīga pret hidroloģiskā režīma izmaiņām. 2005. gada 12. aprīlī Daugavpils reģionālā vides pārvalde veica pārbaudi dabas liegumā. Pārbaudes laikā apdraudējumi un pārkāpumi nav konstatēti. Dabas liegumam „Pelēču ezera purvs” nav izstrādāts dabas aizsardzības plāns, kā arī nav individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu. Liegumā darbības reglamentē LR 02. 03.1993. likums „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” un LR MK 22.07.2003. noteikumu Nr. 415 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” V. daļa.
 - Aizsargājamo ainavu apvidus „Kaučers”, kurā darbības reglamentē MK noteikumu Nr. 415 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” VII. Daļa no 22.07.2003 un LR 02.03.1997 likums „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”.
 - Aizsargājami mikroliegumi Preiļu novada teritorijā: mikroliegums, kas izveidots īpaši aizsargājamo sugu: leženeja doblapu, artonijas kastaņbrūnās, artonijas vīnkrašas aizsardzībai. Mikroliegums, kas izveidots melnā stārķa (*Ciconia nigra*), īpaši aizsargājamo sugu: meža silpurenes, apaļvācelītes jurģermanija, hellera ķillape aizsardzībai. Augstāk minētajos aizsargājamajos mikroliegumos darbības reglamentē LR likums no 16.03.2000 „Sugu un biotopu aizsardzības likums”, LR MK 30.01.2001 noteikumi Nr. 45 „Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi”.
 - Vietējas nozīmes dabas piemineklis – dendroloģiskais stādījums „Pelēču parks”. 1999. gadā pamatojoties uz Salaspils botāniskā dārza inventarizācijas slēdzienam un Vides valsts inspektora ieteikumu, tika noteikts vietējās nozīmes ĪADT statuss dabas piemineklim – dendroloģiskajam stādījumam Pelēču parkam – 1999. gada 23. augustā, protokols Nr. 40.
 - Mikroliegums baltmugurdzenim. Mikroliegums baltmugurdzenim (*Dendrocopos leucotos*) izveidots 2005. gada 15. martā saskaņā ar 2000. gada 17. marta „Meža likuma” 36. pantu; 37. panta 2. daļu; 2000. gada 16. marta „Sugu un biotopu aizsardzības likuma” 6. panta 2. daļu; 2001. gada 30. janvāra LR MK noteikumu Nr. 45 „Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi” 2. un 3. daļu un 2001. gada 8. maija LR MK noteikumiem Nr. 189 „Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā”. Mikrolieguma platība ir 9,9 ha. Mikroliegumā ir viena pāra baltmugurdzeņu (*Dendrocopos leucotos*) pastāvīgs ligzdošanas iecirknis.
 - Mikroliegums platlapju meža biotopam. Mikroliegums platlapju meža biotopam izveidots 2003. gada 16. oktobrī saskaņā ar 2000. gada 17. marta „Meža likuma” 36. pantu; 37. panta 2. daļu; 2000. gada 16. marta „Sugu un biotopu aizsardzības likuma” 6. panta 2. daļu; 2001. gada 30. janvāra LR MK noteikumu Nr. 45 „Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi” 2. un 3. daļu un 2001. gada 8. maija LR MK noteikumiem Nr. 189 „Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā”. Mikrolieguma platība ir 1,5 ha. Mikroliegumā ir piemēroti apstākļi dažādu sugu ķerpju, sūnu, kukaiņu un vaskulāro augu attīstībai, kuru izdzīvošanai vitāli nepieciešama lielu dimensiju lapu koku, īpaši platlapju

(ozols, kļava, osis, liepa) koksne. Pastāvīgu mitumu nodrošina dīķis. Mikrolieguma teritorija piemērota arī dažādu dobumperētāju putnu dzīvošanai. Teritorijā sastopami dažādu vecumu veci ozoli, liepas, kļavas un oši. Mežaudzē aug arī egles, melnalksnis un bērzs. Vecie platlapju koki bagātīgi klāti ar epifiskajām sūnām un ķērpjiem.

Saunas pagasta teritorijā neatrodas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas. LVGMA nav datu arī par Saunas pagastā esošiem dižkokiem. No dabas pieminekļiem varētu atzīmēt Jezufinovas parku, kas ar laiku varētu kļūt pagasta vietējas nozīmes parks, bet pašlaik atrodas uz privātas zemes, platībā - 2,2 ha, kurā bez vietējām koku un krūmu sugām aug arī 5 eksotiskas koku sugas - balzāma egles, baltais zīdspīdošais vītols, pelēkais valrieksts un Moltkes liepa.

3.3 Iedzīvotāji

Iedzīvotāji Preiļu novadā

Valsts saimniecisko dzīvi, reizē ar teritoriju, ģeogrāfisko stāvokli un darba resursiem ietekmē iedzīvotāji – to daudzums, vecums un sastāvs. Būtisks ir :

- iedzīvotāju skaits, iedzīvotāju blīvums,
- iedzīvotāju sadalījums pa iedzīvotāju grupām, nacionālā struktūra,
- rādītāji, kuri tieši saistīti ar iedzīvotājiem

Iedzīvotāju skaits ir pamatrādītājs, kas raksturo ekonomiskās, sociālās un citas parādības sabiedrībā un arī konkrētā administratīvā teritorijā.

Vēsturiski Preiļu pilsētas un novada attīstības gaitā ir notikušas lielas iedzīvotāju daudzuma svārstības, ko izraisījušas politiskās un ekonomiskās izmaiņas. Preiļu pilsētas iedzīvotāju skaita dinamiku ļoti labi raksturo 4. tabula, kā arī diagramma.

Iedzīvotāju skaits Preiļu pilsētā līdz Preiļu novada izveidošanai.

4. tabula

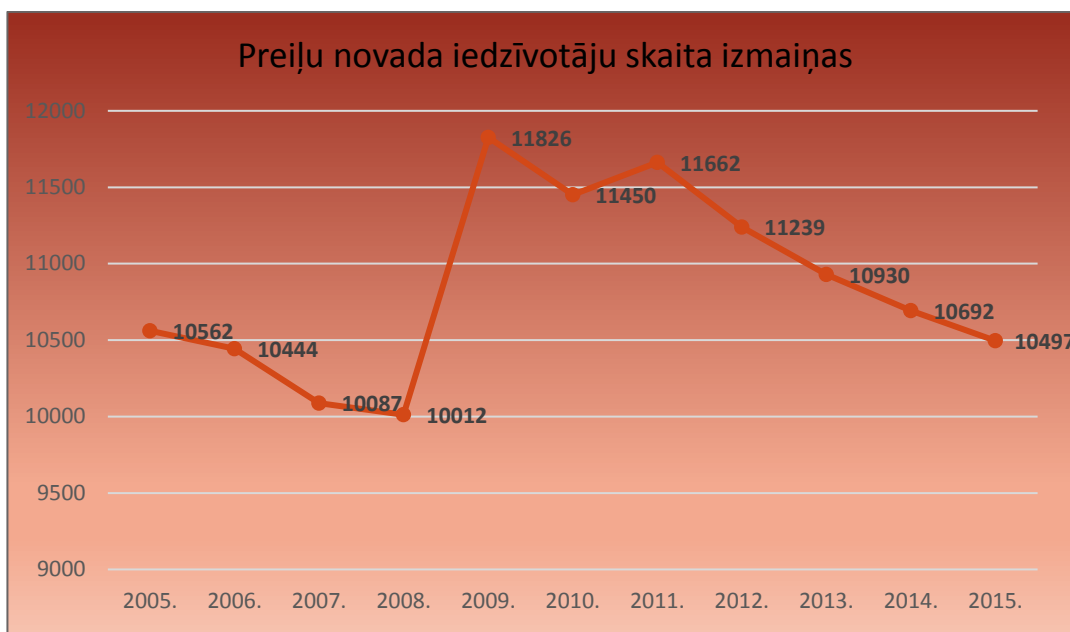
	Iedzīvotāju skaits										
	935.	939.	943.	959.	970.	979.	989.	001.	002.	003.	004.
reiji	662	700	50	024	859	650	421	882	787	733	605

Cilvēkresursi, teritorija un ģeogrāfiskais stāvoklis ir attīstību ietekmējoši faktori. Iedzīvotāju skaits ir pamatrādītājs, kas raksturo ekonomiskās un sociālās tendences konkrētā administratīvā teritorijā.

Iedzīvotāju skaits Preiļu novadā pagastu griezumā uz 01.01.2016.

5.tabula

Preiļu pilsēta	Aizkalnes pagasts	Pelēču pagasts	Preiļu pagasts	Saunas pagasts
7074	602	729	1113	979

Preiļu novada iedzīvotāju skaits

Preiļu novadā uz 01.01.2016., pēc PMLP datiem, ir: 10 098 pilsoņi, 312 nepilsoņi un 86 pārējie.

Iedzīvotāju skaits Preiļu novadā pēc nacionālā sastāva

6. tabula

Nacionalitāte	2013.	2014.	2015.
Latvietis	7174	7071	6974
Krievs	3137	3028	2930
Baltkrievs	130	123	121
Čigāns	127	118	117
Polis	144	142	133
Pārējie	218	210	222

Dzimstības, mirstības un dabiskā pieauguma rādītāji

Preiļu novadā, tāpat kā visā Latvijā, iezīmējas tendence iedzīvotāju skaitam

samazināties. Samazinās jaundzimušo skaits, pieaug mirstība, it sevišķi veco ļaužu vidū. Iedzīvotāju dabiskais pieaugums pēdējos 5 gados ir negatīvs.

Iedzīvotāju mehāniskā kustība

Preiļu pilsētā ilgus gadus bija pozitīvs iedzīvotāju mehāniskais pieaugums jeb migrācija. Mehānisko pieaugumu veicināja Preiļu izaugsme un attīstība, kas sākās ar pilsētas apstiprināšanu par rajona centru. Deviņdesmito gadu sākumā sākās cilvēku izbraukšana no Preiļiem. Galvenie izbraukšanas iemesli – bezdarbs, ekonomiskā un sociālā depresija. Vecāki cilvēki dodas uz laukiem, kur nodarbojas ar naturālo saimniecību, bet jaunieši cenšas iekārtoties lielākajās pilsētās, kur lielākas izglītības iespējas, perspektīvākas darba iespējas ar lielāku atalgojumu un kvalitatīva sociālā infrastruktūra.

Diemžēl nav pieejama pilnīga informācija, kas reāli atspoguļotu esošo situāciju, jo, piemēram, daudzi iedzīvotāji,

kas ir aizbraukuši no Preiļiem strādāt uz ārzemēm, nav izdeklarējušies, bet savukārt daudz ir arī tādu, kas ir pierakstījušies laukos, bet dzīvo pilsētā.

Pēdējos gados migrācijas saldo ir negatīvs, lai gan vērojama iedzīvotāju pārcelšanās no apkārtējiem pagastiem uz pilsētu.

Iedzīvotāju dzimuma un vecuma struktūra

Liela loma sociāli ekonomiskajā attīstībā ir iedzīvotāju demogrāfiskajai struktūrai: jauniešu, darbaspējīgo un pensionāru īpatsvaram. Ekonomisko aktivitāti ietekmē iedzīvotāju vecuma un dzimuma sastāvs, veselības stāvoklis un izglītības līmenis. Darbspējīgo iedzīvotāju īpatsvars novadā pēc NVA datiem katru gadu palielinās.

Darbspējas vecuma struktūra Preiļu novadā

7. tabula

	2013.	2014.	2015
Līdz darbaspējas vecumam	1345	1354	1347
Darbspējas vecumā	7297	7064	6884
Pēc darbaspējas vecuma	2288	2274	2266

Nodarbinātība

2015.gadā 3.ceturksnī Preiļu novadā tika nodrošinātas 6120 darbavietas. Savukārt sabiedriskais sektors un privātā sektora komersanti ar nodarbināto skaitu ≥ 50 nodrošināja ar vidējo bruto algu 646 EUR, kura pēdējos gados ir pieaugusi, jo 2009.gadā vidējā bruto alga sektorā bija 510

EUR. Lai arī Preiļu novadā bruto alga pieaug, Latvijas šī sektora vidējā bruto alga ir augstāka.

Būtiskākās uzņēmējdarbības nozares pilsētā pēc nodarbinātības ir lauksaimniecība, pakalpojumi, tirdzniecība un ražošana.

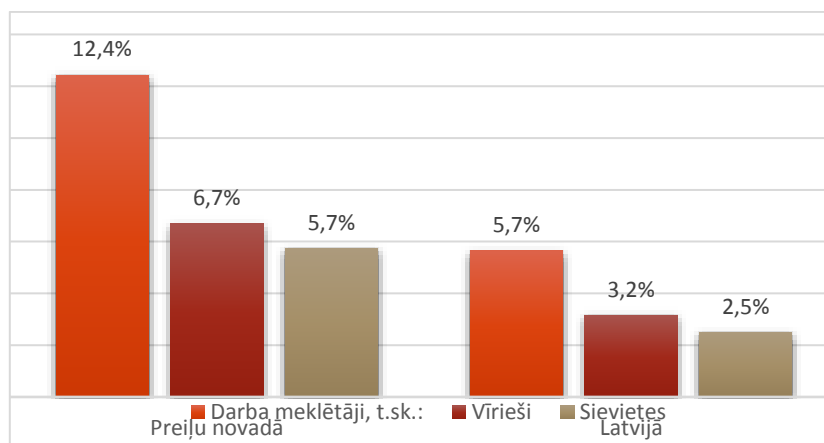
Bezdarba līmenis

2015.gada oktobrī Preiļu NVA filiālē bija reģistrēti¹:

- 12,4% darba meklētāji (869), no tiem:
- 6,7% sievietes (450);
- 5,7% vīriešu (417).

Preiļu novada darba meklētāju īpatsvars ir divreiz lielāks nekā Latvijas vidējais darba meklētāju skaits

¹ NVA pārskats par bezdarba situāciju valstī, LR Nodarbinātības Valsts aģentūra (Aktualizēts: 25.11.2015)

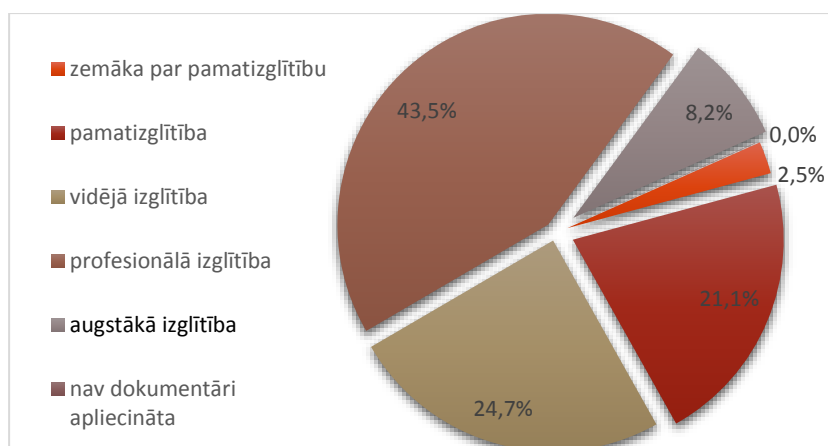

Darba meklētāji, % no darbaspējas vecuma iedzīvotājiem

Sadalot bezdarbniekus pa problēmgrupām, no tiem:

- 60% ilgstošie bezdarbnieki (virs 1.g);
- 8,7% jaunieši (15-27.g.);
- 15,9% pirmspensijas vecuma sievietes;
- 13,7% personas ar invaliditāti;
- 2,8% personas pēc bērnu kopšanas atvaļinājuma;
- 0,3% personas pēc atbrīvošanas no ieslodzījuma.

Pēc izglītības līmeņa 2015.gada novembrī novadā visvairāk bezdarbnieku bija ar profesionālo izglītību – 43,5%, vispārējo vidējo izglītību – 24,7% un pamatzglītību – 21,1%, ar augstāko izglītību bija 8,2% bezdarbnieku.

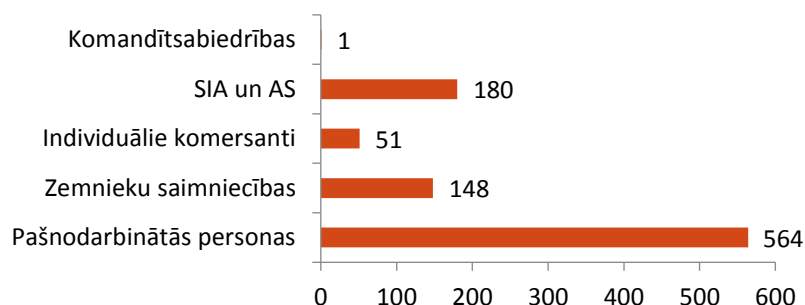

Bezdarbnieku izglītības līmenis

Uzņēmējdarbība

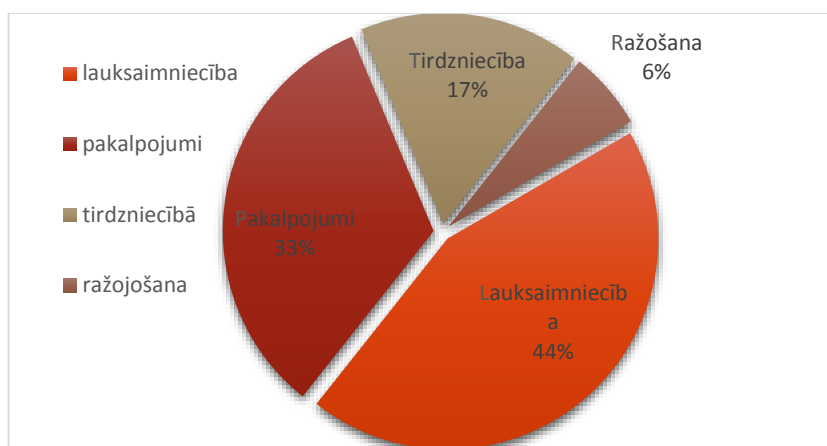
Preiļu novadā uz 2015.gada sākumu bija 944 aktīvi uzņēmumi (attēlā) 2014. gadā Latvijā aktīvo uzņēmumu skaits bija lielāks par 6,3%².

²Ekonomiski aktīvi uzņēmumi statistiskajos reģionos, republikas pilsētās un novados, LR Centrālā statistikas pārvalde

Latvijā aktīvo uzņēmumu skaits

Visplašāk pārstāvētā nozare Preiļu novadā ir lauksaimniecība (44%), pakalpojumu sfērā darbojas 33% uzņēmumu (tai skaitā arī būvniecība), tirdzniecībā – 17% uzņēmumu, bet ražojošie (ne lauksaimniecības) uzņēmumi – 6% no kopējā uzņēmumu skaita.

Nozaru īpatsvars Preiļu novadā

Lielākie uzņēmumi, pēc to apgrozījuma, Preiļu novadā 2014.gadā bija A/S „Preiļu siers” (viens no lielākajiem piena pārstrādes uzņēmumiem valstī, lielākais siera ražotājs un eksportētājs Latvijā, kas 2014.gada beigās Latgales plānošanas reģionā, Latgales uzņēmējdarbības centra izsludinātajā konkursā tika izvirzīts "Latgales reģiona uzņēmēju gada balvai 2014"), SIA „Compet Line”, SIA „OREVALI”, SIA „VEGA P” un citi (Tabula 1.8.).

Uzņēmumi ar lielāko apgrozījumu Preiļu novadā

Uzņēmums Galvenais darbības veids

A/S „Preiļu siers”	Piena pārstrāde un siera ražošana
SIA „VEGA P”	Degvielas mazumtirdzniecība uzpildes stacijās
SIA „ATVARS P”	Degvielas, cietā, šķidrā un gāzveida kurināmā un līdzīgu produktu vairumtirdzniecība
SIA „PREIĻU SAIMNIEKS”	Ūdenssaimniecības, notekūdeņu un atkritumu apsaimniekošana
SIA „Zolva”	Mazumtirdzniecība veikalos, izmitināšana viesu mājās un cita veida apmešanās vietās
SIA „PRIMO food”	Mazumtirdzniecība veikalos
SIA „Preiļu slimnīca”	Slimnīcu darbība
SIA „Preiļu siltums”	Tvaika piegāde un gaisa kondicionēšana, elektroenerģijas ražošana.
SIA „TU LAUKI”	Mazumtirdzniecība veikalos

SIA „TRANS SN” Kravu pārvadājumi pa autoceļiem
„AGROLATGALE PLUS „SIA Lauksaimniecības mašīnu, iekārtu un to piederumu
vairumtirdzniecība

Iedzīvotāji, kuri paši vēlas kļūt par darba devējiem sev un citiem, uzņēmējdarbības centrā var saņemt konsultācijas par Eiropas Savienības fondu un Valsts akciju sabiedrības "Latvijas Attīstības finanšu institūcija Altum" programmu pieejamību, piemērotu industriālo zonu piemērošanu uzņēmējiem, konsultācijas biznesa uzsākšanā, finansējuma piesaistē, projektu izstrādē un sadarbības partneru meklēšanā. Jaundibināto uzņēmumu jomas: transporta pakalpojumi, metināšanas pakalpojumi,

mežizstrāde, IT jomas pakalpojumi, dārkopība, kurjera pakalpojumi, amatniecība, mēbeļu ražošana, tūrisms, skaistumkopšana, pārtikas ražošana, mājražošana, autoservisu pakalpojumi, telpu interjers, metālapstrāde. 2014. gadā Preiļu novada uzņēmējdarbības centra pakalpojumus izmantoja vairāk kā 600 interesentu. Tika izstrādāts informatīvs buklets investoru piesaistei Preiļu novadā (apskatāms www.preili.lv sadaļā „Uzņēmējdarbība”).

3.4 Izglītības, sociālā un kultūras infrastruktūra

Izglītība

Izglītība ir viena no cilvēka darbības svarīgākajām nozarēm, bez kuras nevar notikt sabiedrības mērķtiecīga attīstība. Izglītības sistēmas darbība ir vērsta uz nākotni, no tās lielā mērā ir atkarīga valsts labklājība pēc vairākiem gadu desmitiem, tāpēc nepieciešams, lai izglītības sistēma attīstītos straujāk nekā sabiedrība kopumā. Tādējādi ir svarīgi izglītības sistēmu attīstīt mērķtiecīgi, ar ilglaicīgu perspektīvu, balstoties uz zinātnes atzinumiem, kā arī ievērojot valsts un reģiona attīstības īpatnības. Jāatzīst, ka neatkarības gados joprojām nav izstrādāta valsts attīstības politika nākošajiem gadiem. Tādēļ, plānojot Preiļu novada izglītības attīstību, jāievēro pasaulē atzīti izglītības politikas veidošanas principi. Gan Latvijas, gan novada īpatnības (ģeopolitiskais stāvoklis, ierobežotie izejvielu resursi) nosaka – izglītoti, kvalificēti cilvēki nākotnē būs galvenā vērtība un attīstību virzošais spēks. Tomēr, ievērojot neskaidrās konkrētu tautsaimniecības nozaru attīstības perspektīvas, izglītības sistēmai jāveido daudzveidīgas zināšanas, prasmes un iemaņas cilvēka tālākai izglītībai visa mūža garumā ar specializācijas un padziļinātas apguves iespējām.

Preiļi atrodas ģeogrāfiski izdevīgā vietā – trijstūra Daugavpils - Rēzekne - Jēkabpils centrā. Starp Preiļiem un apkārtējo pagastu centriem ir laba sabiedriskā transporta satiksme, izglītības iestādes piedāvā daudzveidīgas izglītības programmas, tāpēc skolās mācās skolēni no daudzām tuvākajām pašvaldībām. Visās skolās ir moderni aprīkotas datorklasas, pozitīvi vērtējama aktīva līdzdarbība LIIS projektā.

Preiļu novadā ir šādas izglītības iestādes:

Pirmsskolas izglītības iestāde „Pasaciņa”,
Pelēču pamatskola,
Priekuļu pamatskola,
Salas pamatskola,
Preiļu 1.pamatskola,
Preiļu 2.vidusskola,
Preiļu Valsts ģimnāzija,
Preiļu vakara (maiņu) un neklāties vidusskola.

Visās Preiļu novada izglītības iestādēs strādā kvalificēti pedagogi ar augstāko izglītību, ir pieejams INTERNETS, ja nepieciešams – dienesta viesnīcas pakalpojumi.

2016.gadā tika pieņemts lēmums par Preiļu novada skolu reorganizāciju, atstājot Priekuļu pamastkolā 1.-4.klašu izglītību un Preiļu Valsts ģimnāzijā izveidot progimnāzijas klases.

Interesu izglītību Preiļos nodrošina:
Preiļu mūzikas un mākslas skola,
Preiļu bērnu un jauniešu sporta skola,

Preiļu novada Bērnu un jauniešu centrs.

Preiļos atrodas arī Rīgas Tūrisma un radošās industrijas tehnikuma Struktūrvienība Preiļi, kurā ir iespējams apgūt arodizglītību.

Preiļos ir kvalitatīva sporta infrastruktūra: stadions pie Preiļus bērnu un jauniešu sporta skolas, mākslīgā seguma futbola laukums, katrā skolā ir sporta zāles, sporta manēža pie Preiļus 2.vidusskolas ir labiekārtota pludmales ar sporta infrastruktūru: BMX trase, pludmales futbola un voljebola laukumi, iespēja peldēties.

Sociālā palīdzība

Preiļu novadā darbu sociālajā sfērā organizē Sociālais dienests, kas ir pašvaldības 2003. gadā izveidota iestāde. Sociālajā dienestā izveidotas Informācijas, Sociālās palīdzības, Sociālo pakalpojumu un Sociālās rehabilitācijas daļas.

Sociālās palīdzības mērķis ir sniegt materiālu atbalstu krīzes situācijā nonākušām trūcīgām ģimenēm (personām), lai apmierinātu to pamatvajadzības (ēdiens, apģērbs, mājoklis, veselības aprūpe, obligātā izglītība) un veicinātu darba spējīgo personu integrāciju sabiedrībā un darba tirgus apritē. Pašvaldība sociālo palīdzību sniedz Preiļu novada iedzīvotājiem, pamatojoties uz viņu materiālo resursu – ienākumu un īpašuma - novērtējumu, individuāli paredzot katra klienta līdzdarbību viņa problēmas risināšanā. Preiļu novadā pabalsti tiek piešķirti, pamatojoties uz Preiļu

novada domes „Noteikumiem par sociālajiem pabalstiem Preiļu novadā”.

Sociālos pakalpojumus pašvaldība sniedz, tikai pamatojoties uz sociālā darba speciālista veiktu ģimenes (personas) individuālo vajadzību un resursu novērtējumu.

Preiļu novada domes Sociālais dienests nodrošina šādus pakalpojumus: ēdināšana sociālajā virtuvē, dušas, veļas mazgātava, friziera pakalpojumi, medicīnas darbinieka pieņemšanas (asins spiediena un cukura līmeņa noteikšana, konsultācijas), kā arī sociālā aprūpe mājās. Pieejama ir arī valsts programma tehnisko palīglīdzekļu iegādei personām ar kustību traucējumiem.

Sociālās aprūpes mērķis ir nodrošināt dzīves kvalitātes nepazemināšanos personām, kuras vecuma vai funkcionālu traucējumu dēļ to nevar nodrošināt saviem spēkiem. Aprūpes mājās

sniegšanas un saņemšanas kārtību, darba organizēšanu, aprūpes mājās veidus un formas, kā arī pakalpojuma piešķiršanas un saņemšanas kārtību nosaka Preiļu novada domes „Aprūpes mājās noteikumi”.

Sociālo aprūpi pēc klienta vēlmēm īpaši smagos gadījumos (vecuma personas, gan personas pēc smagām ilgstošām slimībām, ar garīga un fiziska rakstura traucējumiem) vai gadījumos, kad nepieciešama diennakts aprūpe var saņemt arī ilgstošās sociālās aprūpes institūcijā Preiļu novada domes pansionātā “Preiļi”.

Sociālās rehabilitācijas mērķis ir novērst vai mazināt invaliditātes, darbnespējas, atkarības vai vardarbības un citu faktoru izraisītās negatīvās sociālās sekas personas dzīvē. Sociālā rehabilitācija ir vērsta uz ģimenes (personas) sociālās funkcionēšanas spēju atjaunošanu vai uzlabošanu, lai nodrošinātu klientu sociālā statusa atgūšanu un iekļaušanos sabiedrībā. Kopš 2004. gada aktivitāšu un pasākumu

organizēšanai dažādām sociālajām grupām (sociāli maznodrošinātām un mazaizsargātām personām) darbojas Dienas centrs. Tas atrodas Preiļu novada domes Sociālā dienesta telpās. Sociālā dienesta telpās darbojas Rudzātu speciālās internātskolas bērnu invalīdu grupa, bērni apgūst C līmeņa mācību programmu. Bērnu invalīdu vajadzībām ir nodrošināts speciāls transports.

2016.gadā tika veikta Preiļu novada sociālās sfēras reorganizācija, izveidojot vienu Labklājības pārvaldi ar

1. Administratīvi saimniecisko nodaļu:
 - Administratīvi saimnieciskā daļa;
 - Pakalpojumu centrs “Līči”.
2. Sociālās palīdzības un pakalpojumu nodaļa:
 - Sociālās palīdzības daļa;
 - Pansionāts “Preiļi”;
 - Dienas centrs;
 - Krīzes centrs.

Veselības aprūpe

Veselības aprūpes sistēma ir valsts pārziņā. Kopš 2004. gada Preiļu novada domei pieder 57.49% SIA „Preiļu slimnīca” kapitāla daļu. Preiļos darbojas arī Preiļu novadā veselības aprūpes pakalpojumus sniedz Preiļu slimnīca, poliklīnika, privātpoliklīnika SIA “Lāzers”, 12 ģimenes ārstu prakses, 5 zobārstniecības prakses. Preiļu pilsētā ir 6 aptiekas, viena aptieka ir Aizkalnē.

SIA “Preiļu slimnīca” sniedz šādus pakalpojumus:

Veselības aprūpes pakalpojumus sniedz:

Arodslimību ārsts, Diabetologs,
Fizikālās terapijas speciālisti,
Ftiziopneimologi, Ginekologi,
Kardiologs, Ķirurgs, Masieri, Mājas aprūpes
speciālisti, Nefrologs, Okulisti,
Pediātrs, Podologs (diabētiskās
pēdas aprūpe), Procedūru kabineta māsa,
Rehabilitologs un fizioterapeiti, Vakcinācijas
speciālists.

Izmeklējumi:

Doplerogrāfija, Ehokardiogrāfija,
Elektrokardiogrāfija, Endoskopija,
Kompjūtertomoogrāfija, Rentgenogrāfija,
Spirogrāfija, Ultrasonogrāfija,
Veloergometrija.

Stacionārie pakalpojumi:

Uzņemšanas un neatliekamās palīdzības nodaļa, Terapijas nodaļa, Ginekoloģijas un dzemdību nodaļa, Dienas stacionārs.

Ambulatoro pakalpojumu sniedzēji, kuri nomā telpas poliklīnikā:

E.Gulbja laboratorija, Ģimenes ārstu prakses, Neurologs un psihiatrs, Zobārsti.

Sadarbības partneru izbraukuma pakalpojumi:

Speciālistu (traumatologa, dermatologa) pieņemšanas reizi mēnesī, Mobilā mammogrāfija, Mobilais zobu higiēnists/ārsts, Donoru dienas.

Veselības aprūpes sistēma tiek finansēta no valsts budžeta.

Kultūra

Preiļu novada kultūras dzīvi organizē Preiļu novada Kultūras centrs. Tā galvenie virzieni: nodrošināt iedzīvotājiem iespēju baudīt profesionālo mākslu, pašiem līdzdarboties amatieru mākslas veidos un saglabāt Preiļu multikulturālās sabiedrības tradīcijas.

Preiļu novadā darbojas 17 māksliniecišķās pašdarbības kolektīvi, kuri ir apliecinājuši sava darba kvalitāti dažādās valsts mēroga skatēs un konkursos dažādos žanros.

Kultūras nami

Preiļu novadā darbojas kultūras un tautas nami: Preiļu KN, Līču KN, Pelēču KN, Aizkalnes un Saunas TN, ir pieejamas estrādes Preiļos, Aizkalnē Raiņa memoriālā muzeja "Jasmuiža" teritorijā un Saunas pagasta Priekuļos.

Muzeji

Preiļu novadā darbojas J.Raiņa memoriālais muzejs "Jasmuiža" (Rakstniecības, teātra un mūzikas muzeja filiāle), darbojas akreditēts Preiļu rajona

lietišķās mākslas un vēstures muzejs, P. Čerņavska keramikas muzejs/darbnīca, Saunas pagastā izveidots privātais senlietu muzejs.

Bibliotēkas

Preiļu Galvenā bibliotēka ir izglītības, informācijas un kultūras iestāde. Katrā Preiļu novada pagastā arī ir bibliotēkas: Aizkalnes bibliotēka, Pelēču bibliotēka, Ārdavas bibliotēka, Saunas bibliotēka, Smelteru bibliotēka, Līču bibliotēka, kas nodrošina iedzīvotājiem arī bezmaksas interneta pakalpojumus.

3.5 Plānojuma struktūra un zemju izmantošana

Apdzīvojuma struktūra

Preiļu novadā ietilpst Preiļu pilsēta, Aizkalnes, Preiļu, Pelēču un Saunas pagasti. Pēc J. Turlaja un G. Milliņa klasifikācijas (Latvijas apdzīvotās vietas klasifikācija, vērtēšanas kritēriji, ciemu saraksts, kartes. Rīga 1998, apgāds Jāņa sēta) Preiļu pilsēta ir viena no Latvijas 26 **vidēji lielajām pilsētām**. Vidēji lielo pilsētu kategorijā ieskaitāmas pilsētas, kas ir apkārtnes (30-70 km rādiusā) sociāli ekonomiskie un kultūras centri ar attīstītu infrastruktūru, kā arī citas pilsētas ar vairāk nekā 10 000 iedzīvotājiem.

Preiļu novadā pēc lauku apdzīvoto vietu klasifikācijas ir **vidējciemi, mazciemi un skrajciemi**. Vidēji lieli ciemi ir lauku apdzīvotās vietas ar vairāk nekā 100 pastāvīgajiem iedzīvotājiem, kā arī vismaz vienu no sekojošiem infrastruktūras objektiem – vispārizglītojošo skolu, pastu, medpunktu, pagastmāju, baznīcu. Ja apdzīvotajā vietā ir vismaz trīs no iepriekšminētajiem objektiem, tā ieskaitāma vidēji lielo ciemu kategorijā, arī tad, ja pastāvīgo iedzīvotāju skaits ir mazāks par 100. Vidēji lielo ciemu kategorijā tāpat ieskaitāmas visas iepriekš minētajiem kritērijiem neatbilstošās apdzīvotās vietas ar vairāk nekā 200 pastāvīgajiem iedzīvotājiem. Preiļu novadā ir 6 vidējciemi: Aizkalne, Pelēči, Ārdava, Līči, Lielie Anspoki, Prikuļi un Smelteri.

Analizējot iedzīvotāju skaita dinamiku šajās apdzīvotajās vietās, tad jāsecina, ka dažos vidējciemos iedzīvotāju skaits ir palielinājies, bet citos ir vērojams neliels iedzīvotāju skaita samazinājums.

Mazciemi – ir lauku apdzīvotās vietas ar kompaktu apbūvi, kuru veido vismaz 5 dzīvojamās ēkas. Dzīvojamo ēku skaits var būt arī mazāks (līdz 3), ja apdzīvotajā vietā ir vēl kāda sabiedriska rakstura celtnes – veikals, mežniecība, stacija, pasts, skola utt.

Preiļu novada ir 15 mazciemi: Raudovka, Ročāni, Žeļvi, Maskaviciški,

Nīdermuiža, Jaunie Mozuļi, Locinieki, Vecie Mozuļi, Anspoki, Lielie Leiči, Lielie Pupāji, Mazie Pupāji, Otrie Blūzmi, Sanauža un Sondori.

Visizplatītākā lauku apdzīvotuma sistēma Latgalē ir specifiskais **skrajciema** tips, kur tos dēvē arī par sādžām vai solām. Skrajciemi – viensētu grupas bez kompaktas apbūves, kas sastāv vismaz no četrām apdzīvotām sētām un kuras vēsturiski iedzīvotāji uzskata par vienotām un apzīmē tās ar vienu nosaukumu. Skaita ziņā Preiļu novadā dominē skrajciemi ar iedzīvotāju skaitu līdz 20 cilvēkiem – 95 skrajciemi.

Preiļu novada skrajciemos 58% no kopskaita ir vērojams iedzīvotāju skaita samazinājums, izmaiņas – iedzīvotāju skaita pieaugums, bet 9% - nemainīgs iedzīvotāju skaits.

Teritorijas vēsturiskā attīstība Preiļu kā apdzīvotuma centra izvietojumu noteicis tā ģeogrāfiskais stāvoklis.

Senatnē Preiļu novads bija viens no senās latgaļu valsts Jersikas administratīvi teritoriālajām vienībām.

Preiļi ir viena no senākajām apdzīvotajām vietām Latvijā. Cauri Preiļiem gāja svarīgi satiksmes un tirdzniecības ceļi, kuri savienoja senās Jersikas valsts galvaspilsētu Jersiku ar citiem šīs valsts pārvaldes centriem Rēzekni un Ludzu un veda tālāk uz Krievzemes pilsētām Pleskavu un Novgorodu.

Senie Preiļi, domājams, sākuši veidoties un atradušies tuvākajos – Anspaku un Plivdu pilskalnos Preiļupes kreisajā krastā, 1,5 km uz dienvidiem no tagadējās Preiļu atrašanās vietas. Nelieli pārbaudes arheoloģiskie izrakumi liecina, ka Anspaku pilskalns bijis apdzīvots 10. - 12. gadsimtā, bet Plivdu - tajā pašā laikā un vēl agrāk. Laika gaitā abu seno apmetņu iedzīvotāji pārcēlušies uz tagadējo Preiļu pilsētas vietu, veidojot ciemu. Preiļu novada teritorija 12.gs.b. atradās Jersikas zemes DA malā

Preiļu pilsnovadā. 13. gs. tā nonāca Rīgas arhibīskapijas DA malā. Preiļi kā apdzīvota vieta vēstures avotos pirmoreiz minēti ap 1250. gadu. No 1289. līdz 1348. gadam Preiļu zeme kā lēnis piederēja Johanam (IV) Ikšķilim, bet no 1348. līdz 1376. gadam kā īpašums viņa dēlam Nikolajam Ikšķilim.

No 1376. gada Preiļi ietilpa Livonijas ordeņa daļā, no 1376. gada līdz 1561. gadam kā lēnis piederēja Livonijas ordeņa vasaļu grāfu **Borhu dzimtai**, bet pēc 1561. gada – kā īpašums līdz 1866. gadam. No 1562. gada Preiļi ietilpa Pārdaugavas hercogistē, no 1629.g. – poļu Vidzemē, no 1772.g. – Krievijā (sākumā Pleskavas gubernā, no 1802.g. Vitebskas gubernā).

No 1866. gada līdz 1872. gadam – Anglijas pavalstniekam tirgotājam Johanam Heinriham Frederikam (no Mančestras), no 1872. gada līdz 1891. gadam – vācu baronam Johanam Ungernam – Šternbergam, kurš savus īpašumus Preiļos nodeva pārvaldīšanā poļu muižniekam Janam Molam. No 1891. līdz 1910. gadam Preiļu muižu pārvaldīja krievu muižnieks, cara galma kambarkungs Konstantīns Gulķevičs, no 1910. līdz 1920. gadam – vācu muižnieks Kārlis Hippiuss.

Gadsimtu gaitā ap Preiļu muižu bija izveidojies un izaudzis ciems, kuram, domājams, ap 1820. gadu piešķirtas miesta tiesības. Miests pamazām attīstījās, un te sāka parādīties dažādas kultūrizglītojošas un veselības aizsardzības iestādes. 1836. gadā Preiļu miestā esot bijis pirmais ārsts, 1859. gadā nodibināta pirmā slimnīca, 1864. gadā – pirmā skola – Preiļu tautskola. 1880. gadā provizors Hugo Šteins Preiļu miestā atvēra pirmo aptieku.

1880. gadā Polijā izdotajā ģeogrāfijas vārdnīcā teikts, ka Preiļi esot miests un ciems pie Preiļupes. Miestā esot ap 1000 iedzīvotāju, katoļu baznīca, notiekot gadatirgi.

1889. gadā Preiļu miestā bijušas 50 tirgotavas. 1892. gadā Preiļos uzcelti divi rūpniecības uzņēmumi – spirta dedzinātava un alusdarītava.

1897. gadā pēc Krievijas iedzīvotāju skaitīšanas datiem Preiļu miestā bija 2104 iedzīvotāji. Tad te darbojās jau divas skolas – Preiļu tautskola un draudzes skola.

Nodibinoties Latvijas Republikai, Preiļos, tāpat kā visā valstī, bija vērojamas 1. pasaules kara postošās sekas. Miests bija nolaists un izlaupīts.

Preiļu pilsēta izveidojās, saplūstot Preiļu muižai, Preiļu ciemam un Preiļu brīvciešiem. 1928. gada 11. februārī Preiļiem piešķīra pilsētas tiesības. Pilsētas izskats sāka uzlaboties 20. gadu beigās, kad tās vecajā daļā rosīgi sāka celt individuālās mājas.

Par 30. gadu Preiļiem ziņas sniedz 1935. gada statistikas dati. Preiļi aizņēma 306 ha lielu teritoriju, un te bija 327 dzīvojamās ēkas, no kurām tikai 7 bija mūra, bet pārējās - no koka būvētas. Preiļos dzīvoja 1662 iedzīvotāji, no kuriem 50,97% bija ebreji.

Pilsētā darbojās sekojošas iestādes: četras skolas, trīs bibliotēkas, trīs baznīcas, 4 Mozus sinagogas, Preiļu slimnīca, 2 aptiekas, piecas dažādas biedrības, kā arī sekojošas rūpniecības iestādes - motordzirnava, Saknes dzirnava, eļļas spiestuve, spirta dedzinātava. Tirdzniecības iestādes: 206 tirgotavas.

1938. gadā tika apstiprināts Preiļu pilsētas ģerbonis, kurā attēlots zelta vairogveida laukā uz labo pusi pagriezies melns krauklis. Krauklis attēlots tāpēc, ka Preiļu ilggadīgo īpašnieku grāfu Borhu ģerbonī bija attēloti trīs kraukļi.

Otrā pasaules kara gados Preiļos lielas kaujas nenotika, taču okupācijas vara iznīcināja gandrīz visus ebreju iedzīvotājus, daļa iedzīvotāju bija emigrējuši vai krituši frontēs. Tāpēc, karam beidzoties, Preiļos bija palicis mazāk nekā tūkstotis iedzīvotāju.

1944. gadā padomju vara uzsāka sociālistiskos pārkārtojumus. Pozitīvs ieguvums bija divu vidusskolu izveidošana. 1944. gada rudenī Preiļu pagasta 6-klasīgā pamatskola tika pārveidota par Preiļu 1. vidusskolu un no jauna atvērta Preiļu 2. vidusskola ar krievu mācību valodu.

1949. gada 31. decembrī LPSR Augstākās Padomes Prezidijs pieņēma dekrētu par apriņķu sadalīšanu sīkākās administratīvajās vienībās – rajonos. Vairāki rajoni tika izveidoti no jauna, tai skaitā arī Preiļu rajons, un Preiļi kļuva par jaunā rajona centru.

2000. gada 24. oktobrī Ministru kabinets akceptēja "Noteikumus par Preiļu rajona Preiļu novada izveidošanu". Tie nosaka, ka Preiļu novads tiek izveidots, apvienojot Preiļu pilsētu, Preiļu pagastu un Aizkalnes pagastu. Ar 2009. gada 1. jūliju jau esošajam Preiļu novadam pievienojās vēl 2 pagasti: Pelēču pagasts un Saunas pagasts.

Kultūrvēsturiskais mantojums

Lai tiktu nodrošināta kultūras pieminekļu aizsardzība, saskaņā ar LR MK 06.10.2009. noteikumiem Nr. 1148 "Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi", izstrādājot Preiļu novada teritorijas plānojumu, tajā jābūt iezīmētiem nekustamiem Valsts aizsargājamiem kultūras pieminekļiem.

Noteikumus, kā kultūras pieminekļi iezīmējami teritorijas plānojumā, nosaka likums "Par kultūras pieminekļu aizsardzību" 12.02.1992. un LR MK noteikumi Nr. 474 no 26.08.2003. „Noteikumi par kultūras pieminekļu uzskaiti, aizsardzību, izmantošanu, restaurāciju, valsts pirmpirkuma tiesībām un vidi degradējoša objekta statusa piešķiršanu”.

Preiļu novadā atrodas 30 nekustamie kultūras pieminekļi - objekti, kas iekļauti esošajās valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā, kuru 29.10.1998. apstiprinājusi LR Kultūras ministrija ar rīkojumu Nr.128. Novada teritorijās atrodas 13 arheoloģijas, 11 arhitektūras, 5 mākslas un 1 vēstures pieminekļi (pieminekļu saraksts Paskaidrojuma raksta pielikumā).

Plānojot teritorijas izmantošanu vai paredzot jebkāda veida saimniecisko darbību kultūras pieminekļos vai to aizsardzības zonās, saistoši sekojoši normatīvie akti:

- Likums Par kultūras pieminekļu aizsardzību;

- MK 26.08.2003. noteikumi Nr.474 Noteikumi par kultūras pieminekļu aizsardzību, izmantošanu, restaurāciju un vidi degradējoša objekta statusa piešķiršanu;
- Citi normatīvie akti, kuros ietverti kultūras pieminekļu aizsardzības jautājumi.

Saskaņā ar likuma Par kultūras pieminekļu aizsardzību 23.pantu un Aizsargjolsu likuma 8.pantu aizsardzības zona ap valsts aizsargājamiem kultūras pieminekļiem lauku teritorijā noteikta ne mazāk par 500 m, bet pilsētās – 100m, ja aizsardzības zona nav noteikta īpaši.

Ja arhitektūras piemineklis atrodas muižas apbūves teritorijā, tam nav jānosaka atsevišķa aizsardzības zona. Tāpat, ja nekustams mākslas piemineklis atrodas kultūras pieminekļa iekštelpās, tam atsevišķa aizsardzības zona nav jānosaka. Nekustamiem mākslas pieminekļiem, kas atrodas ēkās ārpus kultūras pieminekļu teritorijas vai to aizsardzības zonas, individuālā aizsardzības zona tiek noteikta pa ēkas perimetru.

Valsts nozīmes arhitektūras piemineklis "Preiļu muižas apbūve" (valsts aizsardzības Nr. 6498) uzskatāms par teritoriālu pieminekli, kuram teritorijas plānojumā uzrādāmas pieminekļa teritorijas robežas.

Jebkuru saimniecisko darbību kultūras pieminekļos, to teritorijās un aizsardzības zonās drīkst veikt tikai ar Valsts kultūras pieminekļu inspekcijas atļauju.

Kultūras pieminekļu un to aizsardzības zonu teritorijās plānojama tāda saimnieciskā darbība, tajā skaitā apbūve, kas neiznīcina kultūras pieminekli vai nepazemina kultūrvēsturiskās ainavas un kultūras pieminekļa vērtību, respektējot šīs kultūrvēsturiskās vērtības (telpisko izveidojumu, reljefa un apzaļumojumu sistēmu, apbūves arhitektonisko veidolu, būvju mērogu un apjoma proporcijas u.tml.). Saimnieciskā darbības kultūras pieminekļu aizsardzības zonā plānojama, saglabājot kultūras piemineklim atbilstošo vidi, kā arī nodrošinot pieminekļa vizuālo uztveri.

Arheoloģisko pieminekļu teritorijās nav plānojama jaunu objektu būvniecība un ar zemes reljefa pārveidojumiem saistīti darbi – smilts vai grants karjeri.

IETEIKUMI:

1. Teritorijas plānojuma izstrādes gaitā ap kultūras pieminekļiem ieteicams izstrādāt individuālās aizsardzības zonas, ņemot vērā konkrētā pieminekļa atrašanās vietu, tā ainavisku uztveri un iespējamās vizuālās ietekmes. Atbilstoši konkrētai situācijai dabā izstrādāta aizsardzības zona ap pieminekli ļautu racionālāk plānot teritorijas izmantošanu un precizēt ar kultūras pieminekļu aizsardzību saistītos apgrūtinājumus. Individuālās aizsardzības zonas izstrādājamās atbilstoši MK 19.07.2003. noteikumiem Nr. 392 "Kultūras pieminekļu aizsargjoslu (aizsardzības zonu) noteikšanas metodika".

2. Apzināt un teritorijas plānojumā uzrādīt nozīmīgus objektus un teritorijas, kam piemīt kultūrvēsturiska vērtība – ēkas, kultūrvēsturisku norišu vietas, ainaviski vērtīgas kultūrvēsturiskās vides un dabas teritorijas, kas nav iekļautas spēkā esošajā Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā. Plānojot piemērotu izmantošanu, paredzēt šos objektus un teritorijas iesaistīt teritorijas kultūras mantojuma potenciāla papildināšanā un pilnveidošanā.

3. Kultūras piemineklim individuāli noteikta aizsardzības zona - samazināta vai paplašināta atbilstoši konkrētai situācijai dabā - ļautu racionālāk plānot teritorijas izmantošanu un precizēt ar kultūras pieminekļa aizsardzību saistītos apgrūtinājumus.

4. Apzināti un teritorijas plānojumā minēti arī citi pašvaldībai nozīmīgi objekti un teritorijas, kam piemīt kultūrvēsturiska vērtība - ēkas, kultūrvēsturisku norišu vietas, ainaviski vērtīgas kultūrvēsturiskās vides un dabas teritorijas u. taml., kas nav iekļautas spēkā esošajā valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā.

5. Plānojot objektiem piemērotu izmantošanu, paredzēt tos iesaistīt novada kultūras potenciāla papildināšanā un pilnveidošanā. Šādu objektu saglabāšana, aizsardzība un izmantošana regulējama pašvaldības līmenī (pašvaldības apbūves noteikumi).

6. Gan valsts nozīmes, gan vietējās nozīmes kultūrvēsturiskajiem pieminekļiem ir noteiktas aizsargjoslas 500 metru platumā. Kultūrvēsturiski nozīmīgiem objektiem, kas iekļauti aizsargājamo kultūras pieminekļu saraksta projektā ir 100 m aizsargjosla.

Valsts nozīmes kultūras pieminekļu saraksts Pielikumā Nr.3

Tūrisma un rekreācijas teritorijas un objekti

Latgales relatīvi neskartā vide, krāšņā daba un daudzie ūdeņi, interesantie kultūras objekti glabā sevī lielas potenciālās iespējas tūrisma attīstībai. To labvēlīgi ietekmē arī Latgales izdevīgais ģeogrāfiskais izvietojums, tuvums lieliem tūrisma tirgiem. Būtisku vietu Preiļu novada attīstībā noteikti ir jāatvēr tūrismam. Latgales tūrisma vērtības ir tieši atkarīgas no dabas bagātībām. Dabas tūrisms neprasa lielus ieguldījumus. To var attīstīt pakāpeniski līdz ar ienākumu augšanu.

Tūrisms ir viena no tām nozarēm, kas dod ekonomiskus stimulus pasaules valstu kultūrām, to vēstures, pieminekļu, mākslas, daiļamatniecības un folkloras izpētei un aizsardzībai.

Latgales tūrisma vispārējais mērķis ir attīstīt un nostiprināt tūrisma nozari reģionā tā, lai cilvēki, kuri tajā dzīvo un strādā, kā arī cilvēki, kuri to apmeklē, varētu gūt ekonomiskus, sociālos un dabas dotos labumus.

Galvenie tūrisma veidi Preiļu novadā varētu būt - rekreatīvais, izziņas, etniskais un specializētais (medības, ūdenstūrisms).

Vēl pie galvenajiem tūrisma resursiem Preiļu novadā jāmin teritorijas reljefa izteiksmīgums, kas pastāv veiksmīgā kombinācijā ar ezeriem, upēm un cilvēka lauksaimnieciskās darbības rezultātā zaudēto platību, apmežojumu.

Viens no tūristus saistošiem resursiem ir Aglonas bazilika, kuru katru gadu apmeklē desmitiem tūkstošu tūristu - svētceļniekus. Ceļš uz Aglonu ved caur Preiļu novada teritoriju un tūristi pa ceļam apmeklē arī Preiļu novada kultūrvēsturiskos un citus apskates objektus.

Tūristi brauc ne tikai laukos pavadīt brīvdienas, bet arī aktīvi atpūsties, un izvēlas tās vietas, kur ir ūdeņi un var peldēties un makšķerēt, kur ir izjādes ar zirgiem.

Visu nepieciešamo informāciju par tūrismu un tūrisma maršrutiem Preiļu novadā un Latgalē sniedz Preiļu Tūrisma un informācijas centrs.

Lai veiksmīgi attīstītos tūrisms jāattīstās arī infrastruktūrai: ceļiem, veikaliem, viesnīcām, medicīnas iestādēm, sakariem, zemnieku saimniecībām jāsakopj apkārtni un jānodrošina nepieciešamais servisa līmenis.

Tūrismam patreizējā brīdī jārisina sekojošas problēmas:

- Tūrisma infrastruktūras trūkums, tās izveidošana;
- Klientu kvalitātes apkalpošanas trūkums, daļēji saistīts ar sliktām valodu zināšanām;
- Labākas kvalitātes tūrisma informācijas nodrošināšana.

Lai attīstītu tūrisma infrastruktūru nepieciešams:

- Pilnveidot transporta sistēmu un transporta infrastruktūru tūrisma attīstībai;
- Attīstīt uz kultūras mantojumu balstīto infrastruktūru (arhitektūras, vēstures un arheoloģijas pieminekļu restaurācija, muzeji, kultūras pieminekļu zīmes, piemiņas plāksne) vairojot tās pievilcību,
- uzlabot tūrisma mītņu kvalitāti, attīstīt kempingu un jaunatnes tūrisma mītnes, iekārtojot tās pie ūdeņiem, veicināt investīciju piesaisti.

Citi vēsturiski nozīmīgi objekti un teritorijas Preiļu novada teritorijas plānojumā

Izdalīšanas kritēriji: sarakstā tiek iekļauti objekti,

1. kuri liecina par notikumiem vai personām, nozīmīgiem un ar paliekošu vērtību vai ietekmi uz reģiona dzīvi;
2. piemīt kāda unikāla kultūras vai vēstures vērtība, ar kuru novads var izcelties citu vidū;
3. atsevišķi vietējas nozīmes objekti, kuri bagātina kultūrainavu.

Preiļu novada vēsturiski nozīmīgu objektu un teritoriju saraksts:

- Preiļu novada Litavnieki, piemiņas akmens Ignatam Bečam (1890.-1943.), Latvijas Brīvības cīņu varonim;
- Preiļi, Ebreju kapi, Fašisma terora upuru kapi;
- Preiļi, II Pasaules karā kritušo karavīru kapi;
- Preiļi, Baltais krusts, piemiņas zīme kritušajiem nacionālajiem partizāniem cīņās pēc II Pasaules kara;
- Preiļi, piemineklis Komunistiskā terora upuriem (tēlniece Vija Dzintare);
- Preiļi, P. Čerņavska keramikas darbnīca – muzejs;
- Viesu māja "Pie Pliča";
- Aizkalnes pagasts, Sparānu krucifikss;
- Aizkalnes pagasts Jegoriški, bijušās Korna dzirnavas;
- Preiļu novada Vilcāni, Bronislava Spūļa (1899.-1974.), ievērojama Latgales izglītības darbinieka dzimšanas vieta;
- Vieta pie Aizkalnes pagasta Gaujenieku mājām pie ceļa Aizkalne – Kastīre. Te bija uzstādīta plāksne ar uzrakstu "Rainis", ko izlasot Jānis Pliekšāns pieņēma pseidonīmu Rainis. (Zemniekam Andrejam Rainim bija jālabo lielceļa Jasmuiža – Kastīre 0.5-0.6 km garš ceļa posms, kas sākās pie tagadējām Gaujenieku mājām 0.7 km no Jašas tilta Aizkalnē)

Kultūrvēsturiski un tūrismam nozīmīgas teritorijas:

Vietējās nozīmes	Objekta nosaukums
VN1.	Anspoku muižas apbūve
VN2.	Piemiņas akmens I.Bečam
VN3.	B. Spūļa dzimšanas vieta
VN4.	Sparānu krucifikss
VN5.	Jasmuižas apbūve
VN6.	Anspoku medību pils
VN7.	Vieta, kur bija uzstādīta plāksne ar uzrakstu "Rainis"
VN8.	Aizkalnes krogs
VN9.	Aizkalnes katoļu baznīca
VN10.	Pelēču muižas apbūve
VN11.	Jezufinovas /Arendoles/ muiža

Aizsardzības pamatojums: Vēsturiski nozīmīgie objekti Preiļu novadā liecina par svarīgiem notikumiem mūsu valsts un tautas attīstībā, parāda Preiļu novadu kā kultūrvēsturiski bagātu teritoriju. Šiem objektiem piemīt liels potenciāls dot attīstības impulsus izglītības, kultūras un arī saimnieciskām jomām. Veicot rekreācijas pasākumu plānošanu teritorijā, ir jāievēro tās

prasības, kas nodrošina vides kvalitātes saglabāšanu, jāievēro visi potenciāli vidi ietekmējošie faktori. Teritorijas plānojums neierobežo tūrisma un rekreācijas teritoriju izveidi un objektu būvniecību.

Tūristi

Preiļu novada apmeklētākie tūrisma objekti ir bijuši „Miniatūrā karaļvalsts un leļļu galerija” un „Preiļu vēstures un lietišķās mākslas muzejs”, kas liecina par to, ka tūristu skaitam ir tendence doties uz Preiļu novadu, ja apskates vai apmeklējuma objekti ir pievilcīgi.

2014.gadā Preiļu novada TIC apmeklēja viesi no Krievijas, Baltkrievijas, Ukrainas, Lietuvas, Igaunijas, Vācijas, Nīderlandes, ASV, Lielbritānijas, Somijas u.c.

8.tabula

Populārāko objektu apmeklējums Preiļu nov.			
Objekts	2012 .g.	2013.g.	2014.g.
Preiļu novada TIC	2 261	2 049	2 474
Raiņa memoriālais muzejs „Jasmuiža”	-	2 936	2 924
P.Čerņavska keramikas māja	2 500	3 351	2 300
Preiļu vēstures un lietišķās mākslas muzejs	15 208	1 4731	14 500
Miniatūrā karaļvalsts un leļļu galerija	37 000	42 000	46 000
Viesu māja „Pie Pliča”	3 100	3 050	3 000
S.Geidas “Sapņu namiņš”	-	117	120
Z/S Kalni mājas vīna ražotne	900	2 000	2 500
Bišu drava “Kāres”	-	-	350
Vīngliemežu audzētava “Ošu mājas”.	4 000	4 817	4 750
Viesu māja “Magones”	-	-	735
Viesu māja “Valērija”	-	-	140

Naktsmītnes

Apkopojot publiski pieejamos datus par naktsmītnēm Preiļu novadā, ir pieejamas 5 naktsmītnu iespējas /vairāk informācijas www.visitpreili.lv /:

- 1 lauku māja “Valērija”;
- 2 viesu mājas;
- 1 viesnīca;1 kempings.

3.6 Inženiertehniskās infrastruktūras raksturojums

Ūdensapgāde un kanalizācija

Preiļu novadā iedzīvotājus ar dzeramo ūdeni apgādā: Preiļos - SIA "Preiļu saimnieks" un A/S "Preiļu siers". Ciematos Līči un Aizkalne komunālos pakalpojumus sniedz SIA "Preiļu saimnieks", kas ir pastāvīga saimnieciska organizācija ar savu bilanci. Saunas un Pelēču pagastos komunālos pakalpojumus sniedz pagastu pārvaldes.

SIA "Preiļu saimnieks"
Ūdensapgādes un kanalizācijas daļa:

- nodrošina dzeramā ūdens iegūvi, sagatavošanu un piegādi patērētājiem;
- veic notekūdeņu novadīšanu un bioloģisko attīrīšanu;
- izstrādā tehniskos noteikumus pieslēgumu ierīkošanai centralizētajai ūdensapgādei un kanalizācijai;
- sniedz asenizācijas pakalpojumus.

SIA „Preiļu saimnieks” Ūdensapgādes un kanalizācijas daļa apkalpo pilsētas maģistrālos ūdens un kanalizācijas tīklus līdz to ievadam konkrētā ēkā, veicot to iekārtu un cauruļvadu apkalpošanu un remontu. Ēkas iekšējās infrastruktūras tīklus apkalpo SIA „Preiļu saimnieks” avārijas dienests.

Preiļos darbojas trīs centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas. Centralizētajai ūdensapgādei tiek izmantoti vienīgi pazemes ūdeņi, iegūtais ūdens pirms

padošanas patērētājiem tiek attīrīts atdzelžošanas stacijās. Centralizētā ūdensapgāde tiek vadīta ar datorizētas tālvadības sistēmas palīdzību. Centralizētās ūdens apgādes lietotāji par patērēto ūdeni norēķinās pēc ūdens patēriņa skaitītāju rādījumiem.

Dzeramā ūdens iegūvi Preiļu pilsētā nodrošina seši artēziskie urbumi (neskaitot siera rūpnīcas mikrorajonu), un darbojas divas dzeramā ūdens sagatavošanas stacijas Rēzeknes ielā un Pils ielā. Iepriekšējos gados, piesaistot Eiropas Savienības līdzfinansējumu, realizēti nozīmīgi un apjomīgi ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstības projekti – modernizēta ūdens gūtne Rēzeknes ielā un centrālās ūdens attīrīšanas iekārtas. Notekūdeņi pēc attīrīšanas tiek novadīti Preiļupē, un notekūdeņu kvalitāte visos gadījumos atbilst normatīvu prasībām.

Iedzīvotājiem piegādātā dzeramā ūdens kvalitātes pārbaudes Preiļu pilsētā, Līčos un Aizkalnē tiek veiktas četras reizes gadā. Analīžu rezultāti apstiprina, ka tas atbilst normatīvajos aktos noteiktajām dzeramā ūdens obligātajām nekaitīguma un kvalitātes prasībām.

2013. gada rudenī pilsētā noslēgsies Eiropas Savienības Kohēzijas fonda līdzfinansētā ūdensvada un kanalizācijas tīklu izbūves un rekonstrukcijas projekta „Ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstība Preiļos, II kārtā” aktivitāšu īstenošana. Rezultātā visiem Preiļu pilsētas iedzīvotājiem tiks nodrošināts kvalitatīvs, normatīviem atbilstošs dzeramais ūdens un būs iespēja izveidot pieslēgumu centralizētajiem ūdensvada un kanalizācijas inženiertīkliem.

SIA „Preiļu saimnieks” realizētie ūdenssaimniecības attīstības projekti ir veiksmīgs Eiropas Savienības struktūrfondu apguves piemērs Latgales reģionā.

Ūdensapgādei Līču ciematā izmanto vienu artēzisko urbumu. Centrālajai ūdensapgādei pieslēgtas daudzdzīvokļu un

individuālās mājas ar 248 iedzīvotājiem, sabiedriskās ēkas (tautas nams, administrācijas ēka un saimniecības ēkas). Ciematā ir ierīkota atdzelžošanas stacija. Saskaņā ar LVGMC veiktajiem aprēķiniem, artēziskajam urbumam Līčos ir noteikta stingrā režīma aizsargjosla: 10-30m rādiusā, bakterioloģiskās aizsargjoslas rādiuss ir 30 m, ķīmiskās aizsargjoslas rādiuss sastāda 396 m.

Ūdensapgādei Aizkalnes ciematā ir ierīkotas trīs artēziskās akas. Aizkalnes ciemata ūdensapgādei izmanto divas artēziskās akas, viens artēziskais urbums ir rezervē. Centrālajai ūdensapgādei pieslēgtas daudzdzīvokļu un individuālās mājas ar 130 iedzīvotājiem, sabiedriskās ēkas (veikali, skolas ēka, skolas ēdnīca, aptieka, tautas nams, administrācijas ēka un saimniecības ēkas). 2004. gadā Aizkalnes ciemā ir atjaunota atdzelžošanas stacijas darbība.

Ūdenssaimniecības sektoru Pelēču pagastā apsaimnieko Pelēču pagasta padomes komunālā daļa. Šobrīd Pelēču ciemā ar centralizētās ūdensapgādes sistēmas pakalpojumiem tiek nodrošināta pagasta padomes ēka, pamatskola un kultūras nams, kā arī daudzdzīvokļu mājas. Pārējie pagasta iedzīvotāji izmanto individuālās akas vai arī urbumus.

Ūdensapgādes sistēma Pelēču ciemā sastāv no diviem artēziskajiem urbumiem, dzeramā ūdens atdzelžošanas stacijas, diviem ugunsdzēsības rezervuāriem un ūdensapgādes tīkliem. Ūdensapgādes sistēma nodota ekspluatācijā 1975. gadā, rekonstruēta 2005. gadā. Artēziskie urbumi ir aprīkoti ar ūdens skaitītāju. Esošie ūdensapgādes tīkli ir izbūvēti no dažāda

materiāla un diametra caurulēm un šo cauruļu savienojumi ir veidoti nekvalitatīvi, kā rezultātā sistēmā notiek avārijas, vidēji 5 avārijas gadā. Ūdensvada tīklu veido caurules, kuru kopējais garums ir apmēram 2,5 km. Pelēču ciemā darbojas ūdens atdzelžošanas stacija, kas rekonstruēta 2004. – 2005. gados. Ūdens atdzelžošanas stacijas komplektācija paredz divu tehnoloģisku posmu pielietošanu. Atdzelžošanas tehnoloģijas pirmā posmā – daļēja vai pilnīga izšķīdušās dzelzs nogulsnešana ar aerāciju un filtrācija. Otrā posmā atlikušās izšķīdušās dzelzs oksidācija norit spiediena filtru filtrējošā gultnē ar katalizatora vielas palīdzību. Ārdavas ciemā arī ir centralizētas ūdensapgādes sistēma, kura ir ļoti nolietojusies un nepieciešama rekonstrukcija.

Preiļu novada Saunas pagasta teritorijā atrodas 17 artēziskie urbumi. Urbumu dziļums ir no 20 - 40 m. Pazemes ūdeņu kvalitāti ietekmē dabiski palielinātais dzelzs saturs, nolietojusies ūdensapgādes sistēma. Centralizēta ūdens apgāde ir Pīrikuļos, L-Anspokos, Smelteros. Piemājas un zemnieku saimniecībās ūdens tiek ņemts no akām. Lielākā daļa aku ir seklas, tā saucamās gruntsūdens vai satekakas, kurās ūdens tiek ņemts no pirmā un visseklāk atrodošā ūdensnesēja horizonta. Pagasta pārvaldei pieder 2 pazemes urbumi, kas šobrīd tiek ekspluatēti. Divi urbumi atrodas Pīrikuļu ciematā un pa vienam urbumam L-Anspokos un Smelteros. 2 urbumi ir izveidoti 2009. gadā ūdenssaimniecības sakārtošanas Saunas pagasta Pīrikuļu un Smelteru ciematos projekta ietvaros. Pārējie urbumi ir privātie.

Preiļu novada artēzisko urbumu saraksts Paskaidrojuma raksta pielikumā Nr.4

Preiļu pilsētā centralizēto siltumapgādi nodrošina pašvaldības SIA „Preiļu saimnieks” Siltumapgādes daļa. Preiļos siltuma ražošana un piegāde ir ekonomiski stabila un tehniski droša.

Siltumapgādes daļa:

- uztur vienotu centralizētās siltumapgādes sistēmu kā efektīvāko siltumapgādes risinājumu;
- nodrošina siltumenerģijas ražošanu, pārvadi, sadali un realizāciju patērētājiem;
- veic siltumiekārtu un siltumtīklu remontu un katlumāju tehnisko apkopi;
- veic siltumenerģijas lietotāju ēku iekšējās siltumapgādes sistēmu tehnisko apkopi;
- nodrošina siltumapgādes turpmāko attīstību;
- sniedz Preiļu iedzīvotājiem drošu un kvalitatīvu siltumapgādes pakalpojumu.

Siltumenerģija tiek ražota centrālajā katlumājā Liepu ielā 2 un lokālajās katlumājās Celtnieku ielā 2 un Pils ielā 14a., kā arī AS „Preiļu siers” katlumājā. Par kurināmo tiek izmantota dabasgāze un vietējais atjaunojamais energoresurss – šķelda. Centralizētās siltumapgādes nodrošināšanai siera rūpnīcas mikrorajonā, SIA „Preiļu saimnieks” iepērk siltumenerģiju no AS „Preiļu siers”, bet Siltumapgādes daļa veic siltumtīklu apkalpošanu. Liepu ielas

katlumājā darbojas koģenerācijas stacija, kas palielina siltumenerģijas ražošanas efektivitāti. Koģenerācijas stacijā saražotā siltumenerģija tiek simtprocentīgi izmantota pilsētas centralizētajā siltumapgādes sistēmā, bet elektroenerģija tiek nodota AS „Latvenergo” elektrotīklā. Liela vēriba tiek veltīta siltumenerģijas zudumu samazināšanai pilsētas centrālajos siltumtīklos – 90% centrālo siltumtrašu ir rekonstruētas, veicot pāreju uz divcauruļu sadales sistēmu. Siera rūpnīcas mikrorajonā darbojas četrcauruļu sadales sistēma, ko apkalpo SIA „Preiļu saimnieks” Siltumapgādes daļa. Daudzdzīvokļu nami aprīkoti ar individuālajiem siltummezgliem, kas regulē apkures un karstā ūdens sagatavošanas režīmu katrā ēkā. Karstā ūdens padeve Preiļos tiek nodrošināta visu gadu. Norēķini par patērēto siltumenerģiju notiek pēc siltumskaitītāju rādījumiem.

Aizkalnes ciemā pie centralizētas siltumapgādes ir pieslēgta viena daudzdzīvokļu māja un pagasta pārvaldes ēka, kuru apkurina viena

pārvalde.

Līču ciematā pie centralizētas siltumapgādes sistēmas ir pieslēgta viena ēka, kurā atradīsies Preiļu novada pansionāts, krīzes centrs, kultūras nams un bibliotēka.

Preiļu novada Pelēču ciemā siltumapgādi nodrošina viena katlu māja, ko apsaimnieko Pelēču pagasta pārvalde. Katlu māja ar siltumapgādi nodrošina budžeta iestādes – skolu un pagasta ēku. Patērētāju siltumslodze 0,3 MW, siltumtīklu kopgarums – 0,5 km. Pelēču pagasta apkures sezonas garums ir 211 dienas, aprēķinu temperatūra mīnus 25°C, vidējā apkures aprēķinu temperatūra mīnus 1,4°C. Pelēču katlu mājā uzstādīti divi ūdenssildāmie katli Sauteks, kā pamatkurināmais tiek izmantots šķelda un malka. Kaltu mājā ir uzstādītas ūdens ķīmiskās sagatavošanas un dūmgāzu attīrīšanas iekārtas. Centrālā siltumapgādes sistēmas patērētāju siltumapgāde tiek nodrošināta ar divcauruļu siltumapgādes

sistēmu. Caurulvadi izvietoti dzelzsbetonu kanālos. Apkures cauruļu diametri ir robežās no 150 mm līdz 200 mm. Karstā ūdens padeve netiek nodrošināta.

Saunas pagastā ir 3 nelielas centralizētas siltumapgādes sistēmas

atsevišķām iestādēm: daļai Salas pamatskolas, Priekuļu bibliotēkai un pagasta pārvaldes ēkai, kuras apkurina pavisam nelielas katlu mājas. Pārējās sabiedriskajās ēkās, kā arī dzīvojamajās mājās ir individuālas apkures.

Atkritumu apsaimniekošana

Preiļu novadā atkritumu apsaimniekošana notiek saskaņā ar valsts normatīvajiem aktiem, 2005. gadā pieņemtajiem Preiļu novada saistošajiem noteikumiem un Dienvidlatgales reģionālo atkritumu apsaimniekošanas plānu 2007.-2013.gadam.

SIA „Preiļu saimnieks” Atkritumu apsaimniekošanas daļa ir Komunālās nodaļas struktūrvienība, kuras uzdevums ir atbilstoši Preiļu novada domes saistošajiem noteikumiem Nr. 2011/13 „Par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu Preiļu novadā” organizēt atkritumu apsaimniekošanu Preiļu novadā, un veikt sadzīves atkritumu savākšanas un izvešanas pakalpojumus saskaņā ar noslēgtajiem līgumiem par atkritumu izvešanu. Preiļu novada sadzīves atkritumi tiek nogādāti un apglabāti Dienvidlatgales atkritumu poligonā Demenē. Atkritumu apsaimniekošanas daļas darbs tiek organizēts tā, lai ikvienam novada iedzīvotājam vai organizācijai piedāvātie pakalpojumi būtu ērti pieejami, tādēļ katram klientam tiek veikta individuāla pieeja.

Novada iedzīvotāji regulāri tiek iesaistīti dažādos ar atkritumu šķirošanu saistītos pasākumos un kampaņās, aicinot ikdienā domāt par videi draudzīgu

dzīvesveidu. Iedzīvotāju atzinību izpelnījušās nu jau par tradīciju kļuvušās pavasara un rudens uzkopšanas talkas privātmājām, kuru laikā no iedzīvotājiem bez maksas tiek pieņemti atkritumi, kuriem nav piemēroti parastie atkritumu konteineri.

Atkritumu šķirošana

Atkritumi, kurus iedzīvotāji ir sašķirojuši, attiecīgi tos metot atkritumu šķirošanai paredzētajos konteineros, tiek nogādāti SIA „Preiļu saimnieks” Atkritumu šķirošanas laukumā Preiļos, Rīgas ielā 4, kur tie vēlreiz tiek pāršķiroti un pēc tam sapresēti ķīpās, lai nodotu otrreizējai pārstrādei. Atkritumu šķirošanas mērķis ir to nodošana otrreizējai pārstrādei. Preiļos esošajos dalīto atkritumu vākšanas laukumos ir triju krāsu atkritumu konteineri. Šķirojot atkritumus tiek samazināts kopējo poligonā apglabājamo atkritumu daudzums, tādējādi samazinot atkritumu poligona platību un negatīvo ietekmi uz apkārtējo vidi. Šķirošana ir veids, kā ietaupīt dabas resursus – no izlietotajām precēm atkārtoti var ražot izejvielas un produktus, kā arī atkritumus šķirot ir mūsdienīgi un moderni, tā ir veselīga un videi draudzīga dzīvesveida sastāvdaļa.

Gāzes apgāde

Preiļu novada teritorijā atrodas Sabiedrības ekspluatācijas iecirkņa "Gāzes transports" ekspluatācijas zonā esoši:

1. Gāzesvadi ar spiedienu virs 1,6 megapaskāliem (pārvaldes gāzesvadi (PGV)) Upmala-Preiļi-Rēzekne DN 400 mm, PGV Preiļi-Rēzekne DN 300 mm (izbūvēts 2005.gadā).
2. Gāzes regulēšanas stacija (GRS) "Preiļi".
3. Pārvaldes gāzesvada atzars DN 160 mm uz GRS "Preiļi".
4. Pretkorozijas elektroķīmiskās aizsardzības stacija, krānu laukumi, anodu zīmējumi, anodu kabeli, elektrokabeļi un sakaru kabeli.

Preiļu novada teritorijā atrodas Sabiedrības Daugavpils iecirkņa ekspluatācijas zonā esoši vidējā spiediena ($P < 0,4 \text{ MPa}$) un zemā spiediena ($P < 0,0025 \text{ MPa}$) gāzesvadi.

Preiļu novada TP Grafiskajā daļā uzrādīti esošie pārvades gāzesvadi Upmala-Preiļi-Rēzekne DN 400 un Preiļi-Rēzekne DN 300mm, esošais GRS "Preiļi", pārvades gāzesvada atzars DN 160mm uz GRS "Preiļi", esošo vidējā un zemā spiediena sadales gāzesvadu un to iekārtu novietnes, kā arī augstākminēto gāzesvadu un to iekārtu ekspluatācijas un drošības aizsargjoslas, atbilstoši Aizsargjoslu likumam.

Veicot ēku un inženierkomunikāciju un celtniecību nepieciešams ievērot

Aizsargjoslu likumā noteiktās ekspluatācijas un drošības aizsargjoslas ap pārvades gāzesvadu un to iekārtu (GRS) un sadales gāzesvadu sistēmām un iekārtām.

Gāzes regulēšanas (sadales) stacijas jauda $Q = 6000 \text{ m}^3/\text{h}$.

No gāzes sadales stacijas uz Preiļu pilsētu ir izbūvēts vidējā spiediena gāzes sadales vads, kas apgādā ar gāzi daudzdzīvokļu mājas un pilsētas centrālo katlu māju.

Preiļu novada teritorijas perspektīvā gāzes apgāde iespējama no esošiem augstā, un vidējā spiediena gāzesvadiem.

Lai nodrošinātu gāzes apgādiperspektīvajiem rūpnieciskajiem, komunālajiem un individuālajiem patērētājiem Preiļu novada apdzīvotajās vietās izstrādājot detālplānojumus, veicot ielu un autoceļu rekonstrukciju, projektējot jaunus autoceļus un ielas, kā arī esošo ielu sarkanajās līnijās un autoceļunodalījumu joslās (aizsargjoslās), paredzēt iespējamo sadales gāzesvadu novietni atbilstoši Aizsargjoslu likumam un citiem normatīvajiem aktiem.

Preiļu novada Aizkalnes, Preiļu, Pelēču un Saunas pagastos nav centralizētās gāzes apgādes. Iedzīvotāji izmanto gāzes balonus. Pagastu teritorijas nešķērso maģistrālais gāzes vads, kā arī turpmākajos gados netiek plānots izbūvēt centralizēto gāzes apgādi.

Elektroapgāde

Elektroapgādi un visu ar to saistīto infrastruktūras uzturēšanu nodrošina AS „Sadales tīkls” Austrumu reģions.

Preiļu novadā Preiļu pilsētas teritorijā atrodas AS "Latvenergo" pazemes elektronisko sakaru tīkla līnija ar attiecīgo aizsardzības joslu – zemes gabalu, ko

norobežo nosacītās vertikālās virsmas elektronisko sakaru tīkla līnijas ass. Šī sakaru kabeļa līnijas tika pieņemtas ekspluatācijā 2003.gadā. Tās trase iet no 110kV apakšstacijas "Preiļi", Mežu ielā, pa Mežu, Lācplēša, Rēzeknes un Aglonas ielām līdz

ēkai Aglonas iela 60 (AS "Sadales tīkls, Preiļu nodaļa).

Izstrādājot Preiļu novada teritorijas plānojumu, ievēroti:

- LR "Aizsargjoslu likums";
- LR MK noteikumu "Elektronisko sakaru tīklu ierīkošanas un būvniecības kārtība" prasības;
- LR MK noteikumi Nr. 574, LBN 008-14 "Inženiertīklu izvietojums".

Projektu saskaņošanu darbiem pazemes elektronisko sakaru tīkla līnijas aizsardzības zonā saskaņot ar AS "Latvenergo".

AS „Sadales tīkls” nosacījumi:

1. Esošie elektrotīkli (esošās 20 kV gaisvadu un kabeļu EPL, 0,4 kV gaisvadu un kabeļu EPL, 20/0,4kV transformatora punkti, 20 kV sadales punkti) un citi energoapgādes objekti precīzi jāatspoguļo teritorijas plānojumā. Teritorijas plānojumā ir jāattēlo esošo un plānoto elektroapgādes objektu aizsardzībai un ekspluatācijai paredzētas un noteiktās aizsargjoslas. Minēto aizsargjoslu attēlošanai izmantot attiecīgo kartes mērogu.
2. Veicot Preiļu novada teritorijas plānojuma izstrādi, ievērot īpašuma lietošanas tiesību ierobežojumus elektropārvades līniju (EPL) aizsargjoslās, kas noteikti ar Aizsargjoslu likuma 16., 35. un 45.pantu, nodrošinot iespēju brīvai piekļuvei esošo inženierkomunikāciju apkalpei un rekonstrukcijai.
3. Izstrādājot detālplānojumu, nepieciešams parādīt esošo 20 kV gaisvadu un kabeļu EPL, 0,4 kV gaisvadu un kabeļu EPL un 20/0,4kV transformatora punktu, 20 Kv sadales punktu, sadalīnu, inženierkomunikāciju koridorus ar ēkas funkcionēšanai nepieciešamajām inženierkomunikācijām.
4. Inženierkomunikāciju izvietojumu teritorijā plānot tādu, lai tas atbilstu

2014. gada 30.septembra Latvijas būvnormatīvam LBN 008-14 "Inženiertīklu izvietojums". Plānojot jaunu objektu būvniecību, paredzēt vietu inženierkomunikāciju koridoriem to pieslēgšanai pie esošajiem vai jaunizveidojamajiem inženiertīkliem. Plānojot elektroapgādes objektu un elektroietaišu izvietojumu jāparedz to netraucēta apkalpošana (ārpus iežogotām teritorijām) un transporta piekļūšanas iespējas. Nav pieļaujama apbūve energoapgādes objektu aizsargjoslās. Elektroietaišu projektēšana un būvniecība jāveic atbilstoši 30.09.2014. MK noteikumiem Nr.573 "Elektroenerģijas ražošanas, pārvades un sadales būvju būvnoteikumi", "Vispārīgiem būvnoteikumiem", LBN 202-01 "Būvprojekta saturs un noformēšana".

5. Teritorijas plānojuma paskaidrojošā daļā ierosinām ietvert informāciju par aprobežojumiem, kas noteikti saskaņā ar pastāvošo likumdošanu un cilvēku drošību, darbojoties elektroapgādes objektu tuvumā, par vispārīgajiem aprobežojumiem, kas noteikti Aizsargjoslu likuma 3 5.pantā un aprobežojumiem aizsargjoslās gar elektriskajiem tīkliem, kas noteikti 45.pantā.
6. Lūdzam ietvert sekojošu informāciju par aprobežojumiem ap sekojošiem sadales tīkla objektiem: 20 kV un 0.4 kV gaisvadu elektrolīnijas aizsargjosla ārpus pilsētām, ciemiem, ir 6,5 metru attālumā no līnijas ass. 20kV un 0.4 kV gaisvadu elektrolīnijas aizsargjosla pilsētās un ciemos ir 2,5 metru attālumā no līnijas ass, ja 1 kV gaisvadu līnija šķērso meža teritoriju, — 6,5 metru attālumā no gaisvadu līnijas ass katrā pusē, ja 10-20 kV gaisvadu līnija šķērso meža teritoriju, — 30 metru attālumā no gaisvadu līnijas ass, kurā elektrolīniju trasi veido 6,5 metru platumā no līnijas ass uz katru pusi. Aizsargjosla gar elektrisko tīklu kabeļu līnijām noteikta 1 metra attālumā uz katru pusi no kabeļu

- līnijas ass, ja kabeļu līnija šķērso meža teritoriju, — 1,5 metru attālumā no kabeļu līnijas ass katrā pusē. Ja kabelis atrodas tuvāk par 1 metru no ēkas vai būves, tad šajā kabeļa pusē aizsargjoslu nosaka tikai līdz ēkas vai būves pamatiem. Aizsargjosla gar elektrisko tīklu sadales iekārtām, fideru punktiem, transformatoru apakšstacijām ir noteikta 1 metra attālumā ārpus šo iekārtu nožogojuma vai to vistālāk izvirzīto daļu projekcijas uz zemes vai citas virsmas.
7. Jaunu elektroietaišu pieslēgšana un atļautās slodzes palielināšana AS "Sadales tīkls" tīklam notiek saskaņā ar Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas padomes 2012.gada 22.februāra lēmumā Nr. 1/5 apstiprinātiem "Sistēmas pieslēguma noteikumiem elektroenerģijas sistēmas dalībniekiem".
8. Lūdzam ietvert informāciju, ka, saskaņā ar Enerģētikas likuma 19.panta 1.daļu "Jaunu energoapgādes komersanta objektu ierīkošanai energoapgādes komersantam ir tiesības izmantot jebkuru zemi par vienreizēju samaksu tās īpašniekam saskaņā ar šā likuma 24.pantu". Saskaņā ar šī likuma 19.panta 1.daļu: "Energoapgādes komersantam ir pienākums saskaņot ar zemes īpašnieku jaunu energoapgādes objektu ierīkošanas nosacījumus, kā arī tiesības saskaņošanas procedūru aizstāt ar zemes īpašnieka informēšanu gadījumos, ja zeme tiek izmantota jaunu energoapgādes komersantu objektu - iekārtu, ierīču, ietaišu, tīklu, līniju un to piederumu ierīkošanai, ja ir iestājies vismaz viens no šādiem nosacījumiem:
- energoapgādes komersanta objekta ierīkošana paredzēta vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā vai detālplānojumā;
 - energoapgādes komersanta objekts tiek ierīkots sarkano līniju, publiski lietojamās ielas, tāda ceļa robežās, kam nav

- noteiktas sarkanās līnijas, vai esošās aizsargjoslas robežās;
- vietējā pašvaldība ir atzinusi, ka sabiedrības interesēs jauna energoapgādes komersanta objekta ierīkošana vai esošā objekta vai tā daļas izmantošana nav iespējama bez šīs zemes izmantošanas;
 - energoapgādes komersanta objekts tiek ierīkots esošajā energoapgādes komersanta objekta aizsargjoslā un pēc tā ierīkošanas aizsargjoslas platums palielinās ne vairāk kā par 10 procentiem, ievērojot, ka šajā punktā noteiktajā kārtībā aizsargjoslu var palielināt ne vairāk kā vienu reizi;
 - citos likumos noteiktajos gadījumos".

Saskaņā ar Enerģētikas likuma 19. panta 1. daļu: "Energoapgādes komersantam ir tiesības veikt jebkura sava objekta rekonstrukciju vai modernizāciju, savlaicīgi par to informējot zemes īpašnieku. Zemes īpašniekam pienākas vienreizēja samaksa saskaņā ar šā likuma 24. pantu, ja rekonstrukcijas rezultātā palielinās energoapgādes komersanta objekta vai aizsargjoslas ap vai gar šo objektu aizņemtā zemes platība".

Saskaņā ar Enerģētikas likuma 19. panta 3. daļu: "Energoapgādes komersants par jauna objekta ierīkošanu vai esošā objekta paplašināšanu brīdina nekustamā īpašuma īpašnieku vismaz 30 dienas pirms darbu uzsākšanas".

Nekustamā īpašuma īpašniekam ir tiesības lūgt pārvietot esošo energoapgādes uzņēmumu objektu, kura pārvietošanas izmaksas atbilstoši Enerģētikas likuma 23.panta 2.daļai, "Esošo energoapgādes uzņēmumu objektu pārvietošanu pēc pamatotas nekustamā īpašnieka prasības veic par viņa līdzekļiem", jāsēd pārvietošanas ierosinātājam.

Veicot darbus aizsargjoslās, kuru dēļ nepieciešams objektus aizsargāt no bojājumiem, pārbūvēt vai pārvietot, aizsardzības, pārbūves vai pārvietošanas darbus jāveic pēc saskaņošanas ar attiecīgā

objekta īpašnieku. Veicot darbus vīdsprieguma (20kV) un zemsprieguma (0,4kV) EPL aizsargjoslā tie jāaskaņo ar AS "Sadales tīkls" Austrumu Eksploatācijas daļas Preiļu nodaļu.

Telekomunikācijas

Fiksētos sakaru pakalpojumus novadā nodrošina SIA "Lattelecom". Mobilos sakarus nodrošina SIA "Latvijais mobilais telefons", SIA "Tele 2" un SIA "Bite Latvija". Katram operatoram novada teritorijā ir savi raidtorņi.

Internets

SIA "Lattelecom" piedāvā DSL interneta pieslēgumu (pieejams tikai Preiļu pilsētā). Šo pieslēguma variantu izmanto daudzu dzīvokļu un mājsaimniecību īpašnieki, kā arī juridiskās iestādes. Tuvākajos gados SIA „Lattelecom” plāno ierīkot Preiļu pilsētā optisko tīklu, kas pavērs daudz plašākas interneta izmantošanas iespējas un datu pārraides ātrumu, kvalitāti.

Interneta pieslēgumu Preiļu novadā piedāvā SIA „Latnet”, kuru pārstāv SIA „AXEL”. SIA „Latnet” nodrošina radio interneta pieslēgumu Preiļu pilsētā un plašā novadā teritorijā, kas dod iespēju izmantot

ātrgaitas internetu arī ārpus Preiļu pilsētas. Izmantojot šo pieslēgumu ir izveidots vienots tīkls visām novada domes iestādēm.

Internetu piedāvā arī mobilo sakaru nodrošinātāji LMT, TELE2, Bite, Lattelecom. Interneta datu pārraides ātrums un kvalitāte ir atkarīga no atbilstošā vietā esošā sakaru tīkla pārklājuma. Vairāku RAF projektu ietvaros Preiļu novada publiskajās ēkās ir nodrošināts bezmaksas WI-FI Interneta iespējas. Novadā šobrīd ir 13 publiskās Interneta pieejas punkti ar datortehniku un biroja tehniku, kā arī bezmaksas Internetu.

Televīzija

Kopš 2010. gada 1. jūnija VAS "LATVIJAS VALSTS RADIO un TV CENTRS" ir pārtraucis analogo apraidi Latvijas teritorijā un apraide tiek nodrošināta digitālā formātā.

Visā Preiļu novadā ir pieejama digitālā televīzija bez maksas LTV1, LTV7, LNT, TV3, TV5 un reģionālā televīzija. Signāls ir uztverams no Daugavpils un Rēzeknes radiotorņiem (pārsvarā no Daugavpils). Problēma, kas var ierobežot televīzijas pieejamību iedzīvotājiem ir nespēja iegādāties digitālās televīzijas „dekoderi”. Digitālās televīzijas iespējas piedāvā Lattelecom, IZZI.

Vairākos veidos ir iespējas uztvert TV programmas pa maksu:

- 1) papildus iegādājoties Lattelecom karti, kuru pieslēdz „dekoderim”, var

skatīties papildus daudzus TV kanālus,

- 2) daudzām mājsaimniecībām, kurām pieejams Lattelecom DSL internets (pārsvarā Preiļu pilsētā) ir iespējams iegūt TV skatīšanās iespējas caur interneta tīklu,
- 3) daļā Preiļu pilsētas daudzdzīvokļu māju ir pieejams IZZI kabeltelevīzijas pieslēgums,
- 4) jebkurā novada mājsaimniecībā ir iespējams uzstādīt un skatīties TV programmas izmantojot satelīta pieslēgumu, piem. VIASAT.

Kopš 2010. gada maija Preiļu novada domes ir noslēgusi vienošanos ar Latgales televīziju par ziņu pārraidi reģionālās televīzijas kanālā.

Radio pārklājums

Preiļu novadā ir dzirdamas populārākās radio stacijas: Latvijas radio 1, Latvijas radio 2, SWH, Star FM, Super FM1 (valsts valodā), ALISE+ (krievu valodā), Latgales radio, u.c.

Uzdevumi:

- IT atbalsta sistēmas izveide, lai nodrošinātu novada IT sistēmu kvalitatīvu funkcionēšanu (konsultācijas, palīdzība);
- Skolu datortehnikas atjaunošana un Skolu datortīklu atjaunošana, uzlabošana;

- Preili.lv portāla pilnveide, E-pakalpojumu ieviešana, uzlabošana, piem. kā pašvaldības lēmumu norakstu pieprasīšana, personu dati pašvaldībā, iedzīvotāju;
- Atbalstīt interneta pakalpojumu pieejamības uzlabošanu novada teritorijā;
- Bezvadu interneta pieejamība Preiļu pilsētā jebkurā vietā un laikā.

3.7 Satiksmes infrastruktūra

Esošā Preiļu novada satiksmes infrastruktūra pilnībā nodrošina iedzīvotāju pārvietošanos un saimnieciski ekonomisko attīstību. Transporta vienību skaits nepārtraukti pieaug un pilsētā esošie ceļu mezgli (krustojumi) nespēj nodrošināt satiksmes drošības līmeni un caurlaidspēju.

Nemot vērā, ka ap Preiļiem ir izbūvēts apvedceļš tikai no Dienvidu puses, jāprojektē vēl viens apvedceļš no Dienvidaustrumu puses, lai savienotu autoceļu ar Špoģi – Preiļi ar autoceļu Preiļi - Aglona. Autoceļi Preiļus saista ar Rīgu, Daugavpili, Rēzekni, Krāslavu, Balviem, Jēkabpili, Madonu, Dagdu, Varakļāniem, un Viļāniem un citām pilsētām. Preiļi atrodas 206 km no Rīgas, 67 km no Rēzeknes un 54 km no Daugavpils. Pilsētu 2,7 km garumā šķērso ceļš Viļāni – Preiļi – Špoģi, 3,5 km garumā ceļš Krāslava – Preiļi – Madona un 0,5 km garumā ceļš Preiļi – Līvāni. Pilsētas ielu kopgarums ir 32,1 km. Preiļu pilsētā, pieaugot privāto transporta līdzekļu skaitam, palielinās transporta kustība un slodze, kuras rezultātā straujāk tiek bojāts esošais ielu un piebraucamo ceļu segums. Lielu atslodzi transporta kustībai caur pilsētu dod

izbūvētais apvedceļš, kurš kalpo galvenokārt visu tranzītkravu, kā arī citas smagās tehnikas kustībai. Pagastu ceļu kopgarums – 264,55 km, no tiem Preiļu pagastā – 64,80 km, Aizkalnes pagastā – 53,995 km, Saunas pagasta autoceļu kopgarums – 62,35 km un Pelēču pagastā – 83,41 km.

Esošā novada valsts autoceļu garumu sastāda trīs valsts reģionālie autoceļi (kopgarums teritorijā – 41 km), septiņi valsts vietējie autoceļi (kopgarums teritorijā – 37).

Pelēču pagasta teritoriju šķērso viens valsts galvenais autoceļš – Krievijas robeža – Rēzekne – Daugavpils – Lietuvas robeža, viens valsts reģionālais autoceļš, kā arī divi valsts vietējie autoceļi. Pelēču pagasta teritoriju šķērso dzelzceļa līnija Sanktpēterburga – Rēzekne – Daugavpils – Viļņa.

Pārsvarā tie ir grants seguma autoceļi – 45,55 km, bez seguma – 0,69 km autoceļu, bet ar melno segumu tikai 0,35 km. Tie savukārt dalās „A” grupas ceļos un „B” grupas ceļos. Lielākajās apdzīvotajās vietās un valsts vietējās nozīmes ceļiem ir grants segums.

Valsts autoceļi Preiļu novada administratīvajā teritorijā

9.tabula

Nr.p.k.	Autoceļa indekss	Autoceļa nosaukums	Ceļu zemes nodalījuma joslas min.platums no ceļa ass uz abām pusēm (m)	Aizsargjoslano ceļa ass uz abām pusēm (m)
Valsts galvenie autoceļi				
1	A13	Krievijas robeža (Grebņeva)-Rēzekne-Daugavpils - Lietuvas robeža (Medumi)	15,5	100
Valsts reģionālie autoceļi				
1	P58	Vilāni -Preiļi-Špoģi	11,0-13,5	60
2	P62	Krāslava-Preiļi-Madona (Madonas apvedceļš)	11,0	60
3	P63	Līvāni-Preiļi	13,5	60
Valsts vietējie autoceļi				
1	V 736	Prikuļi-Jezufinova	9,5	30
2	V 737	Kokorieši-Jezufinova-Polkarona	9,5	30
3	V 738	Pieniņi-Smelteri	9,5	30
4	V 741	Preiļu apvedceļš	13,5	30
5	V 742	Preiļi-Gailmuiža-Krāces stacija	9,5	30
6	V 747	Pelēči-Ārdava	9,5	30
7	V 748	Pelēči-Aizkalne-Korsikova	9,5	30
8	V 749	Aglonas stacija-Aizkalne-Babri	9,5	30
9	V 750	Stolderi-Vecvārkava	9,5	30
10	V 751	Vecvārkava-Ančkini-Pieniņi-Kauša	9,5-11,0	30
11	V 752	Preiļi-Raunieši-Rožupe	9,5	30
12	V 756	Smelteri-Viktorovka	9,5	30
13	V 763	Pievedceļš Kankuļu karjeram	9,5	30

1. Tabulā norādīti ceļu zemes nodalījuma joslas minimālie platumi (m), atbilstoši likuma "Par autoceļiem" 27.1.pantam.
2. Minimālais ceļu zemes nodalījuma joslas platums attiecas uz posmiem, kur nav veikta mērniecība.
3. Aizsargjoslas platums noteikts saskaņā ar Aizsargjoslu likuma 13.panta 2.daļas otro apakšpunktu.

Pašvaldības ceļu un ielu saraksts Pielikumā Nr.5

2006.gadā tika uzsākta tehniskā projekta izstrāde jaunam ceļam gar esošo izgāztuvi līdz A.Upīša ielai. Lielo investīciju dēļ projekts tika apturēts. 2015.gadā tika uzsākta projekta aktualizācija. 2016.gadā tiek plānots sākt ielas no Rīgas ielas līdz A.Upīša ielai izbūves projektu. Projekta finansējums paredzēts no SAM 5.6.2./ieguldījumi degradēto teritoriju revitalizācijā reģionālās nozīmes centros (21) un SAM 5.6.2./ ieguldījumi degradēto

teritoriju revitalizācijā Latgales programma/. Ielas kopgarums 2,7 km, kā arī plānots rekonstruēt Rīgas un Brīvības ielas un izbūvēt Rīgas un Brīvības ielu krustojumā riņķveida krustojumu.

Plānojumā ievērotas noteiktās autoceļu aizsargjoslas saskaņā ar „Likumu par autoceļiem” un „Aizsargjoslu likumu”. Autoceļu aizsargjoslas zemes paliek zemju lietotāju rīcībā un tiek izmantotas, ievērojot Aizsargjoslu likuma noteikumus. Valsts

autoceļu zemes nodalījuma joslas zemes ir Valsts akciju sabiedrības „Latvijas Valsts ceļi” lietojumā. Šajā ceļu zemes nodalījuma joslā ir aizliegts veikt jebkārus darbus bez Valsts akciju sabiedrības „Latvijas Valsts ceļi” atļaujas.

Ja zemes gabalu, kurš atrodas līdzās valsts autoceļam, ir paredzēts sadalīt, tam ir jāizstrādā zemes ierīcības projekts. Pirms tam jāizņem nosacījumi VAS „Latvijas Valsts ceļi”. Sadalot esošu zemes gabalu vairākos, paredzēt servitūtu jaunizveidotajiem zemes gabaliem, piekļūšanai valsts autoceļa esošajam pievienojumam (nobrauktuvei). Jaunu pievienojumu projektēšana jāveic saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 505 „Noteikumi par pašvaldību, komersantu un māju ceļu pievienošanu valsts autoceļiem”.

Servisa objektu būvprojektēšana un būvniecība gar autoceļiem (ielām) saskaņojama ar VAS „LVC” un veicama saskaņā ar MK 1999. gada 30. marta noteikumiem Nr. 126 „Kārtība, kādā gar autoceļiem izvietojamiservisa objekti”, SM 200. gada 25. februāra noteikumiem Nr. 5 „Noteikumi par servisa objektu izvietošanu un pieslēgšanu autoceļiem”. Reklāmas vai informācijas objektus projektēt, ievērojot MK noteikumus Nr. 402 „Noteikumi par reklāmas objektu vai informācijas objektu izvietošanu gar ceļiem, k

ā arī kārtību, kādā saskaņojama reklāmas objektu vai informācijas objektu izvietošana”.

Jebkuras atkāpes no iepriekš minētajiem noteikumiem jāsaņū ar VAS „LVC” Latgales reģiona Preiļu nodaļu.

Veicot plānojuma izstrādi, ievērot sekojošus nosacījumus:

- Preiļu pilsētā krustojumu zonā neveikt jaunu apbūvi;
- Projektējamās stāvvietās paredzēt vietas invalīdiem;
- Paredzēt helikoptera nolaišanās laukuma izbūvi Preiļu tuvumā;
- Rezervēt veloceļa trasi caur Preiļiem, iekļaujoties kopējā

velotūrisma maršrutā pa Latgali vai Latviju (izmantojot jaunbūvējamo apvedceļu gar a/s „Preiļu siers” un SIA „Lauktehnika”.

- **Ciemu teritorijās jaunajai apbūvei būvlaide jānosaka ne mazāka, kā attiecīgam autoceļam ar likumu noteiktā aizsargjosla.**

Servisa objektu būvprojektēšana un būvniecība gar autoceļiem (ielām) saskaņojama ar VAS „Latvijas valsts ceļi”.

Ceļu uzturēšanas darbi un nepieciešamie uzlabojumi ir sadalāmi :

- ikdienas uzturēšanas darbi paredz veikt darbus, kas noteikti MK noteikumos Nr. 224 /izdoti Rīgā 2010. gada 9. martā, prot. Nr.12 17 §/ „Noteikumi par valsts un pašvaldību autoceļu ikdienas uzturēšanas prasībām un to izpildes kontroli”;
- autoceļu periodiskā uzturēšana – regulāra autoceļu segumu, zemes klātņu un ūdens novadišanas sistēmu konstruktīvo elementu atjaunošana, lai saglabātu braukšanas kvalitāti un novērstu satiksmes slodžu radīto nodilumu un satiksmes slodžu un laika apstākļu radītos bojājumus;
- autoceļu būvniecība – būvdarbu veikšana jauno autoceļu vai jaunu autoceļu posmu izbūvei jaunā trasē vai daļēji izmnatojot esošo trasi, autoceļa rekonstrukcija – autoceļa konstrukciju kompleksa atjaunošana (ar iepriekšējās struktūras nojaukšanu vai bez iepriekšējās struktūras nojaukšanas), remonts vai nomaiņa, lai atjaunotu konstrukciju kvalitāti, kā arī autoceļa profila parametru uzlabošana un autoceļa nestspējas paaugstināšana, lai piemērotu autoceļus pieaugušajām satiksmes slodzēm un paaugstinātu satiksmes drošību un komfortu;
- ceļiem piegulošās teritorijas sakārtošana un vides piesārņojuma novēršana un bīstamo objektu nojaukšana (saskaņā ar

vides aizsardzības institūciju nosacījumiem);

- Preiļu pilsētas esošo ceļu krustojumus virzīnos: Līvāni – Rudzāti, Preiļi – Riebiņi, Preiļi-Aglona - Feimaņi, Preiļi-Špoģi – Ančkini jāprojektē un jāizbūvē rotācijas apli jeb riņķveida kustības krustojumi.

Pašvaldībai ir tiesības pārbūvēt un ierīkot maģistrālos grāvjus privātos zemes īpašumos, saskaņā ar detālplānojumu, kā arī veikt to apkopi savlaicīgi informējot par to zemes īpašnieku.

Visām ielām ierīkot ielu un krustojumu apgaismojumu.

Ielu un brauktuvju, kā arī kopējo lietus ūdens kanalizācijas sistēmu uztur kārtībā SIA „Preiļu saimnieks”.

Pēc detālplānojuma izstrādes satiksmes infrastruktūras teritorijas izmantojamās ceļiem, ielām, ar satiksmi saistītās infrastruktūras izbūvei un uzturēšanai.

Pasažieru pārvadājumi

Sabiedriskais autotransports ir viena no galvenajām alternatīvām pasažieru pārvadājumos, kuru izmanto Preiļu novada

iedzīvotāji. Galvenais pasažieru pārvadātājs ir Jēkabpils autobusu parka Preiļu filiāle.

Kā negatīvais faktors ir jāmin tas, ka rajona iekšējos pārvadājumos ik gadus samazinās pasažieru skaits. Izmainījies ir pasažieru brauciena mērķis, līdz 90 – jiem gadiem tas tika izmantots, lai nokļūtu līdz :

- darba vietai,
- veselības aprūpes iestādei,
- mazumtirdzniecības un citu pakalpojumu vietām.

Iedzīvotāju skaita lejupslīde, bezdarbs, veselības aprūpes izmaksas, autoveikali, privātā autotransporta esamība, kā arī zemais autobusu ātrums ir samazinājis sabiedriskā autotransporta izmantojamību. Kā arī skolēnu pārvadāšanu uz un no izglītības iestādēm nodrošina pašvaldība, kuras rīcībā uz doto brīdi ir pieejami 4 mikroautobusi, kuru katru dienu, izņemot brīvdienas un brīvlaikus veic skolēnu pārvadājumus.

Uzlabojušies ir autobusu transporta pakalpojumi un kustība uz Rīgu. Reisu organizācijā tiek domāts par autobusu maršrutu laiku savstarpējo pieskaņošanu, kā arī savlaicīgu pasažieru aizvešanu līdz Līvānu dzelzceļa stacijai.

3.8 Kapsētas

Kapsētas ir teritorijas, kurās gan vēsturiski ir notikuši, gan pašlaik tiek veikti apbedījumi. Kapsētām ir noteiktas aizsargjoslas – 300 metri (skat. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus).

Preiļu novadā ir 38 kapsētas (skat. 11.tabulu).

Kapsētas Preiļu novadā

10.tabula

Kapsētas nosaukums	Pagasts, kurā atrodas	Kapsētas nosaukums	Pagasts, kurā atrodas
Preiļu pilsētas jaunie	Preiļu pilsēta	Pelēču kapi	Pelēču pagasts
Preiļu pilsētas kapi	Preiļu pilsēta	Gornijašu kapi	Pelēču pagasts
Augustovkas	Preiļu pagasts	Novoseljes kapi	Pelēču pagasts
Pupāju	Preiļu pagasts	Krasnogorkas kapi	Pelēču pagasts
Rībuļu	Preiļu pagasts	Solkas kapi	Pelēču pagasts
Dzeņu	Preiļu pagasts	Bramaņu kapi	Pelēču pagasts
Šoldru	Preiļu pagasts	Džeriņu kapi	Pelēču pagasts
Moskvinas	Preiļu pagasts	Vecumu kapi	Pelēču pagasts

Vaivodu	Preiļu pagasts	Anengofas kapi	Pelēču pagasts
Borišu	Preiļu pagasts	Prikuļu kapi	Saunas pagasts
Borbaļu	Preiļu pagasts	Pauniņu kapi	Saunas pagasts
Seiļu	Preiļu pagasts	Lakausku kapi	Saunas pagasts
Jasmuižas	Aizkalnes pagasts	Aizupiešu kapi	Saunas pagasts
Blīdenes	Aizkalnes pagasts	Anspoku kapi	Saunas pagasts
Džeriņu	Aizkalnes pagasts	Betišķu kapi	Saunas pagasts
Raipoles	Aizkalnes pagasts	Smelteru kapi	Saunas pagasts
Daugaviešu	Aizkalnes pagasts	Lielo Orišu kapi	Saunas pagasts
Gāgu	Aizkalnes pagasts	Skuteļu kapi	Saunas pagasts
Pareizticīgo	Aizkalnes pagasts	Jakušu kapi	Saunas pagasts

Kapsētu teritorijas un to aizsargjoslas ir attēlotas grafiskajā daļā.

3.9 Paaugstināta riska objekti un teritorijas

Potenciāli piesārņotās vietas

Daugavpils RVP saskaņā ar LR MK 20.11.2001 noteikumu Nr. 483 „Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu apzināšanas un reģistrācijas kārtība”, 5. p. prasībām veic piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistrāciju un apkopo datus par to atrašanās vietu, tipu un bīstamību Preiļu novada teritorijā.

Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu apzināšanu un sākotnējo novērtēšanu Preiļu novada teritorijā organizēja un veica Preiļu novada dome sadarbībā ar Daugavpils RVP. Daugavpils RVP sniedz Preiļu novada domei visu tās rīcībā esošo informāciju par piesārņotajām un potenciāli piesārņotajām vietām Preiļu novada teritorijā (LR MK 20.11.2001 noteikumu Nr. 483 „Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu apzināšanas un reģistrācijas kārtība”, 2. p., 3.p.).

Ir sagatavots saraksts, kurā norādītas piesārņotās un potenciāli piesārņotās vietas, kurās nepieciešams veikt papildus pētījumus vai sanāciju. Piesārņotām un potenciāli piesārņotām vietām tiks piešķirta kategorija, (LR MK 20.11.2001 noteikumu Nr. 483 „Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu apzināšanas un reģistrācijas kārtība” 33.p.).

Preiļu novadā būtiskākie riska avoti, kas var radīt vides piesārņojumu- gaisa,

augšnes, virszemes un pazemes ūdeņu piesārņojumu ir:

- Automaģistrāles;
- Degvielas uzpildes stacijas - novadā ir 4 degvielas uzpildes stacijas;
- Rūpnieciskais jeb ražošanas risks- lielākais riska avots ir A/S “Preiļu siers”;
- Lauksaimniecības ražošana- novadā aktivizējas zemnieku saimniecību darbība- zemkopība un lopkopība.

Preiļu novada Preiļu pilsētas teritorijā atrodas Preiļu pilsētas rekultivētā sadzīves atkritumu izgāztuve, kurai ir veikams monitoringa ne mazāk kā 20 gadi no izgāztuves rekultivācijas 2008.gadā, saskaņā ar MK 27.12.2011. noteikumiem Nr.1032 “Atkritumu poligonu ierīkošanas, atkritumu poligonu un izgāztuvju apsaimniekošanas, slegšanas un rekultivācijas noteikumi” prasaībām, kā arī atbilstoši 2008.gadā VVD Daugavpils RVP saskaņotajai programmai monitoringa veikšanai Preiļu pilsētas rekultivētajā izgāztuvē.

Novadā nav piesārņotu vietu, bet ir potenciāli piesārņotas vietas.

Nepieciešamie risinājumi:

- Izstrādāt objektu ietekmes uz apkārtējo vidi analīzes projektu.

- Aizsargjoslu ievērošana ap riska objektiem.
- Bīstamo kravu maršrutu ierobežošana caur apdzīvotām vietām un īpaši aizsargājamām dabas teritorijām
- Uzturēt esošo sistēmu ārkārtējo situāciju novēršanai, veikt tās kvalitātes analīzi un pastāvīgi to pilnveidot.
- Degvielas uzpildes staciju būvniecību, rekonstrukciju veikt saskaņā ar LR MK 12.06.2012. Nr. 409 "Notekumi par vides aizsardzības prasībām degvielas uzpildes stacijām, naftas bāzēm un pārvietojamām cisternām" prasībām. Preiļu novada dome 2011.gadā ir izstrādājusi un iesniegusi Daugavpils RVP

piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu apzināšanas programmu.

Uzņēmumu teritorijas, kuru izvietojumam ir noteiktas īpašas prasības vai, kuriem ir nelabvēlīga ietekme uz vidi un nepieciešams tās novērtējums attiecas 2002.gada 9.jūlijā pieņemtie LR MK noteikumi 30.11.2010. Nr.1082 "Kārtība, kādā piesakāmas A, B un C kategorijas piesārņojošas darbības un izsniedzamas atļaujas A un B kategorijas piesārņojošo darbību veikšanai" prasībām.

27.01.2015. LR MK pieņēmis noteikumus Nr.30 "Kārtība, kādā Valsts vides dienests izdod tehniskos noteikumus paredzētajai darbībai", kuros noteiktas darbības, kuru veikšanai nepieciešami tehniskie noteikumi.

Civilās aizsardzības un paaugstināta riska objekti un teritorijas

Risks – aptver nelaimes gadījuma atgadišanās varbūtību un šī notikuma izraisīto nevēlamo seku potenciālo apjomu attiecībā uz cilvēka veselības un dzīvību, materiālajām vērtībām un vidi.

Riska zonas – teritorija, kuru var iespaidot nelaimes gadījuma nevēlamās izpausmes.

Risku teritoriju kategorijas – rūpniecisko avāriju riska teritorijas, bīstamo ģeoloģisko procesu riska teritorijas, pazemes ūdeņu piesārņojuma riska

teritorijas, applūšanas riska teritorijas, ugunsbīstamības riska teritorijas.

Rūpniecisko avāriju riska teritorijas

Rūpniecisko avārijas risku nosaka bīstamo vielu esamība, vielas bīstamās īpašības, apjomi, un to apsaimniekošanas drošības pakāpe.

Preiļu novadā **nav** Nacionālas nozīmes paaugstināta rūpnieciskā avāriju riska objektu un teritorijas.

Transporta riska zonas

11. tabula

	Individuālā riska kritērija zona	Sabiedriskā riska kritērija zona
Autoceļi	50 m	120 m
Dzelzeļš	50 m	200 m
Dabas gāze (cauruļvadi)	60 m	125 m

Preiļu novada nozīmes applūstošā riska teritorija sakrīt un ir saistāma ar esošo SIA "Korna dzirnavu HES" hidroelektrostaciju,

kam ir izstrādāti ekspluatācijas noteikumi un drošības programma.

Bīstamo ģeoloģisko procesu riska teritorijas

Bīstamie ģeoloģiskie procesi izplatīti teritorijās, kuru zemes virsmas un pazemes īpatnības rada nelabvēlīgu procesu attīstības iespējas, kas var ietekmēt apbūvi, komunikācijas, saimniecisko darbību.

Vēja un ūdens erozijas procesi, karsta un sufoziju procesi, seismiskie procesi.

Seismiskā riska teritorijas - zemestrīču iespējamība līdz 4 ballēm pēc Rihtera skalas.

Preiļu novadā **nav** Nacionālas nozīmes karsta un sufoziju procesu riska un seismiskā riska teritorijas.

Pazemes ūdeņu piesārņojuma risks

Pazemes ūdeņu piesārņojuma risku rada bīstamu ķīmisko vielu iekļūšana pazemes ūdens horizontos, no kuriem var tik ņemts vai tiek ņemts dzeramais ūdens.

Preiļu novadā **ir** Nacionālas nozīmes pazemes ūdeņu piesārņojuma riska teritorijas uz austrumiem no Preiļu pilsētas (Preiļu pagastā). Informācija no Nacionālā plānojuma darba grupas.

Preiļu novadam ir izstrādāts un apstiprināts Preiļu novada civilās aizsardzības pasākumu plāns, kas katru gadu tiek koriģēts un, kurā ir sniegts novada objektu bīstamības novērtējums, kā arī atbilstošie pasākumi gatavības (draudu) periodā.

Ģeodēziskie punkti

Ģeodēziskie punkti nodrošina, realizē un uztur valsts koordinātu un augstumu sistēmu. To ģeodēziskie raksturlielumi ir pamatdati kartogrāfijā, topogrāfijā, zemes ierīcībā, nekustamo īpašumu kadastrālajā uzņēmumā un būvniecībā.

Ģeodēzisko punktu kopums veido ģeodēzisko tīklu, kas iedalās **valsts ģeodēziskā tīklā** un **vietējā ģeodēziskā tīklā**.

Valsts ģeodēziskās tīkla punkti atrodas valsts aizsardzībā. Valsts ģeodēzisko tīklu izveido un uztur Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra (LĢIA).

Visiem ģeodēziskajiem punktiem ir noteiktas aizsargjolas – ekspluatācijas aizsargjolas. Aizsargjoslu likums nosaka aizsargjolas ap ģeodēziskajiem punktiem, lai nodrošinātu piekļuvi ģeodēziskā tīkla punktiem un ģeodēzisko darbu veikšanu tajos, ģeodēzisko punktu ilgstošu saglabāšanu, stabilitāti un konstrukcijas nemainību. Aizsargjoslas lielums ap ģeodēzisko punktu ir:

- 50m rādiusā no ģeodēziskā punkta centra globālās pozicionēšanas 0.klases, ģeomagnētiskā tīkla 1.klases un gravimetriskā tīkla 1.klases punktiem;

- 5 m rādiusā no ģeodēziskā punkta centra visiem pārējiem ģeodēziskajiem punktiem.

Aizsargjoslu likuma 35.pants nosaka vispārīgos aprobežojumus aizsargjoslās, bet 49.pants - –apildus aprobežojumus aizsargjoslās ap ģeodēziskās tīkla punktiem:

- Aizliegts veikt darbības, kas traucē pieeju ģeodēziskā tīkla punktiem un ģeodēzisko darbu veikšanu tajos;
- Aizliegts novietot metāliskus priekšmetus vai priekšmetus ar stipru magnētisko lauku ap ģeomagnētiskā tīkla 1.klases punktiem;
- Aizliegts veikt masas pārvietošanu (rakt vai uzbērt grunti, mainīt grunts blīvumu u.tml.) ap gravimetriskā tīkla 1.klases punktiem;
- Aizliegts veikt saimniecisko darbību vai būvniecību valsts ģeodēziskā tīkla punktu aizsargjoslās bez saskaņojuma ar LĢIA;
- Aizliegts veikt saimniecisko darbību vai būvniecību vietējā ģeodēziskā tīkla punktu aizsargjoslās bez saskaņojuma ar pašvaldību.

3.10 Preiļu novada teritorijas telpiskās attīstības priekšlikumi

Nacionālo un reģiona plānošanas dokumentu vadlīnijas

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam

Izstrādājot Preiļu novada teritorijas plānojumu, tika ņemtas vērā iestrādes, kas ir Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam.

Stratēģijā tiek noteiktas 7 prioritātes un viena no tām – Telpiskās attīstības perspektīva, kas jāņem vērā zemāka līmeņa plānošanas dokumentos, uzsver trīs galvenos attīstības aspektus:

- Sasniedzamības un mobilitātes iespējas;
- Apdzīvojumus kā ekonomiskas attīstības,
- Nacionālo interešu telpas – unikālas specifiskas teritorijas, kas nozīmīgas visas valsts attīstībai.

Sasniedzamības uzlabošanai, reģionālās attīstības sekmēšanai un reģiona iedzīvotāju mobilitātes veicināšanai nepieciešams uzlabot gan reģionālos, gan vietējos autoceļus, kā arī jāveicina sabiedriskā transporta pakalpojumu kvalitāte, samazinot ceļā pavadīto laiku. Novada ciemu veiksmīgai attīstībai jānodrošina visa veida infrastruktūras kvalitatīvu uzlabošanu un attīstību (autoceļu, izglītības, veselības, sociālo u.c.) pakalpojumu un kvalitatīvu kultūras un brīvā laika pavadīšanas iespējas.

Latgales reģiona teritorijas plānojums

Latgales reģiona plānojumā Preiļi ir nosaukti kā reģionālas nozīmes centrs, kas ir nozīmīgi kultūras un ražošanas centrs ar attīstītu sociālo infrastruktūru, pakalpojumiem un sabiedriskajām iestādēm. Tā potenciāls ievērojami pārsniedz pārējo reģiona mazo pilsētu potenciālu. Nākotnē šīs pilsētas turpinās attīstīties kā **reģionālas nozīmes ekonomiskie un administratīvie centri**, kur tiks koncentrēti pakalpojumi un dažādas

“Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020. gadam” ir vidēja termiņa stratēģisks plānošanas dokuments. Tajā tiek noteikti Latvijas galvenie attīstības virzieni, kā arī tiek norādīti valsts un sabiedrības svarīgākie uzdevumi, lai sasniegtu tālākus mērķus. Nacionālā attīstības plāna mērķis valsts straujai un koordinētai attīstībai: izglītība un zināšanas tautsaimniecības izaugsmei un tehnoloģiskai izcilībai. Nacionālā attīstības plāna prioritātes:

- Izglītots un radošs cilvēks;
- Uzņēmumu tehnoloģiskā izcilība un elastība;
- Zinātnes un pētniecības attīstība.

Nacionālajā attīstības plānā ir apskatīta dabas un enerģētisko resursu ilgtspējīga un efektīva izmantošana un dotas vadlīnijas šai ilgtspējīgajai attīstībai. Šīs vadlīnijas ir iestrādātas Preiļu novada teritorijas plānojumā.

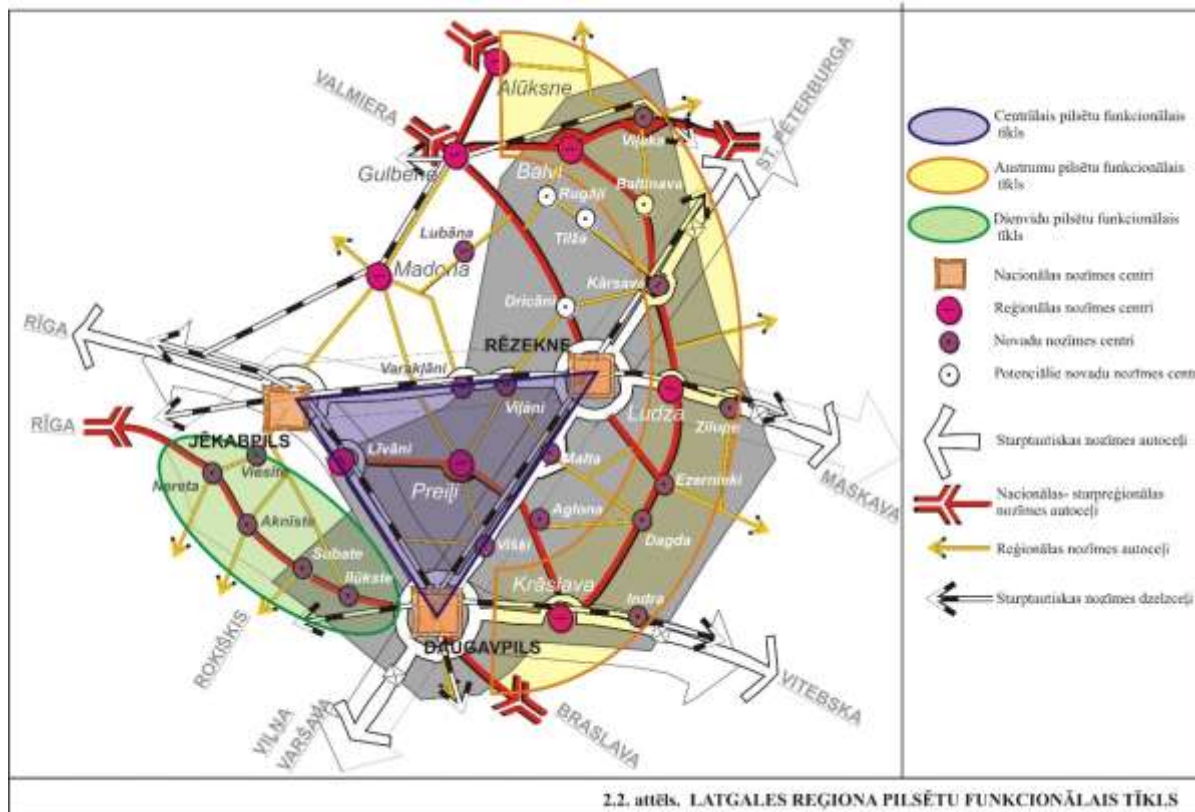
Nacionālajā attīstības plānā sniegtas vadlīnijas infrastruktūras attīstīšanā un modernizācijā. Izstrādājot Preiļu novada teritorijas plānojumu, ņemta vērā pakalpojumu sniegšanas jomas attīstība.

ekonomiskās aktivitātes. Šīs pilsētas būs kā noieta tirgus apkārtējo mazpilsētu un lauku centru precēm un pakalpojumiem. Papildus vispārēji definētajai lomai katrai pilsētai tiks uzsvērtas tās specifika, ko nosaka izvietojums, sasniegšana un resursi.

Lauku teritoriju vidū izvietoto pilsētu – Preiļu galvenās funkcijas būs saistītas ekonomiskajām aktivitātēm, ko nosaka to ģeogrāfiskais izvietojums. Preiļi būs lauksaimnieciskās ražošanas,

lauksaimniecības produkcijas pārstrādes atbalsta un tūrisma centrs, kā arī var

veidoties par nozīmīgu kultūras pasākumu un sporta centru.

2.2. attēls. LATGALES REĢIONA PĪLSĒTU FUNKCIONĀLAIS TĪKLS

Latgales reģiona pilsētu funkcionālais tīkls

Izstrādājot Preiļu novada teritorijas plānojumu, tika ņemtas vērā Latgales plānošanas reģiona teritorijas plānojuma III daļas „Teritorijas plānojuma vadlīnijas” 1. nodaļā „Vispārējās vadlīnijas attīstības plānošanai” ietvertie nosacījumi.

Nosakot novada teritorijas plānoto un atļauto izmantošanu, ņemto vērā Latgales plānošanas reģiona teritorijas

plānojuma II daļa, „Telpiskās attīstības perspektīva”, kas izstrādāta galvenajiem telpiskās struktūras elementiem

Nemtas vērā Latgales plānošanas reģiona teritorijas plānojuma III daļas „Teritorijas plānojuma vadlīnijas” 2., 3.un 4.nodaļā ietvertās rekomendācijas, kā arī Latgales stratēģijā 2030 noteiktais ilgtermiņa redzējums reģiona attīstībai.

3.11 Teritorijas attīstības koncepcija

Preiļu novada teritorijas plānojums ir veidots, lai dotu pašvaldībai jaunas attīstības

iespējas, nodrošinātu tās atsevišķu teritoriju pilnvērtīgu funkcionēšanu, inženiertehnisko un transporta nodrošinājumu, tajā laikā saglabājot dabas un kultūrvēsturiskās vērtības.

Lai novada teritorija netiktu haotiski apbūvēta, kā saistošie noteikumi izdoti Preiļu novada TPG II daļa – Teritorijas

izmantošanas un apbūves noteikumi. Teritorijas plānojums nosaka telpiskās attīstības galvenos principus:

- Apbūve tiek koncentrēta Preiļu pilsētā un jau esošo ciemu robežās, tādējādi izmantojot jau esošos inženiertīklus un pakalpojumus;
- Tiek saglabātas un attīstītas esošās ražošanas teritorijas;
- Tiek saglabāts un attīstīts novada iekšējo ceļu tīkls.

Nr. 496 „Nekustamā īpašuma lietošanas mērķu klasifikācija un nekustamā īpašuma lietošanas mērķu noteikšanas un maiņas kārtība”)

Zemes sadalījums pa nekustamā īpašuma lietošanas mērķu grupām Preiļu novadā ir šāds:

- Lauksaimniecība;
- Daudzdzīvokļu māju apbūve;
- Mežsaimniecība;
- Ūdenssaimniecība;

- Darījumu iestāžu un komerciāla rakstura apbūve;
- Vienģimenes un divģimeņu dzīvojamo māju apbūve;
- Sabiedriskas nozīmes objekti;
- Satiksmes infrastruktūras objekti;
- Inženierapgādes tīkli un objekti;
- Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde;
- Pārējie objekti.

3.13 Apbūves un izmantošanas teritorijas

p.k.	Nr.	Funkcionālā zona	Zonu un apakšzonu apzīmējums	Krāsa/ģeotelpiskais kods/ noformģjums
1.		Savrupmāju apbūves teritorija	DzS	<i>Dzeltens 1010100</i> pildģjums – RGB 255 245 145
			DzS1; DzS2....	
2.		Mazstāvu dzģvojamģs apbūves teritorija	DzM	<i>Oranģs 1010200</i> pildģjums – RGB 255 215 125
			DzM1; DzM2....	
3.		Daudzstāvu dzģvojamģs apbūves teritorija	DzD	<i>Gaiģi brģns 1010300</i> pildģjums – RGB 215 160 135
			DzD1; DzD2....	
4.		Publiskģs apbūves teritorija	P	<i>Gaiģi sarkans 1010400</i> pildģjums – RGB 255 115 130
			P1; P2....	
5.		Jauktas centra apbūves teritorija	JC	<i>Sarkani violets 1010500</i> pildģjums – RGB 205 100 155
			JC1; JC2....	
6.		Rģpnieciskģs apbūves teritorija	R	<i>Violets 1010600</i> pildģjums – RGB 195 155 215
			R1; R2....	
7.		Transporta infrastruktģras teritorija	TR	<i>Gaiģi pelģks 1010700</i> pildģjums – RGB 225 225 225
			TR1; TR2....	
8.		Tehniskģs apbūves teritorija	TA	<i>Pelģks 1010800</i> pildģjums – RGB 200 200 200
			TA1; TA2....	
9.		Dabas un apstģdģjumu teritorija	DA	<i>Spilgti zaļģ 1010900</i> pildģjums – RGB 170 255 45
			DA1; DA2....	
10.		Meģu teritorija	M	<i>Pelģki zaļģ 1011000</i> pildģjums – RGB 210 230 180
			M1; M2....	
11.		Lauksaimniecģbas teritorija	L	<i>Gaiģi dzeltens 1011100</i> pildģjums – RGB 255 255 225
			L1; L2....	
12.		Ūdeņu teritorija	Ū	

Teritorijas zonējums nosaka Preiļu novada teritorijas funkcionālo organizāciju, teritorijas izmantošanas veidu un noteikumus teritorijas izmantošanai.

Preiļu novada teritorijas plānojuma grafiskajā materiālā ir attēlots teritorijas zonējums – apbūves un izmantošanas teritorijas.

Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos ir attēloti atsevišķu teritoriju izmantošanas noteikumi, atļautā un aizliegtā izmantošana, teritoriju definīcijas un apbūves noteikumi.

Lauksaimniecībā izmantojamās teritorijas

Lauksaimniecībā izmantojamā teritorija nozīmē zemesgabalu ar vai bez dzīvojamās mājas, kur primārais ir zemes izmantošana, lai ražotu lauksaimniecības produktus savam patēriņam un arī pārdošanai, tos saglabātu, daļēji apstrādātu.

Primārais izmantošanas veids:

- lauksaimnieciskā izmantošana;
- dārzenkopība, augļkopība;
- biškopība;
- lopkopība, lopkopības ferma;
- kokaudzētava;
- dzīvojamā māja;
- saimniecības ēkas (kūts, klēts, šķūnis, nojume, pirts, siltumnīca, pagrabs);
- komposta sagatavošana;
- mežsaimniecības izmantošana;
- rekreācija;
- zivju dīķis;
- meža infrastruktūras objekti;
- telšu laukums, atpūtas vieta;
- derīgo izrakteņu izpēte un ieguve;
- vēja ģeneratori;
- inženiertehniskās apgādes tīkli un objekti.

Sekundārais izmantošanas veids:

- lauksaimniecības produkcijas pārstrādes uzņēmums;
- viesu māja, pansija, atpūtas un sporta būve;

- dīķu saimniecība;
- telpas individuālam darbam;
- tirdzniecības un pakalpojumu objekts;
- telšu vieta;
- koku un citu dekoratīvu stādījumu ierīkošana;
- atklāta uzglabāšana.

Mežu teritorijas

Teritorijas plānojumā kā mežsaimniecībā izmantojamās teritorijas ir noteiktas mežu, krūmāju, jaunaudžu un izcirtumu teritorijas, zeme zem meža infrastruktūras objektiem, mežā ietilpstoši un tam piegulošie klajumi, purvi un lauces.

Atļautā izmantošana

- Mežsaimniecība;
- Meža infrastruktūras objekti;
- Kokmateriālu sagatavošana;
- Dabas aizsardzība;
- Rekreācija;
- Zivju dīķis;
- Telšu laukums, atpūtas vieta;
- Derīgo izrakteņu izpēte un ieguve;
- Vēja ģeneratori;
- Inženiertehniskās apgādes tīkli un objekti.

Ūdensobjektu teritorijas

Ūdensobjektu teritorijas ir sabiedrībai pieejamas teritorijas, kas ietver dabīgas vai mākslīgas ūdenstilpes (ezerus, dīķus u.c.) un ūdensteces (upes, strautus u.c.), kuru izmantošana saistīta ar ūdenssaimniecību, rekreāciju, virszemes ūdeņu noteci un uzkrāšanos, kā arī ekosistēmas uzturēšanu.

Derīgo izrakteņu teritorijas

Derīgo izrakteņu ieguves teritorijas izmantošanas galvenais mērķis ir grants, smilts un kūdras ieguve.

Daudzdzīvokļu dzīvojamās apbūves teritorijas

Daudzdzīvokļu dzīvojamās apbūves teritorijas nozīmē zemes gabalus, kur primārais zemes izmantošanas veids ir dzīvojamā apbūve ar galvenokārt jau esošo

vairākstāvu daudzdzīvokļu namu apbūvi ar īres vai privātiem dzīvokļiem, bet sekundārais - citas šajā teritorijā atļautās izmantošanas, kas parasti izvietojamas dzīvojamo namu pirmajos stāvos un nerada videi būtisku piesārņojumu.

Primārais izmantošanas veids:

- Daudzdzīvokļu ēku apbūve;
- Teritorijas labiekārtojums, apstādījumi;
- Autostāvvietas.

Sekundārais izmantošanas veids:

- Sabiedriska organizācija;
- Mazumtirdzniecības, pakalpojumu objekts;
- Vietējas nozīmes sporta būve, laukums;
- Saimniecības ēkas un garāžas (bloķētas), ja funkcionāli tās ir saistītas ar daudzdzīvokļu ēku.

Savrupmāju un mazstāvu dzīvojamās apbūves teritorijas

Savrupmāju un mazstāvu dzīvojamās apbūves teritorijas nozīmē zemesgabalus, kur galvenais zemes izmantošanas veids ir savrupmāju, dvīņu māju vai mazstāvu daudzdzīvokļu māju apbūve, bet sekundārais – cita atļautā izmantošana.

Primārais izmantošanas veids:

- Savrupmāja (ģimenes dzīvojamā māja);
- dvīņu māja;
- saimniecības ēka, garāža, nojume.

Sekundārais izmantošanas veids:

- mazumtirdzniecības un pakalpojumu objekts;
- telpas individuālā darba vajadzībām,
- sabiedriska iestāde;
- ārstniecības iestāde;
- autostāvvietas;
- siltumnīca;
- augļu dārzs, sakņu dārzs, daiļdārzs.

Sabiedrisko un darījumu objektu apbūves teritorijas

Sabiedrisko un darījumu objektu teritorijas ir tās teritorijas, kur primārais zemes izmantošanas veids ir sabiedriskās un apkalpes iestādes, kas kalpo sabiedriskiem vai sociāliem nolūkiem un ietver arī valsts, pašvaldības, reliģisku, izglītības, labklājības,

labdarības, kā arī darījumu iestādes, pakalpojumu un mazumtirdzniecības objektus.

Primārais izmantošanas veids:

- Finansu un kredītiestāžu, kā arī biroju ēku apbūve;
- Tirdzniecības centru, atsevišķu veikalu, tirgu un sadzīves pakalpojumu ēku apbūve;
- Restorānu, bāru un kafejnīcu apbūve;
- Viesnīcu, motelu ēku apbūve;
- Masu atpūtas un izklaides pasākumu ēku apbūve;
- Izglītības iestādes;
- Pārvaldes iestādes;
- Kultūras iestādes;
- Ārstniecības iestādes;
- Sociālās aprūpes iestādes;
- Reliģiskas iestādes;
- Autoostas, dzelzceļa stacijas.

Sekundārais izmantošanas veids:

- Inženiertehniskās apgādes tīkli un objekti;
- Saimniecības ēkas, garāžas;
- Savrupmāja, dzīvoklis;
- Autostāvvietas.

Inženierinfrastruktūras un komunālās apbūves teritorijas

Inženierinfrastruktūras un komunālās apbūves teritorijā galvenie zemes izmantošanas veidi ir inženiertehniskās apgādes tīkli un objekti, ar tiem saistītās būves, transporta un noliktavu uzņēmumi un iestādes.

Primārais izmantošanas veids:

- Ūdensapgādes tīkli un objekti;
- Kanalizācijas tīkli un notekūdeņu attīrīšanas ietaises;
- Siltumapgādes tīkli un ar tiem saistītās būves;
- Gāzes vadi un ar tiem saistītās būves;
- Elektropārvades līnijas un ar tām saistītās būves;
- Telekomunikāciju līnijas un telefonu centrāle;
- Inženiertehniskās apgādes tīkli un objekti;
- Darbnīcas;
- Noliktavas;

- Autostāvvietas un garāžas noliktavu teritorijas objektu apkalpei.

Sekundārais izmantošanas veids:

- Tehniskās apkopes stacijas;
- Garāžas;
- Saimniecības ēkas;
- Atklātā uzglabāšana.

Ražošanas un tehnisko objektu teritorijas

Ražošanas un tehnisko objektu teritorijas nozīmē zemes gabalus, kur primārais zemes un tur atrodošos ēku, būvju vai to daļu izmantošanas veids ir ražošanas uzņēmumu, darbnīcu, noliktavu, transporta uzņēmumu un citu tehnisko objektu izvietojums un darbība.

Primārais izmantošanas veids:

- Kokapstrādes uzņēmumu apbūve;
- Lauksaimniecības produkcijas ražošanas un pārstrādes uzņēmumu apbūve;
- Viegglās ražošanas uzņēmums;
- Hidrotehniska būve;
- Garāžas;
- Noliktavu apbūve un atklātas noliktavu teritorijas;
- Degvielas un gāzes uzpildes stacijas;
- Tehniskās apkopes stacijas.

Sekundārais izmantošanas veids:

- Darījumu iestāžu apbūve;
- Inženiertehniskās apgādes tīkli un objekti;
- Mazumtirdzniecības un/vai pakalpojumu objekti;
- Dzīvoklis;
- Dzīvojamā māja un saimniecības ēkas lauku teritorijā noteiktajām ražošanas un tehnisko objektu apbūves teritorijām.

Satiksmes infrastruktūras teritorijas

Satiksmes infrastruktūras teritorijas galvenie zemes izmantošanas veidi ir autoceļi, ielas, gājēju un velosipēdistu celiņš, kā arī ar tiem saistītā apbūve – tilti,

sabiedriskā transporta pieturas, atklātās autostāvvietas.

Primārais izmantošanas veids:

- Valsts autoceļi;
- Pašvaldības autoceļi un ielas;
- Gājēju un velosipēdistu celiņi;
- Māju un uzņēmumu pievedceļi un citi ceļi;
- Tiltu izbūve un rekonstrukcija;
- Sabiedriskā transporta pieturas;
- Servitūta ceļi.

Sekundārais izmantošanas veids:

- Inženiertehniskās apgādes tīkli un objekti;
- Atklātās autostāvvietas;
- Ar ceļu funkciju saistītie objekti.

Sekundāro izmantošanas veidu var realizēt, tikai izstrādājot detālplānojumu un tehnisko vai labiekārtojuma projektu.

Dabas teritorijas

Kā dabas teritorijas Pelēču pagasta teritorijas plānojumā ir noteiktas apdzīvotās vietās esošās koku audzes (meži), pļavas, upju un ezeru krasti tauvas joslu platumā, mitrāji un citas neapbūvētas un neapbūvējamas platības ar dabisku veģetāciju. Tās netiek intensīvi koptas, labiekārtotas un apsaimniekotas.

Primārais izmantošanas veids:

- Dabas aizsardzība un izziņa, mikroklimata uzlabošana, atpūta, dabas tūrisms;
- Apstādījumu un zālāju ierīkošana, to apkope.

Sekundārais izmantošanas veids:

- Atpūtas vietu ierīkošana;
- Informācijas infrastruktūras izvietošana;
- Gājēju takas, sporta trases (piem. slēpošanas);
- Autostāvvietas;
- Īslaicīgas lietošanas būves (piem. ģērbtuves, tualetes).

Kapsētu teritorijas

Kapsētas ir teritorijas, kurās gan vēsturiski ir notikuši, gan pašlaik tiek veikti apbedījumi.

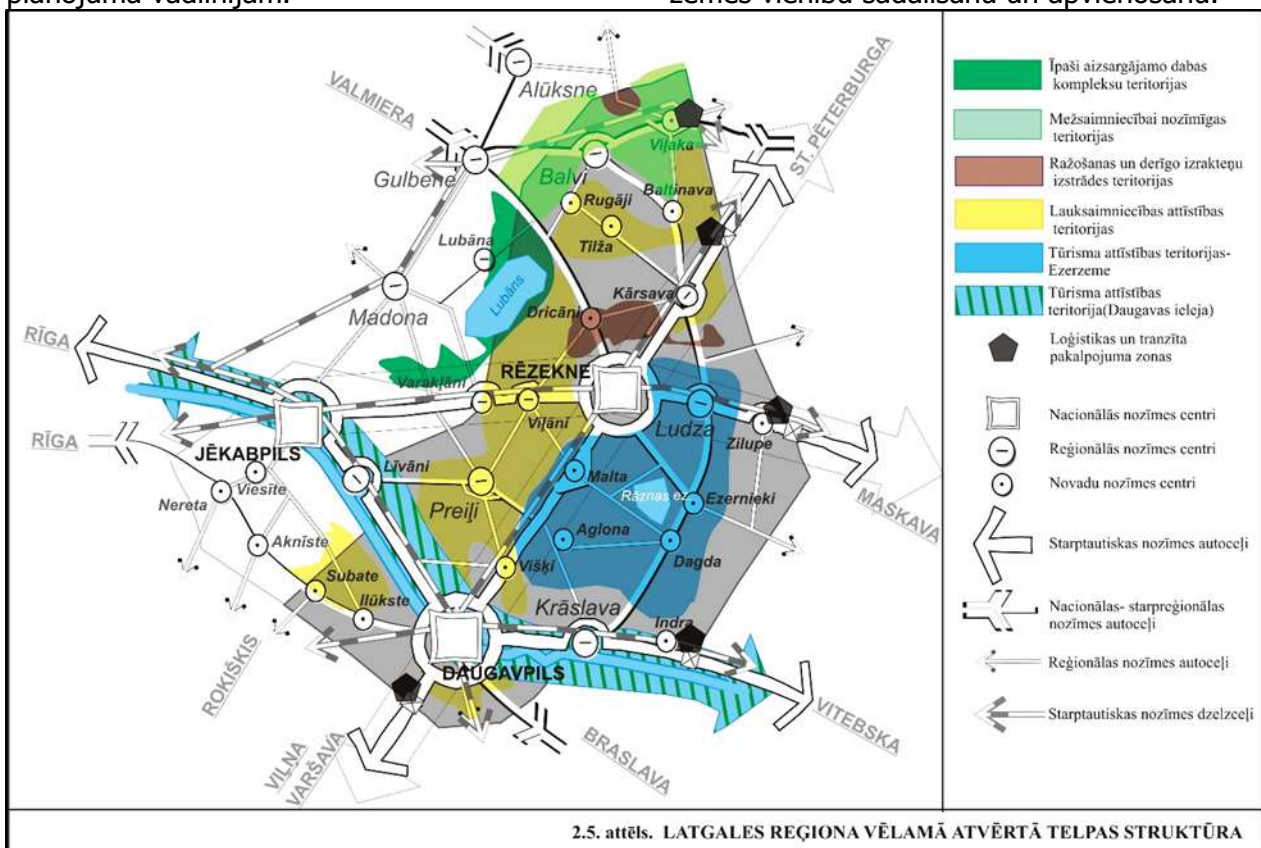
3.14 Turpmākās izpētes un plānošanas teritorijas, detālplānojuma teritorijas

Turpmākā izpēte var tikt veikta teritorijās, kur tiek plānots iegūt derīgos izrakteņus, ierīkot urbumus, kā arī veikt citu darbību, kurai ir nepieciešama padziļināta informācija par teritoriju. Turpmākās izpētes un plānošanas teritorijas ir Preiļu novada plānojumā nodalītas platības, kurās zemes un būvju izmantošanas veids ir nosākams turpmākās izpētes un plānošanas procesā.

Detālplānojums ir pamats jaunu zemes vienību noteikšanai un esošu zemes vienību izmaiņām, kā arī detalizētāku prasību izstrādāšanai, kuras nav uzrādītas Preiļu novada teritorijas plānojumā. Plānotā teritorijas izmantošana un apbūve nedrīkst būt pretrunā ar Preiļu novada teritorijas plānojuma vadlīnijām.

Teritorijas plānojums nosaka teritorijas, kurās obligāti izstrādājami detālplānojumi vienlaikus visai teritorijai, aptverot visus zemes īpašumus, lai teritorijas labiekārtojums, inženierapgāde un ielu tīkls tiktu risināts kompleksi. Uz 2010.gada .15. decembri Preiļu novadā nav izstrādāts un apstiprināts neviens detālplānojums.

Nepieciešamās detālplānojuma izstrādes teritorijas ir uzrādītas Preiļu novada teritorijas plānojuma plānotā (atļautā) izmantošanas grafiskā daļas pielikumā. Preiļu novada dome var pieprasīt detālplānojuma izstrādi, ja tas nepieciešams, lai pieņemtu pamatotu lēmumu par jaunas būvniecības uzsākšanu, zemes vienību sadalīšanu un apvienošanu.

4. Novada attīstības stratēģija

Misija

Tūristiem vilinošs, tradīcijām bagāts novads, kas piedāvā ikvienam tā iedzīvotājam kvalitatīvu dzīves vidi un personisko izaugsmi, pakalpojumu pieejamību.

Sauklis

Preiļi – novads, no kura negribas aizbraukt.

Vīzija

Preiļi - novads, kurā visu vecuma grupu iedzīvotājiem ir kvalitatīva dzīves vide, kurā ekonomiskais pamats ir uzņēmējdarbība, kas nodrošina ilgtspējīgu attīstību un demogrāfisku izaugsmi, kurš ir pievilcīgs gan kā biznesa vide, gan kā kvalitatīva brīvā laika pavadīšanas vieta, vieta dzīvošanai.

Novada galvenais uzdevums ir nodrošināt augstu dzīves vides kvalitāti novada, pilsētas iedzīvotājiem un veicināt novada ekonomisko izaugsmi. **Preiļi** izmantos izvietojuma priekšrocības lauksaimnieciskā apvidus centrā un tuvu pie tūrisma attīstībai labvēlīgām teritorijām. Pilsēta attīstīsies kā lauksaimniecības produkcijas pārstrādes (pārtika, piena produktu) atbalsta un tūrisma attīstības centrs, kā arī veidojas par nozīmīgu loģistikas, kultūras pasākumu un sporta centru. Pilsētas atrašanās Latgales reģiona centrā dot iespējas Preiļiem kļūt par nozīmīgu administratīvo reģiona iestāžu centru.

Tuvums līdz visām trim reģiona lielajām pilsētām, uzlabojot esošo ceļu kvalitāti un sabiedriskā transporta sistēmu, nodrošinās Preiļiem labu sasniedzamību un efektīvas saites ar citām pilsētām. Preiļi būs lauksaimnieciskās ražošanas, lauksaimniecības produkcijas pārstrādes atbalsta un tūrisma centrs, kā arī var veidoties par nozīmīgu kultūras pasākumu un sporta centru.

Lai to sasniegtu novadam ir svarīgi šādi faktori:

- Preiļu pilsēta ir reģionālas nozīmes centrs, kas sadarbojas ar citām Latgales pilsētām;
- Preiļu kultūrvēsturiskais mantojums un vēsture, tūrisma objekti, AS „Preiļu siers” ir pilsētas atpazīstamības zīme;
- Preiļi ir novads ar augstu dzīves vides kvalitāti, kas nodrošina labklājību pilsētas iedzīvotājiem un ir interesanta viesiem no Latvijas un ārvalstīm;
- Preiļu novads ir vieta, kur ikvienam iedzīvotājam ir iespēja realizēt sevi – strādāt, radoši izpausties, atpūsties, saņemt nepieciešamos pakalpojumus;
- Preiļu novadā labi sadzīvo aktīva saimnieciskā darbība un dabas vide savstarpēji mijiedarbojoties;
- Preiļu novada sabiedrība ir atsaucīga, viesmīlīga, ar tendenci atjaunoties, uz attīstību vērsta, pilsoniski aktīva, atbildīga, radoša, inovatīva, uzņēmīga, latviska (tradīciju saglabāšana, latviska vide), sociāli vienlīdzīga. Preiļu novada iedzīvotāji aktīvi līdzdarbojas novada attīstībā

- Kvalitatīvas vispārīgās izglītības centrs, kas piesaista cilvēkus no Latgales, Latvijas.

Preiļu novads un tā funkcionālā zona

Preiļu novada pilsēta Preiļi ir sociālās un ekonomiskās attīstības centrs, kas piedāvā Preiļu novada iedzīvotājiem darba vietas, augstas kvalitātes pasākumus, izglītības un sociālos, veselības pakalpojumus. Preiļi ir administratīvas centrs, kas nodrošina plašu valsts, pašvaldības un privāto pakalpojumu klāstu. Preiļi sadarbojoties ar Latgales reģiona pašvaldībām attīstības plānošanas, tūrisma attīstības, uzņēmējdarbības attīstības, zinātnes veicināšanas jautājumos kopīgi veicina Preiļu novada attīstību par pārliecinošu Reģionālās nozīmes centru.

Preiļu novads Latgales reģionā un Latvijā

Preiļu novads ir nozīmīgs piena pārstrādes centrs, apmeklēts kultūras, aktīvās atpūtas un tūrisma centrs Latgalē.

Preiļi ir reģionālās nozīmes centrs, kas attīstās par Latgales plānošanas reģiona tūrisma, kultūrvēsturiskā mantojuma un kultūras dzīves centru un konkurē tūrismā,

kultūras, vispārējās izglītības un jaunu tehnoloģiju jomā ar citiem Latgales, Latvijas reģionu centriem resursu piesaistē un pakalpojumu sniegšanā.

Preiļu novads Eiropā

Preiļi ir Eiropā atpazīstami ar AS „Preiļu siers” ražoto produkciju, kultūrvēsturisko mantojumu, pašdarbības kolektīviem un amatniekiem.

Preiļu novada stratēģiskie attīstības virzieni

Balstoties uz Preiļu novada vērtībām, dabas vidi, tradīcijām un iedzīvotāju vajadzībām ir izvirzīti trīs stratēģiskie attīstības virzieni. Pašvaldības darbības virzību uz nosprausto mērķi un tā sasniegšanu raksturo attīstības virzienu rezultatīvie rādītāji - indikatori. Attīstības virzienu raksturošanai izmantoti gan kvantitatīvi statistikas dati, gan arī kvalitatīvi apsekojumu (aptaujū) dati.

Dzīves vides kvalitātes un cilvēkresursu attīstība, (izglītības, kultūras, veselības aprūpes, sociālās palīdzības un rekreatīvo pakalpojumu) nodrošināšana un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana.

Infrastruktūras attīstība un pieejamības nodrošināšana.

Videi draudzīgas uzņēmējdarbības un ekonomikas attīstība un nodarbinātības veicināšana, atbalsts inovācijām.

1. Dzīves vides kvalitātes un cilvēkresursu attīstība, (izglītības, kultūras, veselības aprūpes, sociālās palīdzības un rekreatīvo pakalpojumu) nodrošināšana un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana

- Iedzīvotāju skaita palielināšanās, pārceļšanās uz dzīvi Preiļu novadā;
- Visu pašvaldībai noteikto pakalpojumu kvalitatīva pieejamība novadā;
- Izglītojamo skaits izglītības iestādēs;
- Skolēnu centralizēto eksāmenu rezultāti;
- Pieejamo izglītības programmu skaits;
- Neformālās izglītības piedāvājuma klāsts, pieaugušo kursu pieejamība;
- Kultūras pasākumu apmeklētāju skaits;
- Kultūras iestāžu kapacitāte;
- Piesaistītais finansējums kultūrai, tūrismam, kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanai;
- Apmierinātība ar kultūras piedāvājumu (vietējā mērogā, Latgales mērogā);
- Apmierinātība ar pilsētvides kvalitāti;
- Publiskās telpas pieejamība;
- Rekreācijas teritoriju pieejamība;
- Veselības pakalpojumu pieejamība;
- Sociālā riskam pakļauto iedzīvotāju skaits;
- Sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu saņēmēju skaits;
- Apmierinātība ar personīgo drošību;
- Sporta pieejamība.

2. Infrastruktūras attīstība un pieejamības nodrošināšana

- Kvalitatīva dzeramā ūdens pieejamība, attīrīto notekūdeņu novadīšana
- Kvalitatīvs un ērts ceļu tīkls;
- Efektīva un dabai draudzīga siltumapgāde;
- Finansiāli pieejams kvalitatīvs mājoklis;
- Pārdomāts atkritumu apsaimniekošanas cikls;
- Pieejamas IKT komunikācijas.

3. Videi draudzīgas uzņēmējdarbības un ekonomikas attīstība un nodarbinātības veicināšana, atbalsts inovācijām.

- Reģistrēto uzņēmumu skaits;
- Ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits;
- Iedzīvotāju ienākuma nodokļa pieaugums;
- Bezdarbs, % no darbspējīgo iedzīvotāju skaita;
- Uzņēmumu pievienotā vērtība;
- Ārējo patērētāju apjoms;
- Privātā sektora darbība;
- Optimāla novada pārvalde;
- Ainaviski kvalitatīva pilsētvide.

5. Horizontālie attīstības virzieni

- Veicināt pievilcīga novada tēla atpazīstamu Latvijā, pasaulē.
- Veicināt sadarbību ar dažādām organizācijām, institūcijām un pašvaldībām Latvijā un pār robežā.
- Nodrošināt vienlīdzīgu vides un pakalpojumu sasniedzamību un pieejamību iedzīvotājiem.

6. Teritorijas plānojuma grozīšanas kārtība

Preiļu novada Teritorijas plānojums 2003-2015 /ar grozījumiem 2010/ ir saistošs visam Preiļu novadam. Kā saistošie noteikumi izdoti Preiļu novada teritorijas plānojuma grafiskā daļa un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi. Novada teritorijas plānojuma grozīšanas nepieciešamību var radīt:

- Nacionālā vai reģionālā plānojuma izstrādāšana un novada plānojuma neatbilstība tiem;
- izmaiņas novada attīstības programmā;
- zemes īpašnieku intereses, kas nav pretrunā ar sabiedrības interesēm.

Teritorijas plānojumā grozījumus var ierosināt:

- Preiļu novada dome;
- juridiskas personas;
- fiziskas personas.

Grozījumi novada teritorijas plānojumā tiek izdarīti atbilstoši Latvijas Republikas normatīvo aktu prasībām.

Novada jaunā un vienotā teritorijas plānojuma izstrādes koncepcija ietverta **ATSLĒGVĀRDOS:**

7. Izmantotā literatūra un informācijas avoti

1. Aizsargjoslu likums
2. Enciklopēdija „Latvijas Daba”, „Latvijas enciklopēdija”, Rīga, 1994, 1.-6. sējums
3. <http://oas.vdc./index.html>
4. Juskevičs V., Misāns J., Mūrnieks A., Skrebels J., 2003. Latvijas ģeoloģiskā karte (M 1:200 000). – Rīga. Vides ministrija
5. Latgales reģiona teritorijas plānojums, 1. redakcija
6. Latgales telpiskās struktūras plāns, 2003
7. Latvijas Nacionālais attīstības plāns (2007. – 2013.), 1. redakcija
8. Latvijas pagasti, Enciklopēdija. Latvijas pagasti, novadi, pilsētas un lauku teritorijas, A/s „Preses Nams”, 2001
9. Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūras datu bāze
10. Likums „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”
11. LR Ministru kabineta 2004.gada 19.oktobra noteikumu Nr.883 “Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi”
12. Milliņš G., Turlajs J., 1998. Latvijas apdzīvotās vietas. – Rīga. Jāņa sēta, - 271 lpp
13. Pelēču pagasta padomes informācija
14. Pelēču pagasta Sociāli ekonomiskā attīstības programma un attīstības plāns, 2002
15. Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati
16. Preiļu rajona teritorijas plānojums, 2002
17. www.ezeri.lv
18. www.pmlp.gov.lv
19. www.varam.gov.lv
20. www.vraa.gov.lv
21. www.lgia.gov.lv
22. www.vzd.gov.lv
23. www.csb.gov.lv
24. www.ldf.lv
25. www.vpvb.gov.lv
26. www.latgale.lv
27. www.zm.gov.lv